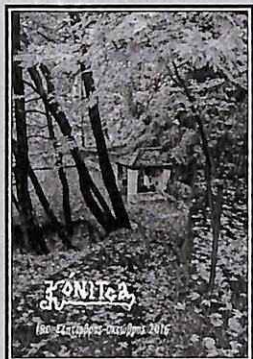

ΦΟΝΙΤΣΑ

190. Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2016

190. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2016

Φωτ. εξωφ. Σ.Π.Τ. (Η βρύση στην Παναγία-Α. Κόνιτσα)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάνγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 190 Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2016 • Euro 3

Περιεχόμενα

Σελ.	
305	Τα προσφυγόπουλα
307	Η μάχη στα υψώματα Κόνιτσας, Η. Ανδρέου
317	Σχέσεις Κοσμά Αιτωλού με επαρχία Κόνιτσας, Χ. Γκούτος
322	Όσιος Παΐσιος Αρχ. Ιωήλ Κωνσταντάρου
327	Η παλιά γέφυρα «Μπούσης», Θωμά Ζιώγα
337	«Αναζητώντας τις καταβολές», Ι. Λυμπερόπουλου
342	Κατάργηση Υποθηκοφυλακίου, Β. Τσιαλιαμάνη
343	Καντίνες και Καπηλειά, Δ. Παπαλάμπρου
348	Βρέχει στην Κόνιτσα, Τάκη Παπαδημητρίου
349	Το κυνήγι της αλεπούς, Ειρήνης Κίτσιου
352	Το σχέδιό μας για το μέλλον, Θ. Κυρτζόγλου
353	«Έτσι μάθαμε γράμματα», Μαρίας Τσούπη
355	Ένα διαφορετικό βιβλίο, Αγ. Πολίτη
356	Ο Τηλεβόας, Σ.Τ.
357	Σκηνές από την παραμεθόριο, Χρ. Ζάνη
359	Οι μοίρες και η καλή τύχη, Σωκ. Οικονόμου
361	Αναμνήσεις, Π. Μπούνα
363	Από αφήγηση, Β. Κυρτζόγλου
364	2η μέρα Πάσχα στο Πεκλάρι, Δημ. Κίτσιου
365	Δελτία τύπου Δήμου
368	Έκθεση φωτογραφίας Δημ. Βιβλιοθήκης
369	Στα πλαίσια της Έκθεσης
372	Η δύσκολη ζωή μας, Αντ. Ζιώγα
373	Σχόλια-Ειδήσεις-Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Τα Προσφυγόπουλα

Στις 11-3-16 μας ήρθαν στην Κόνιτσα οι πρόσφυγες από τη Συρία. Πάνω από επτά μήνες πέρασαν από τότε. Σ' αυτό το διάστημα οι κάτοικοι της Κόνιτσας απέδειξαν ότι δεν είναι ρατσιστές και ότι διακατέχονται από ανθρωπιά και φιλόξενα αισθήματα.

Οι φιλοξενούμενοι προσαρμόστηκαν με το νέο περιβάλλον αλλά το μαράζι για την πατρίδα και η αβεβαιότητα για το μέλλον δεν φεύγουν από την καρδιά τους κι αυτό φάνηκε, όπως αναφέρουμε και σε άλλη σελίδα, από το ειρηνικό σύλλαλητήριο.

Όμως μας ανέφερε η κ. Κατερίνα Μιτοπούλου, Συντονίστρια δομής Προσφύγων-Υπεύθυνη στο Κέντρο φιλοξενίας Κόνιτσας, όλα λειτουργούν κανονικά και σ' αυτό συμβάλλει η καλή συνεργασία με το Δήμο και ειδικά με το Δήμαρχο κ. Παπασπύρου που είναι πάντα παρών σε ό,τι χρειαστεί.

Με το άνοιγμα των Σχολείων τη νέα χρονιά, η Πολιτεία φρόντισε και για τα προσφυγόπουλα αφού το δικαίωμα της μάθησης είναι πανανθρώπινο αγαθό.

Έτσι, κάθε μέρα το λεωφορείο μεταφέρει γύρω στα 30 παιδάκια 6-10

ετών στο Α' Δημ. Σχολείο 2-6 μ.μ. όπου διδάσκονται Ελληνικά - Μαθηματικά, έχουν Καθηγητή Φυσ. Αγωγής κ.λ.π.

Ο Δ/ντής του Σχολείου κ. Λάζαρος Κωστανάς μας ενημέρωσε για τα παραπάνω προσθέτοντας ότι τα παιδιά πηγαίνουν με μεγάλη προθυμία και την ίδια προθυμία έδειξαν και οι γονείς τους για το Σχολείο.

Επισκεφθήκαμε σ' ένα διάλειμμα το Σχολείο. Βγήκαν με τις δασκάλες τους στο προαύλιο, σαν τις μέλισσες από την κυψέλη, με χαρούμενες φωνές μας καλωσόρισαν προφέροντας όλα μαζί «καλή σπέρασα» στα ελληνικά.

Ζητήσαμε από την Κατερίνα, τη δασκάλα, να τα φωτογραφίσουμε,

Με χαρά στήθηκαν μπροστά στο φακό και τα αποθανάτισαμε.

Όταν μεγαλώσουν, όπου κι αν θα βρίσκονται σίγουρα θα θυμούνται με νοσταλγία αυτή τη ζεστή ατμόσφαιρα και τη συμπάραση που τους πρόσφερε αυτή η βασανισμένη Ελλάδα με τους πλούσιους, σε ανθρωπιά ανθρώπους της!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Ευδοτου
Δωρεά
305
Ημερομ. 21-11-2016
Αριθμ. 24634

Η ΜΑΧΗ ΣΤΑ ΥΨΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ Στον Ελληνο-Ιταλικό Πόλεμο

ΗΛΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Η καυτή του ανάσα πυρπολούσε τα πρώτα σπίτια στο Βαρόζι και ένα ρεματάκι τον χώριζε από αυτά. Ο Λοχίας που ήρθε από το πουθενά φαινόταν αποφασισμένος να το δρασκελίσει κι' αυτό και να εμπλακεί σε δρομομαχία με τους απελπισμένους Αλπίνους που είχαν πλημμυρίσει το Παλαιοσέλι αναζητώντας ένα ξεροκόμματο για να κορέσουν την πείνα τους.

Οι Αλπίνοι της αξιόμαχης Μεραρχίας Τζούλια κατά κύματα εμφανίζονταν στην Κιάτρα-Ρόσια (Πέτρα κόκκινη) στα ανατολικά και εξαφανίζονταν στη στροφή της Σουρπάσας (Χαμηλό επίπεδο), δυτικά στο δρόμο για το Ελεύθερο όπου τους περίμενε φωτιά και καυτό μολύβι. Ο Λοχίας κάτω από μία γκορτσιά όρθιος με το πολυβόλο γάζωνε τους Αλπίνους που του έδιναν στόχο, πλην όμως και αυτός ήταν πολύ κοντινός και εμφανής στόχος. Πυροβολήθηκε από την μουριά του Μπήρσιου λίγο πιο κάτω από το σπίτι μου. Ο Γιώργης Σ. Οικονόμου Βρυσοχωρίτης στην καταγωγή στο βιβλίο του «Μνήμες και Μνημόσυνα του '40» γράφει. «Σε λίγες μέρες διατάζεται η Διοίκηση του Αποσπάσματος Αώου να περάσει στο Παλαιοσέλι. Κι εγώ μαζί. Κάτω από το Παλαιοσέλι ακροβολίστηκε η Διμοιρία Διοικήσεως και ο Φριζής και ο Γίγας. Η

μάχη ακόμη συνεχιζόταν για το Παλαιοσέλι. Σε μια-μιάμιση ώρα η κατάσταση ξεκαθάρισε. Προχωρήσαμε. Μπαίνοντας στο Παλαιοσέλι ακουμπισμένοι στη ρίζα μιας γκορτσιάς, ένας Λοχίας νεκρός. Ζεστός ακόμα. Σαν να μιλούσε. Ειδοποιήσαμε στο χωριό. Κατέβηκαν όσοι άνδρες και γυναίκες ήταν στο χωριό, τον πήραν, τον νεκροστόλισαν και θάφτηκε το παλικάρι με όλες τις τιμές του Χριστιανού και του Πολεμιστή».

Επέστη ο καιρός και έγινε εκταφή του ανδρειωμένου, τα δε οστά του φυλάσσονταν στον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής. Στις Εθνικές Επετείες ενθυμούμαι, τα οστά του τοποθετούνταν στον αύλειο χώρο του Ιερού Ναού και εκεί γίνονταν κατάθεση στεφάνων από τον Πρόεδρο της Κοινότητας, τον Δήσκαλο, Χωροφυλακή και τον Ανθυπολοχαγό των Τ.Ε.Α.

Σήμερα τα οστά του δεν υπάρχουν στο Παλαιοσέλι. Ειπώθηκε πως οι οικείοι του ήρθαν και τα πήραν, αλλά κανείς δεν γνωρίζει πλέον το όνομά του και την πατρίδα του. Θεώρησα χρέος μου να αναζητήσω την ταυτότητά του και να αναρτηθεί στο εικόνισμα που υπάρχει στο σημείο όπου έπεσε μαχόμενος. Η ταυτοποίηση θα γινόταν στον τόμο της Δ/σης Ιστορίας του Γενικού Επιτελείου Στρατού όπου είναι κατεγγραμμένοι 15.557 πεσόντες συ-

βολικά στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Η ταυτοποίηση περιλαμβάνει την ηλικία των πεσόντων τον τόπο καταγωγής τους, τον βαθμό καθώς και τον στρατιωτικό σχηματισμό, που ήταν ενταγμένοι, αλλά και τον τόπο που σκοτώθηκαν.

Αρχίζει η αναζήτηση, γράμμα Α-Β-Γ-Δ και ούτω καθ' εξής. Όσο προχωρώ με κυριεύει η απογοήτευση. Φτάνω στο γράμμα Ω και ο Λοχίας δεν μνημονεύεται.

Απευθύνομαι στην Δ/ση Ιστορίας του Γ.Ε.Σ. αλλά εκεί караδοκει η γραφειοκρατία. Τηλεφωνικά μου ζητούν περισσότερα στοιχεία. Έτσι ο Λοχίας προς το παρόν κατατάσσεται στην χορία του Άγνωστου Στρατιώτη.

Αυτή όμως η αναζήτηση δεν έγινε τελικά επι ματαίω, μου έδωσε το έναυσμα να καταγράψω όλους τους πεσόντες στην επικράτεια της τότε επαρχίας Κόνιτσας. Με την πρώτη αναζήτηση παρατήρησα ότι πολλοί πεσόντες καταγράφονταν στον Προφήτη Ηλία, στον Άγιο Αθανάσιο και σε υψώματα της Κόνιτσας, κάτι το οποίο μου έδωσε να καταλάβω ότι στο προσκέφαλο της Κόνιτσας έλαβε χώρα μάχη με αρκετούς νεκρούς, κάποιοι από τους οποίους πρέπει να ενταφιάστηκαν στο κοινοτάφιο στο τρίγωνο των εξωκκλησιών Παναγίας-Αγίου Νικολάου-Αγίου Αθανασίου.

Στοιχεία αυτής της μάχης αναφέρονται σε απομνημονεύματα απόστρατων στρατιωτικών:

11 Νοεμβρίου 1940

Η ίδια Διοίκησης Σ.Δ.Μ. διέταξε το Β' σώμα Στρατού να υποστηρίξει με το αριστερόν του την επιχείρησιν του Α' Σώματος Στρατού προς την κατεύθυνσιν Κονίτσας-Μελισσόπετρας. Κατά την κίνησιν του το Β' Σώμα Στρατού θα ελάμβανε κατεύθυνσιν του υψ. Μαρία-Λεσκοβικίου, με πρώτον αντικειμενικόν σκοπόν το υψ. Μαρία και τας εκατέρωθεν τούτου διαβάσεις ώστε να καλύπτει σταθερώς το δεξιόν της επιχειρήσεως του Α' Σώματος Στρατού προς το Λεσκοβίκιον.

Η δύναμις, την οποία θα διέθετε το Β' Σώμα δια την ενέργειαν αυτήν έπρεπε να είναι 3-4 Τάγματα Πεζικού, Μοίρα Ορειβατικού Πυροβολικού και Ίλην.

Δεν αρκούσαν όμως αυτά. Το Β' Σώμα Στρατού είχε επί πλέον υποχρέωσιν να υποβοηθήσιν με το δεξιόν του την ενέργειαν του Γ' Σώματος Στρατού προς Μόροβαν, σύμφωνα με 5628.11-11-40 Δ/τήν του Τ.Σ.Δ.Μ.

Θα ήτο σκόπιμον ν' αναλάβει την εν λόγω ενέργειαν από το πρωί της 12ης Νοεμβρίου η 1η Μεραρχία, εφ' όσον η Χη Μεραρχία, η οποία ευρίσκετο βορείως αυτής, εξησφάλιζε την διάβασιν προς δυσμάς δια του Γράμμου.

Εις το τέλος της ημέρας η κατάσταση ήτο: (11 Νοεμβρίου). Εξηκριβώθη μέχρ' ώρας ότι το εχθρικόν πυρ/κόν απετέλειτο από το 3ον Συντ. Πυρ/κού (πέντε πυροβολαρχίας) και ευρίσκετο βορείως της Στράτσανης. Ήδη τούτο έπαυσε να εκδηλώνεται. Ο εχθρός διέφυγε νο-

τίως του ορεινού όγκου Σμόλικα, προς Κόνιτσαν. Η περιοχή εκκαθαρίζεται. Συλλαμβάνονται πολλοί περιπλανώμενοι Ιταλοί. Εχθρική αεροπορία εβδομβάρδισεν εντόνως τας περιοχάς Κερασόβου-Καστάνιανης-Πουρνιάς.

Η 1η Μεραρχία διέθεσε δια την ενέργειαν προς Ερσέκαν - επιβοηθητικήν κίνησιν των κατά της Μόροβας επιχειρήσεων - την Υην Ταξιαρχίαν (Συνταγματάρχης Καλής) με δύναμιν 5 Ταγμάτων και μιας Μοίρας Πυροβολικού προς κατάληψιν των διαβάσεων Ροναντόλ - Μπάτρα και Πιέτσιου και του υψώματος Στενό. Επειδή δε αι επιχειρήσεις εναντίον της Μόροβας επρόκειτο ν' αρχίσουν την 14ην Νοεμβρίου το Σώμα Στρατού έδωκεν εντολήν (22379/12-11-40) προς την 1ην Μεραρχίαν Πεζικού, όπως η κίνησις του Αποσπάσματος της Υης Ταξιαρχίας πέραν των συνόρων αρχίσιν την ιδίαν ημέραν.

Επειδή η Ταξιαρχία Ιππικού απεσύρθη του αγώνος, το Β' Σώμα Στρατού δια της 22380/12-11-40 διαταγής του υπήγαγεν υπό τον Ταξιαρχον Δημάρατον την Β' Ο Αναγνωρίσεως (Αντισυνταγματάρχης Κόκκινος), το 66ον Σύνταγμα Πεζικού, πλην ενός Τάγματος, και την ΧΙ Β' Μ.Ο.Π.

Όλαι αι ανωτέρω δυνάμεις θα έμεναν εις την διάθεσιν του Σώματος Στρατού εν τη περιοχή Δούτσικου-Σαμαρίνας, έτοιμοι πάντοτε να κινηθούν εν όλω ή εν μέρει, κατόπιν διαταγής του Σ.Σ.

Την 12-11-40 σύμφωνα με διαταγήν 5550 του Τ.Σ.Δ.Μ., εκδοθείσαν κατόπιν

της 22262/8-11-40 αναφοράς του Σ.Σ. το Στρατηγείον του Β' Σώματος Στρατού εγκατεστάθη από την 19ην ώραν εις Σιάτισταν, όπου ήρχισε να λειτουργεί ο νέος Σταθμός Διοικήσεως αυτού. Η εκ Κοζάνης μετακίνησις του Σταθμού Διοικήσεως Β' Σώματος Στρατού επρόκειτο να γίνη από πολλάς ημέρας πριν, ημποδίσθη όμως υπό του Διοικητού του Τ.Σ.Δ.Μ., ο οποίος έκρινεν ότι λόγω της ταχυτάτης διαδοχής των πολεμικών γεγονότων, επιβάλλετο να παραμείνι η Διοίκησης του Β' Σ.Σ. η οποία διυθύνη τον αγώνα.

Εις το τέλος της ημέρας η στρατιωτική κατάσταση δι' ολίγων ήτο η εξής: (12 Νοεμβρίου).

Τμήματα μας κατέλαβον το Πύργος (1305) βορείως Στρατσάνης και Μπάτραν. Ο αγών από την 14ην ώραν γίνεται εις την διάβασιν Ροναντόλ. Εις την περιοχήν Δίστρατον - Πάδες ανευρέθη άφθονον και πολύτιμον υλικόν. Ανευρέθησαν επίσης 150 περίπου Ιταλοί τραυματίαι. Ο αριθμός τούτων και η εγκατάλειψις των αποδεικνύει ότι αι εχθρικοί δυνάμεις, οι οποίαι έδρασαν εκεί, αποσυνετέθησαν.

Απέναντι εις τον Τομέα του Β' Σώματος Στρατού υπάρχουν η Μεραρχία Τζούλια και το 139 Σύνταγμα Πεζικού της Μεραρχίας Μπάρι. Ιταλοί αιχμάλωτοι κατέθεσαν ότι αναμένονται εις την Αλβανίαν δύο ακόμη Μεραρχίαι, εκ των οποίων η μια θα είναι η Μεραρχία Πουστέρια.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το 8ον Σύνταγμα Αλпинιστών της Μεραρχίας Τζού-

λια έχει καταστραφεί, το 9ον δε Σύνταγμα της μόλις διατηρεί κάποια αμυντική ικανότητα.

Την 13-11-40 η Διοίκηση του Β' Σώματος Στρατού εξήτησε από την Διοίκηση Τμήματος Σ.Δ.Μ. όπως αναβληθεί η αναχώρηση της Χ Ομάδος Αναγνωρίσεως, την οποίαν είχε διατάξει το Τμήμα, διότι αυτή είχε εμπλακεί εις αγώνα με τον εχθρό νοτίως του Πεκλάρι. Η Διοίκηση του Τμήματος Σ.Δ.Μ. ενέκρινε να παραμείν η Χη Ομάς Αναγνωρίσεως εις την 1ην Μεραρχία Πεζικού.

Μετά την συγκέντρωσιν της ΧΙης Μεραρχίας Πεζικού εις την περιοχήν Νεστορίου - Δαμασκηνιάς, το Σώμα Στρατού διέταξε την ΧΙην Ομάδα Αναγνωρίσεως και την ΧΙγ Μ.Ο.Π. να κινηθούν δια της Μόρφης εις την περιοχήν Δαμασκηνιάς και να είναι εις την διάθεσιν της ΧΙης Μεραρχίας Πεζικού.

Με άλλην διαταγήν του το Σώμα Στρατού έθεσεν εις την διάθεσιν της 1ης Μεραρχίας Πεζικού, εις της οποίας το αριστερόν παρουσιάζοντο ανάγκαι, το 66ον Σύνταγμα Πεζικού, με ένα Τάγμα του εις Κεράσσοβον.

Εν τω μεταξύ η Διοίκηση Τμήματος Σ.Δ.Μ. ειδοποίησε το Σώμα Στρατού, ότι η Μεραρχία Ιππικού, η οποία κατείχε το χωρίον Πεκλάρι, επιέζετο ισχυρώς υπό του εχθρού και από τον Προφ. Ηλίαν, βορείως της Κονίτσας, και από τα Σάδια, νοτίως του Πεκλάρι. Το Σώμα Στρατού διέταξε τότε την 1ην Μεραρχία Πεζικού (Α.Π. 374/374/13-11-40) να ενεργήσει με το αριστερόν της προς

τα νοτιοδυτικά, δια να διευκολύνη την προς το εμπρός κίνησιν της Μεραρχίας Ιππικού.

Επειδή η ενέργεια του αριστερού της 1ης Μεραρχίας Πεζικού και αι ενέργειαι της Μεραρχίας Ιππικού έπρεπε να είναι συντονισμέναι, το Β' Σώμα Στρατού εκοινοποίησεν εις το Α' Σώμα Στρατού και εις την Μεραρχία Ιππικού τας ενεργείας, τας οποίας θα εκτελούσε την επομένην ημέραν. Εζήτησε δε να γνωρίσει εις αυτό και η Μεραρχία Ιππικού τας ενεργείας, όσας εκείνη επρόκειτο να εκτελέση.

Αι ενέργειαι της 1ης Μεραρχίας Πεζικού δια την επομένην 14-11-40, όπως είχαν γίνει γνωσταί εις το Β' Σώμα Στρατού έως την 17ην ώραν της 13-11-40, επρόκειτο να είναι:

Ένα βόρειον συγκρότημα της Μεραρχίας αυτής υπό τον Συνταγματάρχην Καλίν με πέντε Τάγματα και Μοίραν Πυροβολικού, αφού κατελάμβανε και εξησφάλιζε τας διαβάσεις Ρονσντόλ-Μπάτρα-Πτέσιο-Γκόλιο, καλυπτόμενον από την κατεύθυνσιν Κάμενικ, θα μετακινούσε την διάταξιν του και θα κατελάμβανε τα υψ. 1550 (βορειοδυτικά του Γκόλιο) 1425-1567-1425-1702 (βορειοδυτικά αντερείσματα Ρονσντόλ-Μπάτρα), ιππασί της διαβάσεως προς Ερσέκαν, δια να θέσση υπό τα πυρά του και αποκόψη την εγκαρσίαν Μεσογέφυραν - Κορυτσάς.

Ένα νότιον συγκρότημα της Μεραρχίας υπό τον Συνταγματάρχην Σπυλιωτόπουλον, Διοικητήν Πεζικού της 1ης Μεραρχίας θα περιελάμβανε το Απόσπασμα του Αντισυνταγματάρχου Κε-

τσέα, το οποίον θα εξησφάλιζε το συγκρότημα Γύφτισσα-Μπολιάνα-Πύργος και το Απόσπασμα Αντισυνταγματάρχου Βαβυλοπούλου, το οποίον θα κατελάμβανε το συγκρότημα Τσοπάνη - Αετοφωλιά - Μάκρα (1038, τριχάλωσις νοτιοδυτικά του Κλέφτη) και θα ευρίσκετο εις διαρκή σύνδεσμον με τα Τμήματα του Α' Σώματος Στρατού, τα οποία ευρίσκοντο εις Πεκλάρι.

Τέλος ένα Απόσπασμα αυτής υπό τον Συνταγματάρχην Γεωργούλαν, το οποίον θ' απετελείτο από τας 1ην, Χην και ΙΧην Ο. Α. με δύναμιν Πεζικού τεσσάρων Λόκων περίπου και με Πυροβολαρχία Ορειβατικού Πυροβολικού, θα εξησφάλιζε δια της κατοχής των υψωμάτων νοτιοδυτικά Αγ. Βαρβάρας (χωρίον) Γκορίτσα 1234-914, την κατεύθυνσιν υψω. Μαρίας (1634) - Ηιά (915) - 770 (νοτιοδυτικά του Πεκλάρι), θα εκάλυπτε συνεχώς το δεξιόν πλευρόν των Τμημάτων του Α' Σώματος Στρατού, τα οποία επρόκειτο να ενεργήσουν εις την Μεσογέφυραν, και με τα οποία θα εκρατούσε διαρκή σύνδεσμον εις την διάβασιν Πεκλάρι. Επί πλέον θα μετακινούσε ταχυκίνητα μέσα προς τα υψώματα Καβάσιλα - Κουτσούφλιανη και θ' απέκοπτε την δημοσίαν οδόν Κονίτσας - Ιωαννίνων και κατόπιν, με συνδυασμένην ενέργειαν, θα κατελάμβανε την Κόνιτσαν.

Η στρατιωτική κατάστασις περί το τέλος της ημέρας, 13-11-40 ήτο η εξής:

Η V Ταξιαρχία κατέλαβε τας διαβάσεις επί των συνόρων Γκόλιο-Ρονσντόλ. Η 1η Μεραρχία Πεζικού κατέχει την

γραμμήν Πεκλάρι-Βράνιτσα-Προφ. Ηλίας (557,75) 1200 μ. βορειοδυτικά Βρανίτσας. Η ίδια συνεδέθη με την Μεραρχία Ιππικού εις το ύψωμα 1323, τρία χιλιόμετρα βορειοανατολικά του χωρίου Πεκλάρι.

Η δύναμις του εχθρού, η οποία αντεστάθη εις τον Ρονσντόλ, υπελογίσθη εις ένα περίπου Τάγμα, εφωδιασμένον με όλμους και πολυβόλα.

Ο εχθρός την πρωΐαν κατείχεν εις την περιοχήν Κονίτσας την γραμμήν Αγ. Αθανασίου-Προφ. Ηλία (βορείως Κονίτσας). Εις την Ερσέκαν, όπως εβεβαίωσαν αιχμάλωτοι, ο εχθρός διέθετε 2-3 Συντάγματα Πεζικού.

Το Β' Σώμα Στρατού αντιμετώπιζε πάλιν πρόβλημα ανεφοδιασμού, το οποίον κάθε παρερχομένην ημέρα εγίνετο πλέον οξύ. Και τούτο, διότι αι διάφοροι Μονάδες του, επειδή ήτο ανάγκη να κτυπηθή, ταχώς ο αποσυρόμενος εχθρός, μετεκινούντο συνεχώς, μακράν των Κέντρων Εφοδιασμού, στερούμεναι τοιουτοτρόπως πολεμοφοδίων, τροφών, νομής. Και το Σώμα προσπαθούσε να καλύπη οπωσδήποτε την έλλειψιν με πρόχειρα και αυτοσχέδια μέτρα.

Τα λαμβρά αποτελέσματα των μαχών της Πίνδου, αυτά απετέλεσαν βαθείαν ικανοποίησιν δια τας Μονάδας του Σώματος Στρατού, αι οποίαι τόσο πολύ υπέφεραν από πείναν, από άλλας στερήσεις και από ταλαιπωρίας.

Το Β' Σώμα Στρατού, επειδή ήθελε να συγκροτήσει διαθεσίμους εφεδρείας, τας οποίας εν καιρώ θα χρησιμοποιού-

σε εις την κατεύθυνσιν Κονίτσης, διέταξε (414 και 417/14-11-40 διαταγαί) τον Ταξίαρχον Δημάρατον, όπως αναλάβη υπό τας διαταγάς του το 66ον Σύνταγμα Πεζικού, πλην Τάγμα, την XI Β Μ.Ο.Π. και τον 1ον Σύνταγμα Ιππικού και αχθή εις την περιοχὴν Φούρκας-Κερασόβου, εις την διάθεσιν του Σ.Σ.

Διέταξεν επίσης την Β.Ο.Α. μετά της Επιλαρχίας Μεξα, Τμήματα τα οποία προωρίζοντο να ενισχύσουν την Vη Ταξιαρχίαν, η οποία ανέπτυσε δράσιν εις την κατεύθυνσιν Ερσέκας, όπως ακθύν εις Επαχώριον (419/14-11-40).

Ο εχθρός, ο οποίος συνετρίβη εις την άνω κοιλάδα του Αώου και του Σαρανταπόρου, παρουσίασε την 14-11-40 ισχυρόν μέτωπον εις τα δυτικά αντερείσματα της διαβάσεως Πεκλάρι-Προφήτου Ηλία (βορείως της Κονίτσης) - Ητιά-Τζουρνόκου-Λιθαρίου.

Το μέτωπον αυτό εκάλυπτε την κατεύθυνσιν προς την Κόνιτσαν.

Δια να διαρρήξη το εν λόγω μέτωπον η 1η Μεραρχία Πεζικού συνέστησεν ένα νότιον Συγκρότημα υπό τον Συνταγματάρχην Σπηλιωτόπουλον Διοικητήν Πεζικού της εν λόγω Μεραρχίας, με δύναμιν 4 Ταγμάτων, 3 Ομάδων Αναγνωρίσεως και 2 Πυροβολαρχιών Ορειβατικού Πυροβολικού (Α.Π. 337-14-11-40 της 1ης Μεραρχίας). Το συγκρότημα θα επραγματοποιούσε την επίθεσιν του το πρωί της 15ης, αφού προηγουμένως εγίνετο πλήρης ο σύνδεσμος Πεζικού και Πυροβολικού. Επειδή δε το Β' Σώμα Στρατού εθεώρησεν ανε-

παρκεί τας 2 Πυροβολαρχίας δια παραιοίαν επίθεσιν, θα διετίθετο, αν παρίστατο ανάγκη, και άλλο πυροβολικόν.

Η επίθεσις του Συγκροτήματος εκείνου υποβοηθούσε την ενέργειαν της Μεραρχίας Ιππικού, η οποία ανέπτυσε δράσιν εις την κοιλάδα του Αώου, ιδιαιτέρως μάλιστα την ενέργειαν του 4ου Συντάγματος Πεζικού, το οποίον είχε καταλάβει την διάβασιν Πεκλάρι. Δια τούτο το Σώμα Στρατού από ένα μέρος ειδοποίησε το Α' Σώμα Στρατού ότι το πρωί της 15ης δυνάμεις της 1ης Μεραρχίας Πεζικού θα επιτίθεντο εναντίον του Τζούρνοκο. Και από το άλλο εξέδωκε την 452/15-11-40 διαταγήν προς την 1ην Μεραρχίαν, εις την οποίαν εγνώριζεν ότι αυτή όφειλε να διατηρή πάντοτε επί της Τοποθεσίας Σταυρός-Μόλιστα Τμήματα. Τα άλλα δε τμήματά της όσα είχαν προωθηθή προς δυσμάς, εάν συνέβαινε να ευρεθούν προ υπερτέρων δυνάμεων έπρεπε να μη κρατηθούν εις τας θέσεις των, αλλά να αποσυρθούν αργά. Και, επιβραδύνοντα την προχώρησιν του εχθρού, να σταθούν εις την ανωτέρω Τοποθεσίαν, όπου και να συνεχίσουν τον αγώνα.]

Η Μεραρχία Ιππικού, η οποία εμάχετο εις την στενήν κοιλάδα του Αώου ποταμού, είχε καθηλωθεί εις το ύψος της διαβάσεως Πεκλάρι. Της διαβάσεως εκείνης η κατά μέτωπον εκβίασις, ήτο σχεδόν αδύνατος, λόγω της φύσεως του εδάφους. Δια τούτο η Μεραρχία ηναγκάσθη να ζητή επιμόνως καθ' όλην την διαδρομήν της από του ύψους του Δι-

στράτου, άλλοτε απλήν ανακούφισιν, άλλοτε βοήθειαν. Το Γενικόν Στρατηγείον κατόπιν των επικλήσεών της, διέταξε να εκδηλωθεί, όσον το δυνατόν ταχέως, η ενέργεια εναντίον της Κονίτσης.

Ο Επιτελάρχης του Β' Σώματος Στρατού επικοινωνήσεν την 14ην ώραν τηλεφωνικώς με τον Επιτελάρχην του Α' Σώματος Στρατού, παρά του οποίου όμως δεν έλαβεν ακριβείς πληροφορίες δια τας υπό της Μεραρχίας Ιππικού κατεχομένας θέσεις.

Η επίθεσις εναντίον του Τζούρνοκο του Συνταγματάρχου Σπηλιωτόπουλου εξεδηλώθη την 13.30 ώραν της 15ης. Το Τζούρνοκο κατελήφθη. Τμήματα του Συγκροτήματος ήλθον εις στενήν επαφήν με τον εχθρόν εις τα υψώματα της Λιθαρίτσας. Την νύκτα ο εχθρός απεσύρθη από τα υψώματα αυτά. Τμήματα Ιππικού της 1η Μεραρχίας διετάχθησαν να καταδιώκουν τούτον. Ακολούθως ο

εχθρός ευρπώλησε και εγκατέλειψε την Κόνιτσαν.

Την 16 Νοεμβρίου.

Όπως αντιλαμβάνεσαι, αγαπητέ αναγνώστη, τα ανωτέρω αναφέρονται στις στρατηγικές κινήσεις των Ελληνικών Στρατιωτικών Σχηματισμών κατά την οπισθοχώρησιν της Μεραρχίας Τζούλια επί του εδάφους Επαρχίας Κόνιτσας. Πολλοί συγγραφείς εμμένουν στο ερώτημα γιατί δόθηκε διαταγή να μην εγκλωβιστεί η Τζούλια με κλείσιμο στην Σουσνίτσα της μόνης διόδου διαφυγής προς την Κόνιτσα; Η φημισμένη και αξιόμαχη Μεραρχία δεν διέσωσε την τιμή της ούτε στη μάχη των υψωμάτων της Κόνιτσας, ούτε στον άξονα Μάζι-Καβάσιλα όπου κι εκεί έχουμε αρκετούς Έλληνες πεσόντες διότι η Τζούλια είχε ενισχυθεί και από τη Μεραρχία «Μπάρι».

(συνέχεια στο επόμενο)

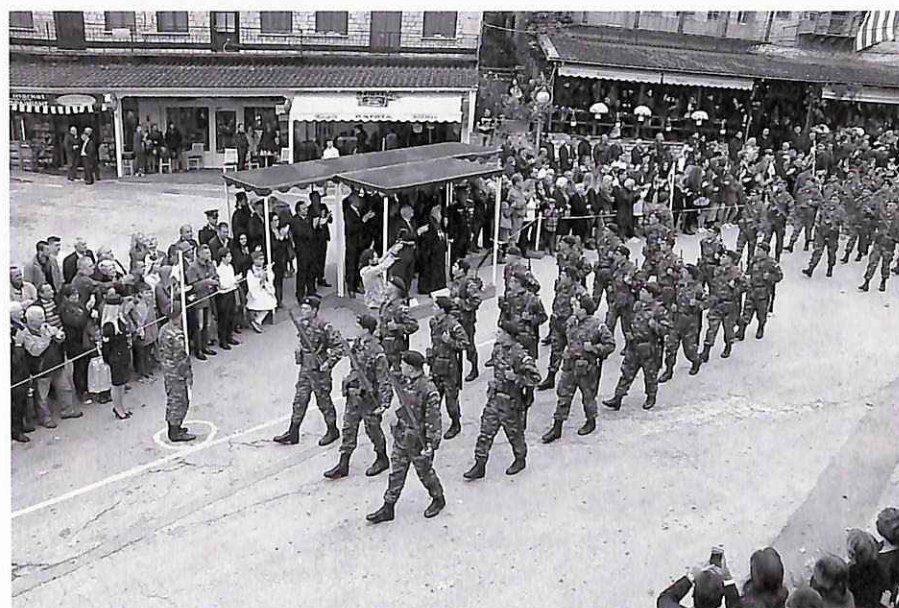

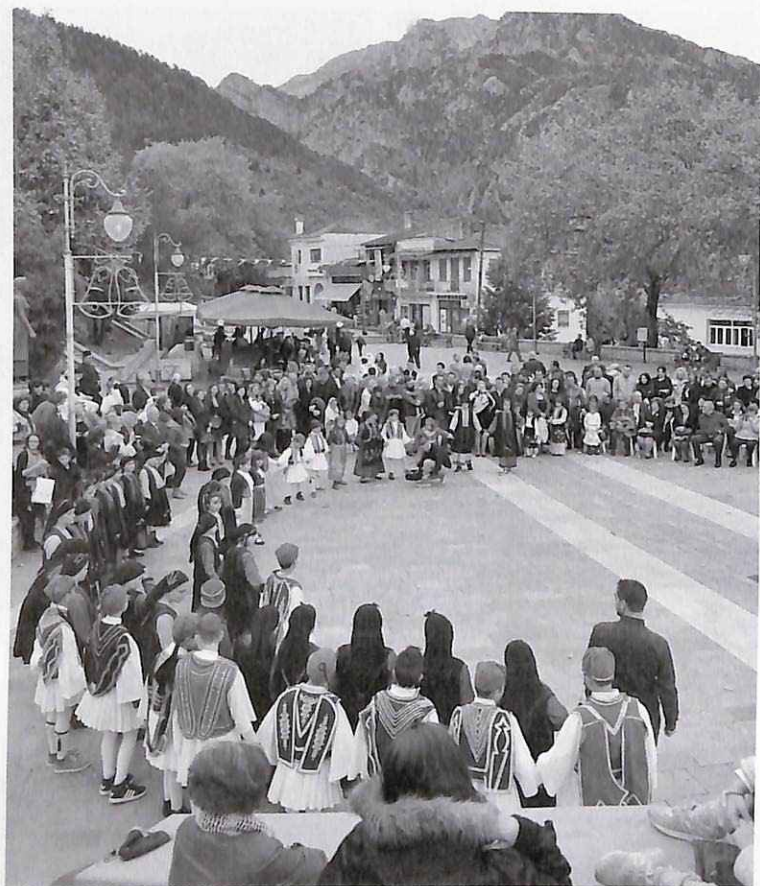
Εκδηλώσεις για την 28η Οκτωβρίου

Φωτο Π. Τσιγκούλης

Φιλαρμονική παιανίζει τον Εθνικό Ύμνο

Σχέσεις του Κοσμά Αιτωλού με την Επαρχία Κόνιτσας και το Βασιλικό

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Ήλθα στην Ημερίδα τούτη* προσκαλεσμένος από τον Σύλλογο του Βασιλικού «Ο Ιερομάρτυς Πατροκοσμάς», κατόπιν εισήγησης της κ. Μαρίας Παπανότη, την οποία γνώρισα κατά την επίσκεψή μου στο μουσείο του Συλλόγου τον παρελθόντα Μάιο.

Κατά τις συζητήσεις μας εκεί για τον Πατροκοσμά, ανέφερα και τα εξής σχετικά: Έχουν δημοσιευθεί δύο μελέτες μου, τιλοφορούμενες ή μόνι μια «Ο Κοσμάς Αιτωλός στην επαρχία της Κόνιτσας», η δε άλλη «Σχέσεις του Αλή Πασά με τον Κοσμά Αιτωλό»¹. Ήδη, συλλέγω πληροφορίες για επτά περιστατικά, σχετικά με τον Πατροκοσμά, τα οποία συνέβησαν στο Βασιλικό και σε 4 χωριά της Κόνιτσας και τα οποία συνέδεσαν με ειδικές ιστορικές σχέσεις τα πέντε αυτά χωριά και εκείνον. Οι πληροφορίες αυτές έχουν ιστορική αξία, επειδή, εκτός των άλλων, αυξάνουν τις αποκτηθείσες μέχρι τώρα στην ιστοριογραφία λίγες τεκμηριωμένες γνώσεις για την δράση του Πατροκοσμά και για την επιρροή της στους κατοίκους των τόπων που επισκέφθηκε. Τέτοια περιστατικά έχουν καταγραφεί και σε λίγες άλλες περιοχές από τις τόσες που επισκέφθηκε, αλλά, σε εκάστη τούτων, αριθμούνται συνήθως μόνον ένα ή δύο από αυτά. Συνεπώς, από την άποψη αυτή, η περιοχή μας πλεονεκτεί.

Κατέληξα λέγοντας ότι, με τις πληροφορίες που συλλέγω για τα επτά περιστατικά, θα γράψω μικρή μελέτη, την οποία προτίθεμαι να δημοσιεύσω σε ιστοριογραφικό περιοδικό ή να την ανακοινώσω σε συναφές συνέδριο.

Η κ. Παπανότη πρότεινε να ανακοινώσω τα πορίσματα της εν λόγω έρευνάς μου σε τούτη την Ημερίδα, εάν αποφασίσω να επισκεφθώ την επαρχία Κόνιτσας κατά τον Αύγουστο.

Θα παρουσιάσω λοιπόν εδώ τις κυριότερες πληροφορίες μου για τα εν λόγω επτά περιστατικά, κατά την χρονολογική σειρά τους, μαζί με λίγα σχόλια αξιολογικά.

α. Σε εκκλησιαστικό βιβλίο του χωριού Λιτονιάβιστα της Κόνιτσας (σημερινή Κλειδωνιά), το 1967 βρέθηκε η εξής χειρόγραφη σημείωση: «1777 μαρτίου 22 θή-

* Ομιλία μου σε Ημερίδα που διεξήχθη την 21.8.2016 στο Βασιλικό (Τσαρπλανά).

1. Βλ. αντιστοίχως, Ηπειρωτικών Ημερολόγιον, τ. 2004 σελ. 251 επ., Ηπειρωτικά Γράμματα, τχ 10/2006 σ. 347 επ.

μψους ωταν επεριπάτισεν ω ασκητής ο κωσμάς ερωμοναχος κε εδίδαχνε»². Προφανώς, ο ενθυμσιογράφος μνημονεύει την επίσκεψη του Πατροκοσμά στο χωριό αυτό, για την οποία κάνει λόγο και η στοματική παράδοση, αλλά χωρίς να την χρονολογεί.

Η ενθύμηση αυτή είναι σημαντική, επειδή, εκτός των άλλων, αποτελεί μια από τις σπάνιες αυθεντικές μαρτυρίες, οι οποίες χρονολογούν επακριβώς κάποιες λίγες από τις άπειρες επισκέψεις του Πατροκοσμά σε οικισμούς του ελλαδικού χώρου και συνεπώς συμβάλλουν στην τοπική και χρονική σήμανση κάποιων περιοδειών του, (όπως έχει γίνει πολλές φορές) με ατεκμηρίωτες πιθανολογήσεις.

Έτσι η ενθύμηση αυτή και τρεις άλλες έγκυρες μαρτυρίες μας πληροφορούν ότι ο Πατροκοσμάς κατά το έτος 1777 επισκέφθηκε: στις 23 Φεβρουαρίου την ορεινή περιοχή των Τρικάλων, στις 22 Μαρτίου την Λιπονιάδιστα (μάλλον αφού διήλθε από το Μέτσοβο και από το Ζαγόρι), στις αρχές Απριλίου τα Τσαραπλανά και στις 16 Απριλίου το Γηρομέρι των Φιλιατών³.

Β. Σύμφωνα με προσωπική μαρτυρία του Αθανασίου Τσάβαλου, ο οποίος γεννήθηκε το 1765 περίπου και διετέλεσε μουχτάρης στα Τσαραπλανά (σημερινό Βασιλικό), «ο ισαπόστολος Κοσμάς» πέρασε από το χωριό τον Απρίλιο του 1777 χωρίς να σταθεί σε αυτό και ότι τον Οκτώβριο του 1778 ξαναήλθε στο χωριό, έκαμε δύο ομιλίες και διόρισε «παιδαγωγό», δηλαδή δάσκαλο που θα δίδασκε γράμματα στα παιδιά του χωριού⁴.

Οι πληροφορίες αυτές φαίνονται αξιόπιστες, καθώς ο ιστορικός Ιωάν. Λαμπρίδης (ο οποίος καταγόταν από τα Σουδενά) έγραψε ότι, υπό την επίδραση του κηρύγματος του Κοσμά Αιτωλού, ανατέθηκε στον ιερομόναχο Καραλή να διδάσκει τα κοινά γράμματα στον νάρθηκα της εκκλησίας των Τσαραπλάνων⁵.

γ) Κατά τα έτη 1778-79, πιθανότατα υπό την επίδραση της διδασκαλίας του Πατροκοσμά, ιδρύθηκαν στα Τσαραπλανά: ο ναός της Υπαπαντής, η μικρή μονή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης και σχολείο «εν είδει κελλίου» δηλαδή σαν κελλί (το οποίο ίσως ανήκε στην μονή). Ιδρυτής υπήρξε ο χωριανός ιερομόναχος Νικό-

2. Βλ. Αν. Ευθυμίου, Ιστορία και παραδόσεις της Λιπονιάδιστας, Κόνιτσα, τχ. 67/1967, σ. 11. Την ενθύμηση αυτή, που αγνοήθηκε από τους ερευνητές, την υπενθύμισα στο πρώτο από τα προαναφερθέντα δύο άρθρα μου.

3. Κ. Σαρδελής, Αναλυτική βιβλιογραφία Κοσμά του Αιτωλού, 1765-1973, σ. 41. (Σ. Κοντονάσιος). Από την παλαιότερη ιστορία του Βασιλικού, Ηπειρ. Εστία, τ. 1952 803.

4. Σ. Κοντονάσιος, ό.π.

5. Ι. Λαμπρίδης, Ηπειρωτικά μελετήματα, τχ Ζ' 1889 46.

λαος Ματσιακάτης, ο οποίος γεννήθηκε το 1745 περίπου, σπούδασε στα Γιάννενα και διετέλεσε εκεί ιερέας και πνευματικός. Το 1776 βρισκόταν στο χωριό του και έγραψε το σπουδαίο «Χρονικόν των Τσαραπλάνων», το οποίο αναφέρεται στα Τσαραπλανά και στο Πωγωνί των αιώνων 16ου, 17ου και 18ου. Τμήματα του Χρονικού διέσωσαν ο Τσάβαλος και ο Λαμπρίδης⁶.

Θεωρώ πολύ πιθανό ο διανοητής αυτός να συνομιλήσε με τον άγιο Κοσμά στο χωριό και να εμόνασε στην προαναφερθείσα μονή, μαζί με τον ιερομόναχο δάσκαλο Καραλή και με τον ιερομόναχο αδελφό του Βασίλειο Ματσιακάτη, ο οποίος είχε καλή θεολογική μόρφωση και υπήρξε πνευματικός πατέρας του διακεκριμένου Κονιτσιώτη ιερομόναχου Χρύσανθου Λαϊνά⁷.

δ. Σύμφωνα με την στοματική παράδοση που καταγράφηκε το 1896, ο άγιος Κοσμάς, μιλώντας στους κατοίκους των Τσαραπλάνων υπό την σκιά ενός δέντρου, τοποθέτησε σε μια σχισμή του κορμού του δένδρου έναν ξύλινο πάσσαλο και είπε ότι, όταν ο κορμός του δένδρου, λόγω της συνεχούς φυσικής διόγκωσής του, θα ενσωματώσει τον πάσσαλο, θα συμβεί κάποιο γεγονός που θα είναι σημαντικό για το χωριό⁸. Η νεότερη παράδοση λέει ότι η ενσωμάτωση αυτή έγινε το έτος 1913, κατά το οποίο συνέβη το σημαντικό γεγονός της απελευθέρωσης του χωριού από τους Τούρκους⁹.

Προ τινών ετών, το δένδρο ξεράθηκε, γι αυτό ένα μεγάλο τμήμα του ογκώδους κορμού του μεταφέρθηκε και συντηρείται στο νεόδμητο ωραίο κτήριο του μουσείου του χωριού. Παρόμοιο μνημείο δεν υπάρχει αλλού. Η διατήρηση της στοματικής παράδοσης και του δένδρου μέχρι σήμερα (επί 238 έτη) υποδηλώνει τον σεβασμό και την ευγνωμοσύνη που ένοιωθαν για τον άγιο όλες οι γενεές του χωριού από τότε που αυτός edίδασκε στο χωριό.

ε. Τον Οκτώβριο του 1778 ο Πατροκοσμάς επισκέφθηκε το χωριό Καστάνιαν της Κόνιτσας, ίδρυσε δε εκεί σχολείο, έπεισε κάποιον να δανείσει στο χωριό 1250 γρόσια και συμφώνησε με τους κατοίκους να δαπανούν από τους τόκους 125 γρό-

6. Λαμπρίδης, ό.π., 5, 51-52, ο ίδιος, Περί των εν Ηπείρῳ αγαθοεργημάτων, τ. Β' 1880 192. Λ. Βραντούσης, Χρονικά της Ηπείρου, 1962 201-207, Δ. Καμαρούλιας, Τα μοναστήρια της Ηπείρου, 1996 223-224.

7. Λαμπρίδης, Περί των εν Ηπείρῳ... 192, Χ. Γκούτσος, Χρύσανθος Λαϊνάς, 1806-1896, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2014 19-20.

8. Γ. Γάγαρης, Δωδώνη, Εικονογραφημένον Ηπειρ. Ημερολόγιον, 1896 114.

9. Π. Παπανόσης, Ο πατρο-Κοσμάς στα Τσαραπλανά, εις Σύλλογος «Ο Ιερομάρτυς Πατροκοσμάς», 2015 27, Μ. Τρίτος, στον ίδιο τόμο 61.

σια κατ' έτος για να μαθητεύουν τα παιδιά του χωριού δωρεάν.

Το περιστατικό μαρτυρείται σε επιστολή που έγραψε και έδωσε ο ίδιος στους Καστανιανίτες φεύγοντας από το χωριό. Την επιστολή αυτή, η οποία ήταν άγνωστη στην ιστοριογραφία, είχα την τύχη προσφάτως να την βρω δημοσιευμένη το 1868 σε εφημερίδα της Κωνσταντινούπολης. Πρόκειται για σπάνιο γραπτό του αγίου, δεδομένου ότι κατά τις σχετικές με αυτόν έρευνες που έγιναν επί δύο αιώνες έχουν βρεθεί μόνον 14 επιστολές του, εκ των οποίων οι 11 αναφέρονται σε ισάριθμα σχολεία που αυτός ίδρυσε¹⁰. Η επιστολή αποκτά πρόσθετη ιστορική αξία λόγω των πληροφοριών που αντλούμε από αυτήν για την χρονολογία επίσκεψης του Πατροκοσμά στην Καστανιανη, για την μεθόδευσή εκ μέρους του της ίδρυσης και της συντήρησης του σχολείου και για τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου του.

στ. Στο χωριό της Κόνιτσας Κορίνιστα (σημερινός Νικάνορας), ο ενοριακός ναός του κτίστηκε το 1743 και ιστορήθηκε το 1814 από δύο Κερκυραίους ζωγράφους. Σε έναν από τους εικονογραφημένους τοίχους του, φιλοτεχνήθηκε μια μεγάλη εικόνα (περίπου 1,50 μ. Χ. 0,50 μ.), η οποία παριστάνει τον Κοσμά Αιτωλό να είναι τυμμένος με κάπα και να κρατά μπαστούνι και κομπολόι¹¹.

Δεδομένου ότι η εικόνα χρονολογείται στο έτος 1814, κατά το οποίο είχαν παρέλθει 35 έτη από τον θάνατο του αγίου το 1779, πρόκειται για μια από τις λίγες πρώιμες εικόνες του και συνεπώς έχει μεγάλη ιστορική αξία. Ας ελπίσουμε να εξετάσουν οι ειδικοί κάποτε ποιος και γιατί θέλησε την απεικόνιση του αγίου στον ναό τούτον (μήπως οι χωριανοί ή οι Κερκυραίοι ζωγράφοι;), καθώς και ποιοί ήταν το πρότυπο της εικόνας.

ζ. Το 1897, τρεις οικοδόμοι καταγόμενοι από το χωριό της Κόνιτσας Χιονιάδες, εργάστηκαν κοντά στο Μπεράτι της σημερινής Αλβανίας για την ανακατασκευή του δαπέδου του ναού, ο οποίος είχε κτισθεί το 1814 προς τιμήν του Πατροκοσμά, κατ' εντολήν του Αλή Πασά και με επιστάτη τον καπετάν Νικόλα που καταγόταν από την Φούρκα της Κόνιτσας. Στον ναό, ο οποίος αποτελούσε το καθολικό μονής, φυλάσσ-

10. Για τα προεκτεθέντα, βλ. στην εργασία μου «Ο Κοσμάς Αιτωλός στην Καστανιανη το 1778», Κόνιτσα, τ. 2015 74-75, όπου και το κείμενο της επιστολής.

11. Παρομοίως στην εργασία μου της σημ. 10, Μ. Παντούλας, εις Σύλλογος ... 41-45. Επιγραφή στην εικόνα του αγίου: «Άγιος Κοσμάς ο νεο...». Σε επιγραφή επί του ναού, αναφέρεται ότι αυτός «ιστορήθη παρά Θεοδώρου Υνάκη του εκ Κερκύρας και αυτοδέλφου αυτού Σταμάτη, αρχιερατεύοντος του Θεοφιλεστάτου Κου Κου Θεοδοσίου επισκόπου Βελλάς και Κονίτζης και επιτροπεύοντος κυρ. Ιωάννου Σκουμπορδή και κυρ. Ιωάννου Κοντογιάννη εν έτει 1814 Μαΐου 17 επ...». Για τον Ι. Κοντογιάννη, βλ. Κόνιτσα, 2013, 15, 17.

σόταν το λείψανο του αγίου, μέσα σε κλειδωμένο ξύλινο κιβώτιο.

Οι τρεις οικοδόμοι, ενεργώντας κρυφά, απέσπασαν από το λείψανο τον έναν βραχίονα, έφεραν το οστό τούτο στο χωριό τους και το περέδωσαν στον ενοριακό ναό του χωριού, όπου εξακολουθεί να βρίσκεται. Προφανώς θεωρούσαν ότι το χωριό, αν αποκτούσε οστό του αγίου, θα ήταν ευλογημένο. Ένα τμήμα του οστού δόθηκε και υπάρχει στο ναό του αγίου, ο οποίος κτίστηκε στην Κόνιτσα το 1975¹².

Επ' ευκαιρία, θέλω να επισημάνω ότι ο Πατροκοσμάς δεν ήταν, όπως νομίζουν πολλοί, ένας καλόγερος καημενούλης, απόκοσμος, σοβαροφανής, θρησκοόληπος. Το αντίθετο συνέβαινε, όπως προκύπτει και από έγγραφα, τα οποία οι Βενετοί διοικητές της Κέρκυρας, της Πάργας και της Πρέβεζας, το 1779 έστειλαν στις Αρχές της Βενετίας, αναφέροντας γι' αυτόν και τα ακόλουθα, μεταξύ άλλων:

«Είναι οξυνουστάτος, έμπλεως μεγάλων ιδεών και έχει αξιοθαύμαστον τρόπον να εισδύει εις την ψυχήν οιοδήποτε... Καίτοι φαινομενικώς είναι τόσοσν ήρεμος, εν τούτοις είναι πειστικώτατος εις τα ομιλίας του... Δεν υπάρχει τι το οποίον να εκφράση ή να προτείνη και να μη γίνη αμέσως αποδεκτόν και μετά του προσήκοντος σεβασμού παρά της ολότητος, ήτις και το εκτελεί με την πλέον εφικτήν ακρίβειαν... Ο αριθμός των ατόμων, τα οποία πανταχόθεν συρέουν ίνα τον ίδουν, είναι καταπληκτικός, ως επίσης και ο αριθμός των ακολουθούντων αυτόν εις την περιοδείαν ανά τας διαφόρους κοινότητας.... Τον θεωρούν προφήτην... Έφθασε μάλιστα μέχρι του σημείου ώστε να κάμη και Τούρκους βαθμοφόρους να συνεισφέρουν τον οβολόν των υπέρ των ευαγών έργων του»¹³.

12. Βλ. την εργασία μου «Κονιτσιώτες οικοδόμοι στην Β. Ήπειρο», Κόνιτσα, τ. 2006 165-167. Το 1814 ο μητροπολίτης Ιωαννίνων ζήτησε από τον μητροπολίτη Μπερατιού να σταλθεί η κάρα του αγίου στα χωριά της Κόνιτσας και του Παγωνίου, για να γίνουν λιτανείες επειδή αυτά είχαν πληγεί από πανώλη (Π. Χριστόπουλος, εις Σύναξις Ευγενίου Αιτωλού και η εποχή του, 1986 604).

13. Βλ. Κ. Μέρτζιος, Το εν Βενετία κρατικόν αρχείον, Ήπειρ. Χρονικά, τ. 1940 6, 7, 11.

Αφιέρωμα του περιοδικού στον όσιο Παῖσιο τον Αγιορείτη Ο Όσιος Παῖσιος ο Αγιορείτης (Κόνιτσα και Ι.Μ. Στομίου)

Αρχιμ. Ιωήλ Κωνσταντάρος

«Τί είναι η Εκκλησία μας;» ερωτούσε ένας άγιος. Και απαντούσε ο ίδιος: «Ένας πνευματικός λειμών όπου παράγεται ο ευλογημένος καρπός της αγιότητας»!

Ναι, αυτή την μεγάλη αλήθεια όσον αφορά τον Γέροντα Παῖσιο, την αγιότητα δηλαδή του ανδρός, εφεξής δια της επισήμου πράξεως της αγιοκατατάξεώς του, θα την ζούμε ως ευλογημένη πραγματικότητα, ψάλλοντας και τονίζοντας στον λειτουργικό και όχι μόνον χώρο το «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών»!

Αλλά το να ομιλεί ή το να γράφει κανείς περί του Οσίου πατρός ημών Παΐσιου του Αγιορείτου, δεν είναι και τόσο εύκολη υπόθεση, έστω κι αν έχουν τόσα γραφεί και οπωσδήποτε θα γραφούν, αφού θα συνεχίσει η παραγωγή των εκδόσεων του βίου, της πολιτείας αλλά και των λόγων του μεγάλου αυτού Αγίου. Και δεν είναι εύκολο να μιλάει κανείς διότι είναι αδύνατον όσο κι αν έχει γνωρίσει έναν άγιο να αποτυπώσει όλες τις εκφάνσεις της αγίας του ζωής. Ο κύριος όγκος των αγώνων του και της πολιτείας του παραμένει άγνωστος κατά κόσμον και γνωστός μόνο εις τον Θεόν ο οποίος είναι «ο ετάζων νεφρούς και καρδιάς».

Εάν τώρα ισχύει αυτό για τον κάθε άγιο, πόσο μάλλον ισχύει η αλήθεια αυτή για τον Όσιο Παῖσιο. Αστέρα πρώτου μεγέθους του νοητού στερεώματος, του οποίου η ζωή συναποτελείται από πολλά κεφάλαια που το καθένα εξ' αυτών περιέχει την ιδιαίτερά του αξία και απαυγάξει την μοναδική του χάρη.

Καλόν όμως θα είναι να σταθούμε έστω και για λίγο στο κεφάλαιο της Κονίτσης ώστε να δούμε κάποιες ιδιαίτερες στιγμές του Οσίου οι οποίες από μικρό παιδί που ήταν σηματοδοτούν την όλη πορεία έως το μακάριον τέλος του. Και τούτο διότι, ναι μεν είδε το φως της ημέρας στα ευλογημένα Φάρασα της Καππαδοκίας, αλλά βρέφος μόλις τεσσαράκοντα ημερών, ήλθε με όλη την προσφυγιά κατά τον μεγάλο εκείνο ξεριζωμό στην μητροπολιτική Ελλάδα και μεταφυτεύτηκε στην όμορφη Κόνιτσα. Στην κωμόπολη τότε, που συνδύαζε τόσες φυσικές ομορφιές, αλλά και τέτοια

ιστορία αγώνων και αγιαστικής παραδόσεως από τα βάσανα της πονεμένης Ρωμοσύνης. Μια δηλαδή κατάσταση που συνεχίστηκε αργότερα επί του αιμνήστου Σεβαστιανού. Του εθνάρχου του Βορειοηπειρωτικού Ελληνισμού και της μαρτυρικής Βορείου Ηπείρου και που συνεχίζει φυσικά έως των ημερών μας με τον διάδοχό του, Μητροπολίτη Ανδρέα.

Στην Κόνιτσα λοιπόν ο όσιος Παῖσιος μεγάλωσε σωματικώς, αλλά ανδρώθηκε και πνευματικώς, δοθέντος ότι από μικρό παιδάκι φανέρωνε εις το περιβάλλον του την «σφραγίδα της δωρεάς» που έλαβε κατά την ώρα του ιερού μυστηρίου του βαπτίσματος, από τον ανάδοχό του, όσιο Αρσένιο τον Καππαδόκη.

Συνομήλικόι του, και «προβεβηκότες τη ηλικία» σήμερα, αλλά και μικρότεροί του που τον έζησαν από κοντά, ομιλούν όχι απλώς με έκδηλη αγάπη και άκρα συγκίνηση περί του «οσίου φίλου του», αλλά αποκαλύπτουν με όλη τους την απλοϊκότητα θαυμαστά σημεία και γεγονότα που επιβεβαιώνουν του λόγου το αληθές περί της μεγάλης αγιότητας της πατερικής αυτής προσωπικότητας.

Εκείνο όμως που προξενεί ιδιαίτερα συγκίνηση είναι το γεγονός της πρώτης θεοφανείας που βίωσε όταν, έφηβος ων, άκουσε κάποια ημέρα έναν δήθεν μορφωμένο να ομιλεί περιφρονητικώς περί της πίστεως και να υποστηρίζει την ανόητη και ξεπεσμένη πλέον Δαρβίνειον θεωρία. Ο όσιος, γεμάτος θλίψη και με ταραχή στην καρδιά (όπως αργότερα αποκάλυψε), έφθασε στο εξωκλήσι της Αγίας Βαρβάρας. Εκεί με δακρυσμένους τους οφθαλμούς ξέσπασε το παράπονό του. Και όπως και πάλι ο ίδιος τονίζει, μέσα στο ναό, του εμφανίστηκε ο ίδιος ο Κύριος Ιησούς Χριστός, τον ευλόγησε και του ομίλησε! Εμπειρία όντως θαυμαστή και πρωτόγνωρη έως εκείνη τη στιγμή για τον έφηβο άγιο η οποία ως απαρχή σηματοδοτούσε τις ιδιαίτερες αποκαλύψεις της χάριτος του Χριστού που θα ελάμβανε κατόπιν σε όλη του την ζωή.

Και μόνο αυτό το γεγονός φανερώνει την διάθεσή του αλλά και τις απαραίτητες προϋποθέσεις που υπήρχαν στην ύπαρξή του και βεβαίως προϊόντος του χρόνου συστηματικώς δια βίου καλλιεργούσε.

Αλλ' ας περάσουμε τώρα στην Ιερά Μονή Στομίου, μια άγνωστη για τον πολύ κόσμο έως την εποχή εκείνη Μονή, η οποία λόγω του οσίου Παΐσιου κατέστη γνωστή σε όλο τον ορθόδοξο και όχι μόνο κόσμο.

Αλήθεια, τι να σημειώσει πρώτο κανείς και τι να αφήσει δεύτερο στο κεφάλαιο αυτό που ονομάζεται «όσιος Παῖσιος και Ιερά Μονή Στομίου»!

Τούτο μόνο υπογραμμίζουμε, ότι στο αγιασμένο φαράγγι του Αώου πο-

ταμού, ο όσιος, όπως και πάλι ο ίδιος ομολόγησε, γνώρισε άκρως αντίθετες καταστάσεις. Τόσο δηλ. τον πόλεμο του πειρασμού και το μίσος του ανθρωποκτόνου που με τα ποικίλα όργανά του προσπαθούσε να τον φοβερίσει, βασανίσει και εκδιώξει από την παλαίστρα της αγιότητας, όσο και τις ιδιαίτερες επισκέψεις της χάριτος και της θείας παρηγορίας. Τις μοναδικές ευλογίες με τις οποίες η αγάπη του Ιησού, του απάλυνε τους πόνους και τους κόπους, συνάμα δε του πρόσδετε δυνάμεις και αγιασμόν άφθονον ώστε να συνεχίσει το δύσκολο μεν αλλά ευλογημένο και άκρως απαραίτητο, για την περιοχή της Κόνιτσας αλλά και τον κόσμο όλο, έργο της ιεράς προσευχής.

Στο Στόμιο ο όσιος εμαρτύρησε. Έδινε το αίμα, λαμβάνοντας Πνεύμα... Μόνο όσοι εβίωσαν ανάλογες καταστάσεις δύνανται να αντιληφθούν το μέγεθος του αγώνος του και το αίμα της καρδιάς του, τουτέστιν τα δάκρυα που ως ρύακες ξεπηδούσαν από τους οφθαλμούς του, ποτίζοντας την ευλογημένη και μαρτυρική ηπειρωτική γη, ένεκεν σωτηρίας του κόσμου όλου πρωτίστως δε των «εχθρών»!

Και κάτι τώρα για το κεφάλαιο της παραμονής του στην Ιερά Μονή Στομίου, το οποίο μας το εμπιστεύτηκε ο αείμνηστος αδελφός του Οσίου Λουκάς Εξνεπίδης, και το οποίο πρώτη φορά γίνεται γνωστό.

«Ένα πρωινό, ανέβηκα από την Κόνιτσα στο μοναστήρι. Όταν έφθασα, βρήκα έξω από την μονή και βαδίζοντας προς το δάσος τον αδελφό μου (όσιο Παΐσιο) και τον νεαρό τότε θεολόγο Παναγιώτη Νέλλα. Ο Νέλλας είχε πάει προ ολίγου καιρού για να δοκιμαστεί κοντά στον Γέροντα, ώστε να γίνει μοναχός. Αυτό όμως που είδα όταν έφθασα κοντά, με συγκλόνισε. Και οι δυο τους εντελώς γυμνόποδες, βάδιζαν επάνω στις άγριες πέτρες και στα αγκάδια του δάσους. Τα πόδια του νεαρού θεολόγου πληγιασμένα και καταματωμένα. Δεν τόλμησα να τους πω τίποτε. Ο Παναγιώτης με κοίταξε ζωγραφίζοντας στα παγωμένα του χείλη ένα μελαγχολικό χαμόγελο. Όσο δε για τον αδελφό μου (όσιο Παΐσιο); Μου έριξε ένα κοφτερό βλέμμα που δεν μου επέτρεπε όχι να πω ή να σχολιάσω κάτι, αλλά ούτε καν ν' ανασάνω! ... Μετά από λίγο πήρα το δρόμο της επιστροφής για την Κόνιτσα. Καθ' όλη τη διάρκεια της οδοιπορίας ενθυμούμαι πως δάκρυα από θαυμασμό για την Ορθόδοξη πίστη μας αλλά και τον γνήσιο Μοναχισμό που υπάρχει μέχρι τις ημέρες μας και τον ζούσε ο αυτάδερφος μου». Φυσικά ο δόκιμος θεολόγος δεν άντεξε στο σκληρό εκείνο πρόγραμμα του Οσίου (ο οποίος ήταν και ο ίδιος νέος ακόμα στην ηλικία) και «μετ' ου πολλές ημέρας

επέστρεψεν οίκαδε».

Και επειδή ο λόγος μας περί του Οσίου Παΐσιου κατά την παραμονή του στην Κόνιτσα και στην ευλογημένη Ι. Μονή Στομίου, ας σημειωθεί και τούτο. Ο πνευματικός σύνδεσμος του Οσίου με τον όντως αγιασμένο Γέροντα, τον π. Ιάκωβο Βαλοδήμο (1870-1960), ο οποίος διέμενε επί σειρά ετών στην Ι. Μονή Προφήτου Ηλιού, μεταξύ Βίτσης και Μονοδεντρίου στην περιοχή των Ζαγοροχωρίων.

Περί του Γέροντος Ιακώβου και του θαυμαστού βίου και της πολιτείας του, είχε ασχοληθεί και μάλιστα είχε συγγράψει μικρό τεύχος ο αείμνηστος ομολογητής αρχιμανδρίτης Γέροντας Χαράλαμπος Βασιλόπουλος. Εκεί μελετά κανείς πράγματα που αποδεικνύουν την αγιότητα του ανδρός, με ό,τι αυτό σημαίνει για την αυθεντική ζωή του Πνεύματος.

Με αυτόν λοιπόν τον Γέροντα Ιάκωβο, πριν ακόμα λάβει την μοναχική του κουρά, ο Όσιος Παΐσιος όχι απλώς είχε συνδεθεί, αλλά και εξομολογείτο εις αυτόν. Φαίνεται πως η κοινή οδός της ασκήσεως και του αγιασμού, οι κοινές εμπειρίες της χάριτος αλλά και το γεγονός ότι και οι δύο κατάγονταν από αλησιμόνητες Πατρίδες (Βόρειο Ήπειρο και Καππαδοκία), έκαναν τον μεν Γέροντα Ιάκωβο να δείχνει πατρική στοργή στον κατά πολύ μικρότερο στην ηλικία Όσιο, τον δε Άγιο Παΐσιο να του ανταποδίδει νυϊκή αγάπη και απόλυτο σεβασμό.

Άνθρωποι που ακόμα ενθυμούνται τον Γέροντα Ιάκωβο επιβεβαιώνουν του λόγου το αληθές και μαρτυρούν περί των πνευματικών χαρισμάτων του Βορειοηπειρώτου πατρός Ιακώβου ο οποίος ήταν η προσωποποίησης της απλότητας, της ειρήνης, της ταπεινώσεως και της αδιαλείπτου προσευχής.

Κλείνοντας το μικρός μας αυτό αφιέρωμα περί της παρουσίας του Οσίου Παΐσιου στον ευλογημένο τόπο μας και σε συνδυασμό με την στάση του στα εκκλησιολογικά θέματα (που και τότε ευρίσκονταν όχι σε κατάσταση ηρεμίας και πνευματικής ισορροπίας γενικότερα, ένεκα οικουμενιστικών ανοιγμάτων), πρέπει να τονίσουμε ότι ουδέποτε ο Όσιος του Θεού ξέφυγε από την ευλογημένη «μέση και βασιλικήν οδόν». Τουτέστιν, την οδόν της διακρίσεως. Πράγμα που σημαίνει ότι και τον οικουμενισμό εκτύπησε (το αποδεικνύουν τα ιστορικά του κείμενα), αλλά ταυτοχρόνως σχοινοβατώντας, καθότι «το ορθοδοξείν εστί αεί σχοινοβατείν», ουδέποτε ξέφυγε στην ολισθηρή και επικίνδυνη οδό του ακρίτου ζηλωτισμού και ουδέποτε ξέπεσε και εντάχθηκε σε ομάδες σχισματικών ή σε περιπτώσεις «αποτειχισμού».

Η περίπτωση της διακοπής του Πατριαρχικού μνημοσύνου στο Άγιον

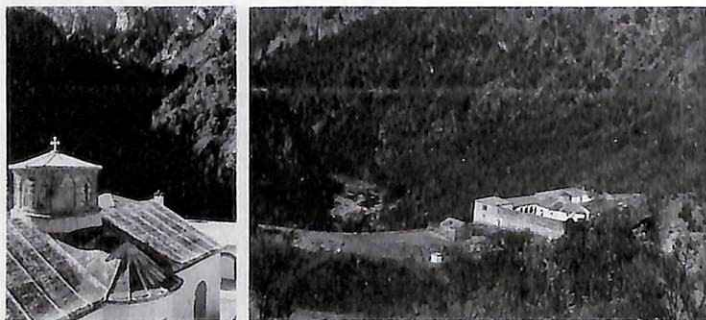
Όρος, για κάποιο διάστημα καιρού αργότερα, ουδεμία απολύτως σχέση είχε με εσωτερικά εκκλησιαστικά σχίσματα και με άλλες αντικανονικές καταστάσεις που τραυματίζουν την Ορθοδοξία και κάνουν το Σώμα της Εκκλησίας να αιμορραγεί.

Είναι και αυτό κάτι που πρέπει να επισημανθεί δεόντως, αφού η εποχή στην οποία ζούμε και χάριτι Θεού διακονούμε, συγκαλύπτει πλην των άλλων, παγίδες οι οποίες είναι δυνατόν να επιφέρουν τραύματα πνευματικά και που εν πολλοίς οδηγούν είτε στην πλάνη του επάρατου οικουμενισμού, είτε στην πνευματική ασθένεια αλλά και σ' αυτόν τον θάνατο της σχισματικής αποκοπής εκ της Εκκλησίας.

Επομένως, διά της υπακοής του στην παρακαταθήκη και στην ευλογημένη τακτική των αγίων της Εκκλησίας μας, ταυτοχρόνως δε ακολουθώντας την οδόν της διακρίσεως και μεταλαμπαδεύοντας το πνεύμα της στο εγγύς περιβάλλον του, αλλά και στους μακράν αδελφούς, ο Όσιος Παΐσιος διαφύλαξε και ωφέλησε τα μέγιστα την τοπική μας Εκκλησία και ακριτική μας κοινωνία. Αυτό αποτελεί ίσως και το υψηλότερο μήνυμα του Οσίου προς όλους μας. Ότι δηλ. «εκτός Εκκλησίας ουκ έστι σωτηρία». Φυσικά αυτή την αγιαστική και δη εκκλησιολογική του παρακαταθήκη οφείλουμε να την κρατήσουμε και βεβαίως δια των αγίων του ευχών θα την κρατήσουμε και θα την διασφαλίσουμε ως «κόρην οφθαλμού».

Είθε η χάρις του συντοπίτου μας αλλά και οικουμενικού Οσίου της Ορθοδοξίας μας, Παΐσιου του Αγιορείτου να μας συνοδεύει πάντοτε και να σκέπει την Εκκλησία, το Έθνος αλλά και την πτωχή, πλην όμως ευλογημένη και αιματοποτισμένη περιοχή της Κόνιτσας.

Αμήν

Μοναστήρι Στομίου

[28] Η παλιά, πέτρινη «γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσης» (Προδημοσίευση)

ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Η «γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσης», ή απλούστερα «γέφυρα Μπούσης», είναι το παλιό, μονότοξο πετρογέφυρο πάνω στο «ρέμα Τοπόλιτσα», στη θέση «Μπούση» που ανήκει στο χωριό Πεκλάρι (τώρα Πηγή), εγγύτητα στην έξοδο του ρέματος από το φαράγγι «Κλεισούρα» Πεκλαρίου, βόρεια και αρκετά κοντά στην Κόνιτσα περί τα 2,00 χλμ. Εκεί υπήρχε άλλοτε ο μικροοικισμός «Μπούση¹/ Bush /Buş». Εκ της τοπωνυμίας της θέσης και του μικροοικισμού αυτού προέκυψε και η ονομασία «γέφυρα Μπούσης». Στους παλιούς, έγχρωμους, αυστριακούς χάρτες του

1913/4 η θέση ονομάζεται «Καλύβια Μπάκα», χωρίς να σημειώνεται εκεί, όλως παραδόξως, τούτη η πετρογέφυρα, που ήταν σπημένη τότε, ενώ δείχνεται ως υπάρχουσα η πιο κάτω κείμενη «ξυλογέφυρα Τοπόλιτσας», [ιδε παρακάτω *Παρένθεση*].

Το «ρέμα Τοπόλιτσα» δημιουργείται στο χώρο της λεκάνης απορροής του χωριού Πεκλάρι (τώρα Πηγή) από δυο ρέματα/λάκκους: τον «λάκκο Αγίας Παρασκευής/λάκκο Σκάλας/λάκκο Μεσορράχης» στα Β/ΒΑ του χωριού, και τον «λάκκο Αγίου Αθανασίου/λάκκο Γόνης» στα ΝΔ του χωριού, οι οποίοι εκκινούν από τα ψηλώματα

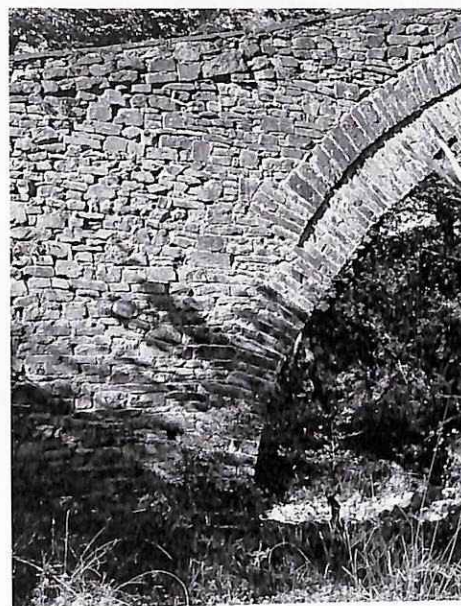

(Φωτ. 28-1) Η «γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσης» πριν το 1999. Γενική ανάντις όψη. Φαίνεται καθαρά το λειψό βοηθητικό στεφάνι του τόξου. [Πηγή: «Τα πέτρινα γεφύρια της Ελλάδας», του Αργ. Δ. Δημητράκη, εκδόσεις Αδάμ, Αθήνα 1999, σελ. 62].

του υπερκείμενου βουνού «Τραπεζίτσα» και συρρέουν χαμηλότερα από το χωριό σε ενιαίο ρέμα. Το τελευταίο συνεχίζει προς τα κατάντη, μέσω της «Κλεισούρας» Πεκλαρίου, μέχρι τη θέση «Γέφυρες» στις παρυφές του κάμπου της Κόνιτσας, ονομαζόμενο είτε «ρέμα Πεκλαρίου» ή «ρέμα Τοπόλιτσα», είτε κατά σύνθεση «ρέμα Πεκλαρίου Τοπόλιτσα», και ανήκει στο Πεκλάρι. Από εκεί και κάτω, ονομαζόμενο πάντα «ρέμα Τοπόλιτσα», ή απλούστερα «Τοπόλιτσα», υπάγεται στην Κόνιτσα, διασχίζει την ομώνυμη πεδιάδα και εκβάλλει στον Αώο, [όρα Παράρτημα (ΠΣ-8)].

Το γεφύρι διευκόλυνε τη χειμερινή πρόσβαση από την Κόνιτσα προς τα ορεινά και δυσπρόσιτα Μαστοροχώρια του Γράμμου και Σμόλικα, συχνά δε και προς τη «γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη». Στους Πεκλαρίτες ελάχιστα ήταν αναγκαίο λόγω μεγάλης απόστασης από το χωριό, με εξαίρεση όσους είχαν κτήματα στη θέση Μπούση και πέραν. Είναι χτισμένο με απλούστατη αργολιθοδομή και ακόμη διατηρείται σε καλή κατάσταση, πλην του κορυφαίου τμήματος της καμάρας. Οι εποχούμενοι που κινούνται στην εθνική οδό Κόνιτσα-Μακεδονία δύσκολα το διακρίνουν ανάμεσα από τις φυλλωσιές των δέντρων που το περιβάλλουν. Η πρόσφατη διαμόρφωση του χώρου στη δεξιά όχθη από τη Δημοτική Αρχή το ανέδειξε και το κατέστησε προσπελάσιμο. Από μετρήσεις βρέθηκε πως η καμάρα είναι ένα πλήρες ημικύκλιο, με άνοιγμα στη στάθμη της τωρινής κοίτης 13,20 μ και ύψος του κλειδιού 6,40 μ από την ασταθή κοίτη, ενώ το πλάτος/φάρδος του είναι 2,55

έως 2,60 μ ομού με τα στηθαία. Οι τοξόλιθοι (αρκάδες στη γλώσσα των μαστόρων) του κύριου θόλου ύψους 0,60 μ δεν είναι ξεστοί: απλώς έχουν μορφοποιηθεί με σφυρί και βελόνη ώστε να εφαρμόζουν μεταξύ τους παρέχοντας τη μέγιστη αντοχή, στην οποία συμβάλλουν οι τέσσερις εγκάρσιοι, σιδηροί, αμφιδέτες των όψεων (άρκες/αρπηδες στην τεχνική ορολογία) και ο διακριτός και καλώς σφηνωμένος κορυφαίος τοξόλιθος, το λεγόμενο «κλειδί». Την ίδια διαμόρφωση με αψιδόλιθους ύψους 0,45 μ έχει και το βοηθητικό στεφάνι, το οποίο, παντελώς **ασυνήθιστο**, δεν αρχίζει από το ισόγειο σημείο γένεσης του κύριου τόξου, όπως συμβαίνει σε όλα τα θολογυριστά πετρογέφυρα, αλλά σχεδόν από το ήμισυ (50%) του όλου ύψους του και πάνω προς το κλειδί, καθ' όμοιο ακριβώς τρόπο που εφαρμόστηκε και στην άλλη γέφυρα κοντά στο χωριό, τη «γέφυρα Πεκλαρίου Καραγιάννη». Αυτή η χαρακτηριστική **λεπτομέρεια**, στην οποία θα αναφερθούμε παρακάτω, είναι το αναγνωριστικό σήμα του πρωτομάστορα και σ' αυτήν κρύβεται η ταυτότητά του. Τώρα, φέρει μικρού ύψους κτιστά λίθινα στηθαία, που δείχνουν, λόγω ορατής διαχωριστικής γραμμής στην τοικοδομία τους και μη διαβρωμένης στέψης, [όρα (Φωτ. 28-2)], πως έγιναν σε κάποια νεότερη επισκευή, ενώ αρχικά θα είχε στηθαία από όρθιους μονόλιθους (άρκες στη γλώσσα των τεκτόνων). Δεν έχει πάνω του, ή κάπου αλλού στα πέριξ, κάποια πλάκα/επιγραφή, που να μας αποκαλύπτει το έτος κατασκευής και τον χρηματοδότη χορηγό, ούτε και φέρει διαμορφω-

((Φωτ. 28-2) Λεπτομέρεια αριστερού ακροβάθρου «γέφυρας Πεκλαρίου Μπούσης», όψη ανάντης, όπως ήταν το 2016. Διακρίνεται το λευκό βοηθητικό στεφάνι του τόξου και η γραμμή διαχωρισμού στην τοικοδομία του στηθαίου. [Λήψη: Θωμά Β. Ζιώγα, 09-08-2016].

μένη προς τούτο εσοχή/κόγχη. Όσο για τον εργολάβο πρωτομάστορα, αυτός μας είναι παντελώς άγνωστος, γιατί δεν βρέθηκε κάποιο έγγραφο της τότε εποχής που να τον αναφέρει. Τα τρία αυτά άγνωστα στοιχεία (χρονολογία, χορηγό, πρωτομάστορα) πρέπει η έρευνα να τα προσδιορίσει έμμεσα, από άλλες πηγές.

Γι' αυτά τα στοιχεία έχουν γραφεί κατά καιρούς και από πολλούς διαφορετικές πληροφορίες, οι περισσότερες **ασυνεβίβαστες** μεταξύ τους, [όρα σημ. 2, 14, 23]. Δείγματα εξ αυτών θα βρει ο αναγνώστης στη

συνέχεια του παρόντος. Μόνο για τη δαπάνη και τη χρονολογία κατασκευής της γέφυρας μπορούμε να είμαστε βέβαιοι, αφού βρέθηκε² η ακόλουθη γραφή, [στην εφημερίδα «Φωνή της Ηπείρου», φύλλο 74/11-2-1894, σελ. 2-3]:

«**Η ΚΟΝΙΤΣΑ:** Η Κόνιτσα κείται προς βορράν των Ιωαννίνων, εις τας υπωρείας των Βοείων ορέων και συνδέεται μετ' αυτών δι' **αμαξίας οδού**. Άνωθεν της Κονίτσης υψούνται τα Βόεια όρη κεκαλυμμένα υπό πευκών. Απέναντι των Βοείων ορέων υψούται το όρος Προφήτου Ηλίου εν ω υπάρχει η ομώνυμος Μονή. Εις τους **πρόποδας** του βουνού τούτου είναι **εκτισμένος ο στρατών** και πλησίον του στρατώνος η **νεότευκτος γέφυρα** επί του **χειμάρρου Πεκλαρίου**. Δια την γέφυραν ταύτην **εδαπανήθησαν** πλέον των **1500** ληρών. Εις το άκρον δε της Κονίτσης επί του Αώου ποταμού υπάρχει η **υψηλοτάτη λίθινη γέφυρα** η συνδέουσα την φοβεράν φάραγγα, την μεταξύ των Βοείων ορέων και των βουνών του Παπίγκου. Πλησίον της Κονίτσης εις τας υπωρείας των Βοείων ορέων, κείται το **Πεκλάριον** έχον 700 κατοίκους. Το χωριόν τούτο δις κατεστράφη υπό των ληστών. Η δε καταστροφή αυτή εσοίχισεν εις αυτό 10 χιλ. λήρες. Οι κάτοικοι αυτού διακρίνονται των άλλων δια την φιλοξενία των και την φιλοκαλία και **εδαπάνησαν** δια την ανέγερσιν καταλλήλου κτιρίου δια το σχολείον υπέρ τας διακοσίας λήρας. Ενταύθα ήκμασαν άνδρες ικανοί διανύσαντες τον βίον αυτών εν Βουκουρεστίω ως οι αοίδιμοι Αναγν. Πάππος, Νικ. Αθανασούλας και άλλοι ως ο ζων έυ κ. Παναγ. Ι. Κίτσιος

ο γνωστός εις άπασαν την επαρχίαν Κονίτις, όστις συλληφθείς και υπό των ληστών αιχμάλωτος κατέβαλεν ως λύτρα 2 χιλ. λίρας. Επίσης προς απαλλαγήν αυτών υπό των ληστών παρ' ων είχαν συλληφθή κατέβαλεν ο μεν **Βασ. Καραϊωάννης** πλέον των 2.500 λιρών, ο δε Σπυρ. Κίσιος 1.700 λίρας κλπ. Εις τα άκρα του **χειμάρρου Πεκλαρίου** κείται το περιβόλιον αυτού **Μπούσον**.

Κ.Π.».

Τούτη η γραφή είναι **βεβαία** αναφορά στην τοξωτή «γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσος», μολοντί αυτή δεν κατονομάζεται ρητώς, για τους κατωτέρω λόγους, πέρα από όσα στη συνέχεια κριτικά και λεπτομερώς αναπτύσσονται:

1. Στο άρθρο περιγράφεται περισσότερο και με πολλές λεπτομέρειες το χωριό Πεκλάρι, στο οποίο ανήκει η γέφυρα, παρά η ίδια η Κόνιτσα, ενώ τα άλλα χωριά ακροθιγώς αναφέρονται με σχολίο ολίγων λέξεων. Προφανής είναι και η σχετικότητα του όρου «*πλησίον του στρατώνος*», πολλώ δε μάλλον όταν γράφεται από κάποιον που αρθρογραφεί στην Αθήνα.
2. Από το άρθρο μαθαίνουμε ότι τον Φεβρουάριο του 1894 υπήρχε «*νεότευκτος γέφυρα*» κείμενη επί του «*χειμάρρου Πεκλαρίου*», που είναι πλησιόχωρος στον τότε τουρκικό στρατώνα³ της Κόνιτσας. Ο χείμαρρος αυτός είναι το «*ρέμα Τοπόλπια*⁴», και μάλιστα το κομμάτι από τη θέση «*Γέφυρες*» και άνω, μέχρι τη θέση «*Μπούσος*» και την απόληξη της «*Κλεισούρας*», που ανήκει

αποκλειστικά στο Πεκλάρι, με πλησιέστερη στον στρατώνα θέση την «*Μπούσος*», ακριβώς στους **πρόποδες** του βουνού «*Προφήτης Ηλίας*». Η θέση αυτή απέχει το πολύ 2,00 χλμ από τον στρατώνα. Άλλο «*ρέμα/χείμαρρος Πεκλαρίου*», και μάλιστα «*πλησίον του στρατώνος*», δεν υπάρχει εκεί. Το ότι η «*νεότευκτος γέφυρα*» και ο «*χείμαρρος Πεκλαρίου*» εντάσσονται στο πρώτο μέρος του άρθρου της εφημερίδας που αναφέρεται στην πόλη της Κόνιτσας, δείχνει πως ο αρθρογράφος κατεχόταν από την πλάνη ότι η θέση της γέφυρας, δηλ. η «*Μπούσος*», ανήκε στην Κόνιτσα, όπως από παλιά νομιζόταν από πολλούς, [όρα σημ. 16], και νομίζεται ακόμη και τώρα από κάποιους, επειδή είναι πιο εύκολα προσπελάσιμη από την εγγύτερη Κόνιτσα, από την οποία απέχει περί τα 2,00 χλμ, ενώ από το Πεκλάρι απέχει πολύ περισσότερο, σε ευθεία γραμμή περίπου 3,50 χλμ δύσβατη διαδρομή μέσα από το φαράγγι «*Κλεισούρα*» Πεκλαρίου.

3. Η θέση «*Γέφυρες*» της Τοπόλπιας, απ' όπου διερχόταν το 1893 ο καρόδρομος από Κόνιτσα προς τα Μεσογέφυρα, κείται επίσης «*πλησίον του στρατώνος*» και απέχει περί το 1,50 χλμ εξ αυτού, απόσταση ελάχιστα διαφέρουσα από εκείνη της «*Μπούσος*». Βρίσκεται, όμως, πολύ χαμηλότερα και μακριά από τους **πρόποδες** του βουνού «*Προφήτης Ηλίας*», υπάγεται στην πεδιάδα της Κόνιτσας, στο τμήμα «*ρέμα Τοπόλπια*» που ανήκει στην Κόνιτσα, και όχι στο τμήμα της Τοπόλπιας που

ανήκει στο Πεκλάρι και λέγεται άλλως «*χείμαρρος Πεκλαρίου*». Στη θέση «*Γέφυρες*» υπήρχε ήδη γέφυρα με ξύλινο οριζόντιο φορέα από το **1870**, [όρα πιο κάτω *Παρένθεση*]. Τούτη η γέφυρα, μετά από 23 έτη, δηλ. το 1893, ίσως είχε ανάγκη κάποιας επισκευής ή ενίσχυσης του ξύλινου φορέα της, η οποία αποκλείεται να κόστιζε τόσα πολλά χρήματα, «*πλέον των 1.500 λιρών*», ούτε και να χαρακτηρίζεται «*νεότευκτος*», εξ αυτού του λόγου.

4. Η παράλληλη μνεία της μεγάλης, τοξωτής, «*γέφυρας Κόνιτσας*» στον Αώο δείχνει ότι η γραφή αφορά αξιόλογη, θολωτή πετρογέφυρα και όχι ξυλογέφυρα «*αμαξικής οδού*», όπως ήταν τότε η γεφύρωση στη θέση «*Γέφυρες*» της Τοπόλπιας, [ιδε *Παρένθεση* πιο κάτω]. Οι μικρές ξυλογέφυρες σε παραπόταμους σπάνια αναγράφονται από τους παλιούς γραμματικούς και περιπατητές γεωγράφους, εν αντιθέσει προς τις τοξωτές λιθογέφυρες.
5. Το υψηλότερο κόστος κατασκευής της γέφυρας, «*πλέον των 1.500 λιρών*», φανερώνει ότι ο αρθρογράφος αναφέρεται σε πολυδάπανη τοξωτή πετρογέφυρα· και τέτοια ποτέ δεν ήταν η γεφύρωση στη θέση «*Γέφυρες*», [ιδε πιο κάτω *Παρένθεση*]. Μήπως, όμως, εκ παραδρομής, το ποσό είναι γραμμένο λάθος; Η απάντηση είναι **όχι**, διότι η δαπάνη των 1.500 λιρών δεν απέχει από την πραγματική, καθώς συγκρινόμενη με τα άλλα αναφερόμενα στο άρθρο ποσά, π.χ. «*... δια το σχολείον υπέρ τας 200 λίρας*. ...» βρίσκεται σε αποδεκτή αναλογία μ'

αυτά, έχοντας πάντα υπόψη ότι πρόκειται για δημόσιο έργο της διεφθαρμένης τουρκικής Διοίκησης, όπως από την ακολουθούσα ανάλυση καταδεικνύεται.

Εξ όλων αυτών και όσων άλλων γράφω πιο κάτω, [όρα *Παρένθεση* πιο κάτω], αποκλείεται το άρθρο της εφημερίδας να αναφέρεται στην «*ξυλογέφυρα Τοπόλπιας*» στη θέση «*Γέφυρες*». Επειδή αυτό δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 1894, η γραφή «*νεότευκτος γέφυρα*» σημαίνει ότι θα είχε κτισθεί το θέρους της προηγούμενης χρονιάς, δηλ. το 1893, αφού μόνο καλοκαίρια κτίζονται τοξωτές λιθογέφυρες, γιατί απαιτούν τη στήριξη βαρέων ικριωμάτων εντός της κοίτης. Τη χρονιά αυτή την προεδρία στο Πεκλάρι ασκούσαν οι Σπαναίοι, [μουκτάρης ήταν ο Α. Σπανός], αγαστοί συνεργάτες των Κιπσιάνων. Στη γραφή γίνεται αναφορά μόνο στον τουρκικό στρατώνα της Κόνιτσας, [εκτιμάται ότι κτίστηκε και επανδρώθηκε την περίοδο 1884/9], και δεν μνημονεύεται το κάπνισμα αυτού Αναγνώστοπούλειο Γεωργικό Σχολείο, διότι το τελευταίο δεν είχε κτισθεί ακόμη, [ξεκίνησε η ανέγερσή του το 1922 και πρωτολειτούργησε κατά το σχολικό έτος 1925/6].

Όσον αφορά τη δαπάνη «*πλέον των 1.500 λιρών*», εννοείται οθωμανικών, [όσα περίπου γράφονται⁵ ως συναδική αξία για τη μεγάλη τοξωτή «*γέφυρα Κόνιτσας*» στον Αώο που έγινε το 1869/70 και είναι τριπλάσια σε μέγεθος], τη θεωρώ εύλογη για ένα θολωτό πετρογέφυρο, σαν τη «*γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσος*», και για την εποχή που κτίστηκε, παρόλη τη διαφορά μεγέθους των δυο γεφυρών. Και τούτο επειδή, ως δημόσιο έργο, [ιδε πιο κάτω], θα υπερτιμολογήθηκε για να συμπεριλάβει τα

«δοσίματα/μπαξίσια» προς τις διεφθαρμένες οθωμανικές Αρχές, ενώ χτίστηκε και 23 χρόνια αργότερα από τη «γέφυρα Κόνιτσας», με πολύ δυσμενέστερες οικονομικές συνθήκες, λόγω του μακροχρόνιου ευτελισμού της τουρκικής λίρας, ύστερα από την κήρυξη χρεοκοπίας του τουρκικού Κράτους, εν έτει 1875, και τον πολυετή αντίκτυπό της. Σε κάθε περίπτωση, η δαπάνη των 1.500 λιρών είναι ασύγκριτα πολλαπλάσια από την αξία όποιας άλλης γέφυρας με ξύλινο φορέα, πάνω σε κοίτη ίσου ανοίγματος, δηλ. με 3 ή 4 λιθόκτιστες σπίλεις, των ακροστηλών συμπεριλαμβανομένων. Αποκλείεται παντάπασι μια παρόμοια ισομήκης ξυλογέφυρα να κόστιζε τόσα πολλά χρήματα. Και μόνον αυτό το στοιχείο είναι ικανό και επαρκές να αποδείξει ότι σε τοξωτή πετρογέφυρα αναφέρεται το πιο πάνω δημοσίευμα της εφημερίδας «Φωνή της Ηπείρου». Αυτή η λιθολογία δεν μπορεί να είναι άλλη παρά η «γέφυρα Πεκλάριου Μπούσης».

Αρχή παρένθεσης (για Τοπόλιτσα).

Μια διαβατή από άμαξες ξυλογέφυρα υπήρχε στη θέση «Γέφυρες» της Τοπόλιτσας πριν το 1913/4, αφού αυτή και ο αμαξιτός δρόμος που τη διαβαίνει δείχνονται καθαρά στους αρκετά ακριβείς παλιούς αυστριακούς χάρτες της εποχής εκείνης, όπως και ο λίγο πιο κάτω, στην αριστερή όχθη, χειμερινός υδρόμυλος του Μπεκιάρη.

Ξυλογέφυρα⁷ οπωσδήποτε υπήρχε και πριν το 1893 πάνω στο «ρέμα Τοπόλιτσα», αρκετά μακριά από τους διακριτούς πρόποδες του βουνού «Προφήτης Ηλίας», στον κύριο και βατό από **άμαξες/κάρρα** δρόμο προς τα Μεσογέφυρα, στην σημερινή θέση

«Γέφυρες» που ανήκει στην Κόνιτσα και όχι στο Πεκλάρι, κάτанта περί το 1,50 χλμ από τη «γέφυρα Πεκλάριου Μπούσης». Η μνεία, στο διαληφθέν κείμενο της εφημερίδας, ότι η Κόνιτσα «**συνδέεται μετ' αυτών** [των Ιωαννίνων] **δι' αμαξιτής οδού**», δηλ. με καρόδρομο, αυτό φανερώνει, άλλως δεν νοείται λειτουργία αμαξιτής οδού προς τα Μεσογέφυρα και Ιωάννινα χωρίς την «ξυλογέφυρα Τοπόλιτσας». Η συνδετήρια αυτή αμαξιτή οδός μετά την ξυλογέφυρα διακλαδιζόταν σε ημιονική οδό προς Κουτσουφλιάνη (τώρα Ηλιόρραχη), Καβάσιλα και πιο πέρα προς τη «γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη».

Αυτή η ξυλογέφυρα είχε στηθεί στη θέση «Γέφυρες» το έτος 1870. Τούτο επιβεβαιώνει η ακόλουθη γραφή⁸, [στη διγλώση (τούρκικα και ελληνικά) εφημερίδα «Γιάνγια – Ιωάννινα», στο φύλλο 43 της 19-03-1870]: «**Εκ Κονίτσης γράφουσι ημίν ότι η *ανέγερσις και η επισκευή* από τινος ήδη αρξαμένη επί της *γεφύρας* της κειμένης πλησίον της κωμοπόλεως *επί της οδού της συνδεούσης αυτήν και την πόλιν των Ιωαννίνων και συναπούσης τον παρά την πρώτην εξ αυτών ποταμόν*, ήτις ως είχομεν προαναγγείλει, *είχεν παρασυρθή* ως εκ της επελθούσης υπερχειλίσεως των υδάτων του εν λόγω ποταμού *αποπερατώθη ήδη ολοσχερώς*».**

Η εσφαλμένη συσχέτιση του κειμένου αυτού με την τοξωτή «γέφυρα Κόνιτσας» στον Αώο από τους ερευνητές⁹ επέφερε σύγχυση στην ακριβή χρονολόγηση της «γέφυρας Κόνιτσας». Είναι βέβαιο ότι η περιώνυμη «γέφυρα Κόνιτσας» επί του Αώου δεν ήταν πρακτικώς δυνατόν να ανεγείρεται μεσούντος του χειμώνα 1869/70 και να

αποπερατώνεται τον Μάρτιο του 1870, κυρίως λόγω κινδύνου για τα εντός της κοίτης ικρίωματα. Επειδή αυτή τεκμηριωμένα περατώθηκε **περί τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1870**, το παραπάνω κείμενο δεν αναφέρεται σ' αυτήν. Σε αντίθετη περίπτωση θα γραφόταν το πασίγνωστο όνομα «Αώος/Βοϊούσας/Νjosa» του ποταμού, όπως ακριβώς γράφεται ως «*ποταμός Βωιούσης*» σε άλλη παρόμοια είδηση του ίδιου ανταποκριτή, [φύλλο 7/3-7-1869 της αυτής εφημερίδας «Γιάνγια-Ιωάννινα» | όρα Κ. Κωστούλας, όπ. π., Παράρτημα, σελ. 12], με την οποία αναγγέλλεται ότι «*ήρξατο επί του ποταμού τούτου η κατασκευή νέας **θολωτής γεφύρας***». Η παράλειψη της ονομασίας «ρέμα/ποταμός Τοπόλιτσα» δικαιολογείται, διότι ο Κονιτσιώτης γραφέας της είδησης θεώρησε ότι αυτή η ειδική ονομασία ενός τοπικού ρέματος δεν ενδιέφερε τους αναγνώστες, εν αντιθέσει με τον Αώο.

Ακόμη, επειδή μόνον οι ξυλογέφυρες δεν απαιτούν ικρίωματα εντός της κοίτης, προκειμένου να στηθεί ο ξύλινος φορέας τους κατά την χειμερινή περίοδο, εφόσον βέβαια είναι έτοιμα τα κατακόρυφα λίθινα βάθρα τους, συνάγεται ότι το κείμενο αφορά μια **ξυλογέφυρα** που αποπερατώθηκε τον Μάρτη του 1870. Εν προκειμένω, αυτή είναι η «ξυλογέφυρα Τοπόλιτσας» στη θέση «Γέφυρες», «*επί της οδού της συνδεούσης αυτήν (την Κόνιτσα) και την πόλιν των Ιωαννίνων*» που περνούσε από τα Μεσογέφυρα. Εκεί έσμιγε με τον κύριο οδικό άξονα Ιωάννινα-Καλπάκι-Μεσογέφυρα-Λεσκοβίκι (ή Πρεμετή) και πέραν, που ίσως έκτοτε και κατά τμήματα διανοίγονταν ως αμαξιτός, ενώ βεβαιωμένα ως τέτοιος λειτουργούσε από το 1885/6, [ιδε άρθρο 5 για τη «γέφυρα Μπουρα-

ζανίου»]. Η συνδετήρια αυτή οδός με την Κόνιτσα, ημιονική μέχρι τότε, πράγματι **συνάπεται** (= σμίγει) με τον «ποταμό/ρέμα Τοπόλιτσα» και σε εκείνη τη χρονική συγκυρία (Μάρτης 1870) ήταν η μοναδική, αφού η πελώρια «γέφυρα Κόνιτσας» στον Αώο ήταν υπό κατασκευή, [μάλιστα είχε υποστεί βλάβη το 1869 και οι εργασίες συνεχίστηκαν το 1870], και δεν υπήρξε ποτέ διαβατή από άμαξες/κάρρα.

Η γραφή «*η **ανέγερσις και η επισκευή***» γεννά τη σκέψη ότι η μέχρι τότε εκεί ξυλογέφυρα, «*ήτις ως είχομεν προαναγγείλει **είχεν παρασυρθή***», είχε στενά βάθρα και κατάστρωμα, και εξυπηρετούσε μόνον πεζούς και υποζύγια. Αυτή πρόχειρα θα επιδιορθώθηκε, ως εναλλακτική λύση πλέον, και σ' αυτήν θα αναφέρεται η λέξη «*επισκευή*». Ταυτόχρονα, θα κατασκευάστηκε νέα γέφυρα, πιο φαρδιά, ικανή να βαστάει φορτωμένες άμαξες, για την έκτοτε σταδιακά διαμορφούμενη σε αμαξιτή¹⁰ συνδετήρια οδό από Κόνιτσα προς τα Μεσογέφυρα, και σε τούτη τη γεφύρωση θα αναφέρεται ο όρος «*ανέγερσις*». Και οι δυο γέφυρες θα είχαν ξύλινο φορέα και δάπεδο, αφού οι εργασίες τους έγιναν καταχείμωνα 1869/70, άλλως δεν θα μπορούσαν να τις φτιάξουν. Τα παραπάνω δικαιολογούν και τη διασωθείσα από τότε τοπωνυμία «Γέφυρες» της συγκεκριμένης θέσης, πάντα στον πληθυντικό, γιατί ήσαν δυο.

Πέραν αυτού, η μορφολογία της θέσης «Γέφυρες», με την αβαθή κοίτη και τις σχεδόν ισόπεδες όχθες του ρέματος που συχνά κατέκλυζε τον κάμπο, τεχνικά αποτρέπει την κατασκευή μονότοξης πετρογέφυρας, η οποία και' ανάγκη θα ήταν

υπερβολικά υψηλή, λίαν επικλινή και μη βατή από άμαξες. Και μάλλον τέτοια ποτέ δεν στήθηκε εκεί, αφού δεν βρέθηκαν ερείπια βάθρων με ίχνη καμπύλωσης τόξου, ούτε και υπάρχει, μέχρι τώρα, κάποια αντίθετη αναφορά (ομολογία, θύμηση, γραφή, παράδοση, κ.λπ.) που να λέγει ότι και πριν από το 1893 υπήρχε τοξωτή πετρογέφυρα στο «ρέμα Τοπόλιτσα», σε όλο το μήκος του, τόσο στη θέση «Γέφυρες» προς τα Μεσογέφυρα, όσο και στη θέση «Μπούση» προς τα Μαστοροχώρια.

Ο λοχαγός Βασ. Νικολαΐδης, ο οποίος τον Νοέμβριο του 1850 πέρασε το ρέμα ερχόμενος στην Κόνιτσα από τα Μεσογέφυρα, και στη συνέχεια το ξαναδιάβηκε πηγαίνοντας στο Λεσκοβίκι μέσω Καβασιλών και της «γέφυρας Δερβενίου/Σκορδίλη», δεν αναφέρει κάτι σχετικό στις οδοιπορικές σημειώσεις¹¹ του.

Μήτε και στο σχεδιάγραμμα¹², του έτους 1831, του Κοσμά του Θεοφρωτού (1780-1852), που τότε ήταν δάσκαλος στην Κόνιτσα, δείχνεται κάποια γέφυρα εκεί, παρόλο ότι σχεδιάζεται καθαρά το χωριό Πεκλάρι, το «ρέμα Τοπόλιτσα» και η «Κλεισούρα Πεκλαρίου».

Ούτε και κατά το 1807 υπήρχε, αφού ο Fr. Rouqueville (1770-1838), στην οδοιπορία του Κόνιτσα-Μεσογέφυρα-Μέρτζιανη, έγραψε¹³: «... μια μέρα αίθρια άρχισε να λάμπει, όταν αναχωρούσα από την Κόνιτσα για να επισκεφθώ το βόρειο τμήμα της Ηπείρου. Διασχίσαμε το γεμάτο λάσπη ρεύμα **Τοπόλιτσα**, κι ύστερα από μιας ώρας πορεία περάσαμε κάτω από το Κουτσούφ (Κουτσούφλιανη) ...».

Όλα τα περιεχόμενα στην παρούσα Πα-

ρένθεση γράφονται, διότι πολλοί συγχέουν, παλιότερα και τώρα, τη «γέφυρα Πεκλαρίου Μπούσης» με την ξύλινη «γέφυρα Τοπόλιτσα», επειδή είναι κοντινές και κείνται πάνω στο ίδιο ρέμα, [όρα σημ. 2 και 16].

Σημειώσεις:

1. Από τον F. Rouqueville, περί το 1810, αναφέρεται ως «Βουτσέ», στο απόσπασμα «... Στην πλαγιά των λόφων, ξεχώριζε, μια λευγα μακριά της Κόνιτσας, το τσιφλίκι **Βουτσέ**. ...», [ιδε «Ταξίδι στην Ελλάδα. Ηπειρωτικά», έκδοση Ε.Η.Μ. 1994, μετάφραση Κ. Βλάχου, σελ. 160-165] | Από τον λοχαγό Βασ. Νικολαΐδη, το 1850, ονομάζεται «Μπουτζέ», [όρα περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 177/2014, σελ. 221, άρθρο «Δρομολόγιο της επαρχίας Κόνιτσας, έτους 1851», αναδημοσίευση επιμελούμενη από τον Θωμά Β. Ζιώγα. | Από τον Β.Δ. Ζώτο-Μολοσσό, το 1877, απογράφεται ως «Μπούζε», [στο βιβλίο «Ηπειρωτικά Μελέται - Δρομολόγιοι Ελληνικής Χερσονήσου», Αθήνα 1887, σελ. 86] | Υστερότερα, το 1880, ο Ι. Λαμπρίδης γράφει «Μπούσι» και το εντάσσει στα «μικρά χωριά», [στο βιβλίο του «Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων», μέρος Β', σελ. 184].

2. Το σχετικό άρθρο βρήκα ηλεκτρονικά στο αρχείο της βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων. | Το κείμενο είναι βιβλιογραφικό εύρημα του Χαρίλ. Γκούτου, [ιδε βιβλίο «Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιτσα επί τουρκοκρατίας», Αθήνα 2003, σελ. 54, σημ. 193, όπου **ωσστά** ορίζεται ότι «**Το γεφύρι στη Μπούση Πεκλαρίου κτίσθηκε το 1893**»]. Με δική του επιμέλεια όλο το κείμενο αναδημοσιεύτηκε κατόπιν στο περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 115/2004, σελ. 115-116, όπου παρεισέφρησε τυπογραφική παράλειψη της πρότασης που αναφέρεται στη «νεότευκτη» γέφυρα.

Υστερότερα, ο ίδιος, είτε επειδή επηρεάστηκε από άλλες εκτιμήσεις εκ της βιβλιογραφίας, [όρα σημ. 14 και 23], είτε διότι μπέρ-

δεψε τις δυο κοντινές γέφυρες, δηλ. την ξύλινη «γέφυρα Τοπόλιτσα» με τη «γέφυρα Μπούσης», τροποποίησε την **ορθότητα** αυτή άποψη, γράφοντας ότι το 1904 κτίστηκε η «γέφυρα Μπούσης» και το 1893 φτιάχτηκε η «γέφυρα Τοπόλιτσα», δηλ. η ξυλογέφυρα της σημ. 7, [ιδε βιβλίο «Οι οικισμοί της κοιλάδας της Κόνιτσας επί τουρκοκρατίας», Ανάτυπο, Αθήνα 2011, σελ. 532].

Πρόσφατα, ο ίδιος έγραψε 1906 για τη «γέφυρα Μπούσης» και 1893 για τη «ξυλογέφυρα Τοπόλιτσα», [στο άρθρο «Παλιές γέφυρες στην επαρχία μας», περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 179/2014, σελ. 421-422]. Εσχάτως, τα ίδια γράφει στο λήμμα «Μπούσι», σελ. 49 του βιβλίου του «Οι οικισμοί της επαρχίας Κόνιτσας στο παρελθόν», Αθήνα 2015, ενώ στο λήμμα «Πεκλάρι», στην επόμενη σελ. 50, γράφει για τον ευεργέτη Γ.Δ. Καραγιάννη τα εξής: «... **διέθεσε χρήματα το 1903 κ.ε. για να κατασκευασθούν στο χωριό δυο γεφύρια**, ...», ήτοι η «γέφυρα Μπούσης» και η «γέφυρα Πεκλαρίου Καραγιάννη». Κάποιες από τις παραπάνω χρονολογήσεις κωλαίνουν, κατά την εδώ ανάλυση.

3. Σε φωτογραφία της Αναγνωστοπουλείου Γεωργικής Σχολής (περί το 1930) ο στρατώνας αυτός φαίνεται σε όλη τη μεγαλοπρεπεία του. Υπήρχε το 1934, αφού στην τότε εφημερίδα των Ιωαννίνων «Ελευθερία» γράφεται: «... Το πρώτον που συναντήσαμε φθάνοντας στην Κόνιτσα ήταν το Αναγνωστοπουλείον Γεωργικόν Σχολείον, του οποίου υπέρκειται ο θαυμάσιος και ευρυχωρότατος τουρκικός Στρατών, ένθα εδρεύει ο λόχος Πεζικού Κονίτσας...», [ιδε περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 177/2014, σελ. 223, άρθρο «Εντυπώσεις από την Κόνιτσα του 1934», σε επιμέλεια Χαρίλ. Γκούτου]. Αυτός ο τουρκικός στρατώνας ήταν σε χρήση μέχρι τον πόλεμο του 1940. Τότε, και συγκεκριμένα την 30-10-1940, πυρπολήθηκε από την ελληνική χωροφυλακή, κατά διαταγή

ανωτέρων βέβαια, για να μην πέσει στα χέρια των Ιταλών και χρησιμοποιηθεί απ' αυτούς, [όρα βιβλίο «Σουλιώτικες παραφυάδες στο Λεσκοβίκι», του ιατρού Δημ. Γ. Κήτα, Ιωάννινα 2013, σελ. 175].

4. Η ονομασία «Τοπόλιτσα» είναι φυτωνυμία, όπως και η τοπωνυμία της σημ. 5. Ερμηνεύεται ως «Λεύκη | Λευκώνας», από το Σλ. to-pol (= λεύκα, αίγειρος, Λατ. populus) + Σλ. τέρμα -ica. Τεκμαίρεται ότι το ρέμα ονομάστηκε έτσι γιατί εκατέρωθεν της κοίτης του θα είχε άλλοτε πολλές λεύκες. [Ιδε βιβλίο «Τοπωνύμια και Οικονύμια των Μαστοροχωρίων της Κόνιτσας», του Θωμά Β. Ζιώγα, Αθήνα 2013, σελ. 78].

5. Η τοπωνυμία «Μπούση/Bush/Bus» μάλλον είναι φυτωνυμία, όπως και η τοπωνυμία «Τοπόλιτσα» της σημ. 4. Αποδίδεται ως «Πύξος | Πυξάρι», από το ομοιότυπο ελληνογενές Αλβ. bush-i (= πύξος η αιθαλής, το πυξάρι, Λατ. buxus sempervirens) < Λατ. buxus (= πύξος, Ιταλ. busso) < Λατ. ruxis/pyxis (= πυξίς, πυξίδιο) < αρχ. Ελλ. «πύξος». Κάποιοι χαρακτηριστικούς πυξώνας, δηλ. κάποια συστάδα από θάμνους πυξαριού, θα υπήρχε αρχικά σε εκείνη τη θέση και εξ αυτού ονοματίστηκε ο τόπος. Άλλωστε, και Σερβ. bus (= θάμνος, άλσος θάμνων, Γερμ. Busch, Ιταλ. bosco).

Άλλη εκδοχή είναι να σημαίνει «Ομίχλη | Αντάρα», από το νέο Ελλ. «πούσι» (= ομίχλη) < ομοίωση Τουρκ. bus/pus, με την έννοια ότι η ομίχλη που συχνά καλύπτει την πεδιάδα της Κόνιτσας επεκτεινόταν μέχρις εδώ, όπου την πρωτοσυναντούσαν οι πορευόμενοι προς Κόνιτσα ταξιδιώτες. Υστερεί τούτη η ερμηνεία, διότι δεν υπάρχει στην προφορά της τοπωνυμίας ο δασύς φθόγγος sh ή š.

Λιγότερο πιθανή, κατά τη γνώμη μου, είναι η άποψη ότι ονομάστηκε έτσι από το όνομα «Μπούσε» μιας άλλοτε ισχυρής οικογένειας της Μεσαρίας (Καραμουρατιάς), της οποίας ίσως ήταν τσιφλίκι, [ιδε Χαρίλ. Γκούτο,

δεύτερο βιβλίο σημ. 2, σελ. 531].

6. Στο βιβλίο "Περὶ των εν Ηπειρώ αγα-
θοεργημάτων", του Ι. Λαμπρίδη, εν Αθήναις
1880, μέρος Α', σελ. 150, η δαπάνη ορίζεται
σε 120.000 γρ.. | Στο άρθρο της εβδομαδι-
αίας εφημερίδας "Γιάνγρια-Ιωάννινα", φύλλο
71, της 2 Νοεμβρίου 1870, η πραγματική αξία
αποτιμάται σε 150.000 γρ..

7. Δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια τη χρονο-
λογία που **πρωτοφτιάχτηκε** αυτή η βατή από
άμαξες/κάρα ξυλογέφυρα, η οποία απαιτούσε
συνεχή και τακτική συντήρηση, λόγω των ορι-
ζόντιων ξύλινων ζευγμάτων της. Από τη γρα-
φή «... η **ανέγερσις** και η **επισκευή**...», [ιδέ
Παρέθεση στο κείμενο του άρθρου], παρέπε-
ται ότι θα πρωτοφτιάχτηκε αμαξίτη το 1870,
ενώ θα προϋπήρχε εκεί άλλη ξυλογέφυρα για
την ημιονική οδό, η οποία «είχε **παρασυρθή**»
και είχε ανάγκη επισκευής.

Με βάση τα παραπάνω, δεν ευσταθεί η
γραφή: «**Πριν το 1893** δεν υπήρχε κανένα γε-
φύρι επί της Τοπόλησας, **παρά μόνο κάπι ξύ-
λινες λιάσσεις** που τις έφτιαχναν οι καμπίσι-
οι», [όρα Χαρ. Γκούτο, περ. "Κόνιτσα", τεύχ.
179/2014, άρθρο "Παλιές γέφυρες στην
επαρχία μας", με παραπομπή στον Αναστ. Ευ-
θυμίου "Μνήμη πολιτείας", Σύδεσμος Κονι-
τσιωτών, 1968, σελ. 64].

Υστερότερα, με την έλευση των πρώτων
αυτοκινήτων, ο οριζόντιος φορέας έγινε από
σιδηροδοκούς και ξύλινο κατάστρωμα, ίσως
ταυτόχρονα με την παρόμοια ενίσχυση της
«Μεσογέφυρας» το 1914, για λόγους αντοχής
και ασφαλέστερης λειτουργίας της συνδετή-
ριας οδού Κόνιτσα-Μπουραζάνι και εκείθεν
προς Ιωάννινα ή Λεσκοβίκι και Πρεμετή.

Πλήρως επισκευάστηκε το 1928/9, για να
βαστάει τα βαρέα φορτηγά αυτοκίνητα, τα
οποία στο μεταξύ τέθηκαν σε κυκλοφορία.
Τότε, ο οριζόντιος φορέας άλλαξε και έγινε
από οπλισμένο σκυρόδεμα, με χρήματα του

δημοσίου, από τον εργολάβο κ. Βενέτη, [ιδέ
εφημ. "Αώος" της 27-10-1928].

8. Πηγή: Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων
Ιωαννίνων | Αναδημοσίευση στο περ. "Κό-
νιτσα", τεύχ. 91-92/1969, από τον Αναστ. Ευ-
θυμίου.

9. Όρα Κ. Κωστούλα, στο Παράρτημα σελ.
20-21, του βιβλίου "Πωγωνήσιοι εργολάβοι και
δημόσια έργα στην Ήπειρο στην ύστερη τουρ-
κοκρατία", έκδοση Τ.Ε.Ε., Ιωάννινα 2002. |
Επίσης Βασ. Παπαγεωργίου - Αργ. Πετρονώ-
της, στο άρθρο "Ο Πυρσογιαννίτης πρωτομά-
στορας Ζιώγας Φρόντζος και το έργο του (Μα-
στόροι και γεφύρια)", [στο βιβλίο "Η επαρχία
Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο", έκδοση Δή-
μου Κόνιτσας 1996, σελ. 259-260, §58].

10. Βαλής στο βιλαιτί Ιωαννίνων, από Φε-
βρουάριο 1868 έως και Σεπτέμβριο 1871, δηλ.
την εποχή της ανέγερσης της ξυλογέφυρας αυ-
τής, ήταν ο Αχμέτ Ρασίμ πασάς, μηχανικός το
επάγγελμα, σπουδαγμένος στη Γερμανία. Νεω-
τεριστής καθώς ήταν, φρόντισε, στο πλαίσιο των
μεταρρυθμίσεων (Τανζιμάτ), να γίνουν πολλά
έργα και άσκησε πολιτική μετατροπής του ημι-
ονικού οδικού δικτύου σε αμαξίτη.

11. Όρα άρθρα της σημ. 1 και 7. | Επί-
σης, περ. "Κόνιτσα", τεύχ. 179/2014, σελ.
387-391, άρθρο "Δρομολόγιο Κόνιτσα-Κολό-
νια-Κοριτσά, έτους 1851", αναδημοσίευση
επιμελούμενη από τον Θωμά Β. Ζιώγα.

12. Ιδέ αναδημοσίευση σχεδίου στο βι-
βλίο "Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα
επί τουρκοκρατίας", του Χαρίλ. Γκούτου, Αθή-
να 2003, σελ. 267.

13. Ιδέ Fr. Rouqueville, "Ταξίδι στην Ελ-
λάδα - Τα Ηπειρωτικά", έκδοση Ε.Η.Μ. 1996,
τόμ. Β', σελ. 8, σε μετάφραση Κ. Βλάχου.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Θωμάς Β. Ζιώγας

Email: thovaziogas@gmail.com

«Αναζητώντας τις καταβολές» Δρυμοβάτες - Εξόδιον

Στη μνήμη του αείμνηστου Γιάννη Λυμπερόπουλου, συνεκδότη του περιοδικού μας στην Αθήνα
και συνεργάτη μας, που έφυγε από τη ζωή στις 6-10-2009, απόσπασμα από το βιβλίο του

Καρφί στα
μάτια των
Μεσσαριτών και
των Μαρακω-
τών της Κόνιτσας,
να βρίσκονται γύ-
ρω από το τζαμί
του Σουλτάν Σου-
λεϊμάν, οι Χρι-
στιανοί της Λάκ-
κας.

Χρόνια το σκέφτονταν και δεν
έβρισκαν λύση.

Όσο βάσταγαν τα σπαθιά στα χέρια
τους οι χριστιανοί σπαχήδες, δεν τολ-
μούσαν τούτοι οι ψοφοδεείς, ούτε να
σκεφτούν το χτύπημα των Χριστιανών
της Λάκκας. Σαν έπεσαν όμως οι δυνα-
τοί, το πράμα έγινε εύκολο για τους
αδύνατους και δεν έλειπαν παρά μόνο
τα προσχήματα.

Ήταν τότε η εποχή, που το ποτάμι
του Αώου δεν είχε γέφυρα. Κι όσοι θέ-
λαν να διαβούν απέναντι, έπρεπε να
τσαλαβουτίσουν στα περάσματα.

Κάποια μέρα ένας Μεσσαρίτης, προ-
σπαθώντας να περάσει απέναντι, δεν τα
κατάφερε και πνίγηκε.

Άλλο που δεν ήθελαν οι πατριώτες
του. Βρήκαν την αφορμή που καρτε-
ρούσαν. Διάδοσαν πως οι χριστιανοί
της Λάκκας έπνιξαν το Μεσσαρίτη. Κι

αντιβόησε το Λεσκοβίκο κι η Μεσσαριά.
Έδωσε και πήρε φήμη για τη σφαγή,
που ετοίμαζαν των Λακκιωτών.

Περίτρομοι οι Λακκιώτες ζητούν την
προστασία των μπαμπάδων του Σουλ-
τάν Τεκέ.

Ήταν όμως τώρα η εποχή, που οι τε-
κέδες των Μπεκτασήδων είχαν αλλάξει
μουσαφιρέους. Δερβίσηδες και μου-
πάδες ήταν όλοι τους αρβανιτοφερμέ-
νοι.. Τυχοδιώκτες, ιπαμοί και ασυμβίβα-
στοι. Οι παλιοί καλοπροαίρετοι δερβί-
σηδες πούφταναν από την Ανατολή, με
την πώση του μπεκτασισμού στην Πό-
λη, είχαν εξαφανισθεί. Τώρα, στα σοκ-
κάκια της Κόνιτσας, (που παράμεινε
Μέκκα του Μπεκτασισμού της Αρβανι-
τιάς) κυκλοφορούσαν λογής - λογής
μπαμπάδες με πολύχρωμα κιουλάχια,
χιρκάδες κιμέρια και τσελίμ τασί, ανά-
λογα με τον τόπο της προέλευσης του
καθενός. Κι ήταν όλοι τους αγριωπίοι.
Δύσκολοι. Ασυνενοήτοι.

Έτσι, η απάντηση στο αίτημα των
Λακκιωτών, ήταν ο εξισλαμισμός.

Πού πραγματοποιήθηκε μέσα σε μια
βραδιά.

Οι άλλοι Κονιτσιώτες δεν το σήκω-
σαν. Αποκάλεσαν τους εξωμότες. «Τσα-
κάλια», που τους έμεινε το παρατσούκλι
μέχρι τώρα.

Ωστόσο, η κατάσταση για όλους στένευε. Κι όλοι αναρωτιώνταν, αν τους χωράει ο τόπος. Τόμαθαν οι μπέδες της Απάνω Κόνιτσας κι ανησύχησαν. Παζάρι δίκως μεταπράτες κι αργαστηριαραίους δεν γίνεται. Κι έπειτα αν όλοι τούρκευαν, ποιός θα πλήρωνε τη τζέζα; Έπεσαν στη μέση. Έδωσαν μπέσα για μπέσα. Πειθανάγκασαν και τους δερβίσηδες να κάτσουν φρόνιμα. Κι' από τότε δεν ξανακούστηκε τούρκεμα στην Κόνιτσα.

* * *

Οι πρώτοι Τούρκοι (πριν απ' τον Ορχάν) πολεμούσαν σαν ορδή. Άγρια. Ληστρική. Αρπαζαν. Σκότωναν. Ρήμωναν. Έκαιαν. Έπαιρναν αιχμαλώτους. Κι όταν δεν έμνησκε τίποτε όρθιο, αποτραβιόνταν.

Κατάρα πραγματική!

Σε τέτοιες περιπτώσεις η πρόβλεψη για την τύχη της ορδής δεν ήταν αισιόδοξη. Αργά ή γρήγορα θάπρεπε να αυτοδιαλυθεί.

Ωστόσο με τους Τούρκους, τα πράγματα πήραν άλλο δρόμο.

Η μοίρα τόφερε να βρεθούν μέσα σε βυζαντινό χώρο. Ανάμεσα σε βυζαντινό λαό. Και σε μόνιμη επαφή με το βυζαντινό πολιτισμό, τη βυζαντινή ζωή, τη βυζαντινή διοικητική μηχανή, τη βυζαντινή σκέψη. Άρχοντες βυζαντινοί, κι αξιωματούχοι, ένας-ένας πέρναγε στις τάξεις τους. Κι έρριχνε το βάρος του -βάρος μιας πολυχρόνιας εκπαιδευτικής επεξεργασίας- πάνω στη νοοτροπία και

τους σκοπούς της στρατιωτικοπολιτικής αφρόκρεμας της νομάδας. Όπου στα χρόνια του Βογιατζή του πρώτου η ορδή δεν ήταν παρά μια μακρινή ανάμνηση, που ξέμεινε στους τίτλους των αξιωματικών, στη στρατιωτική ορολογία και στα ονόματα...

Σ' αυτά τα χρόνια, το Τούρκικο, έμπαινε στο ρέγουλο, πούχε ετοιμάσει με τόση σχολαστικότητα η πολυχρόνια φεουδαρχική μεθοδολογία. Το έδαφος ανήκε στο Σουλτάνο, σαν αντιπρόσωπο του θεού επί της γης. Η κατοχή και η νομή όμως των κτημάτων, μπορούσε να παραχωρηθεί - σα δώρο του Πατισάχ, πρὸς τους υπηκόους.

Στους επιφανείς στρατιωτικούς. Στους αυλικούς. Στους παλιούς άρχοντες των τοπων που καταχτούσαν. Στα εκκλησιαστικά ιδρύματα. Στους μεντρεσέδες...

Έτσι συγκροτούνταν η ιδιόμορφη - συνδεδεμένη με το πρόσωπο του σπαχή αποκεντρωμένη διοικητική μηχανή, που ήταν σε θέση από τη μια μεριά να συντηρή ένα στρατό, έτοιμο σε κάθε περίπτωση κι από την άλλη να εξασφαλίζει την είσπραξη των δημόσιων εσόδων...

Τα φέουδα -οι μεγάλες κτηματικές περιουσίες- ανάλογα με την έκτασή τους και τα έσοδά τους, διακρίνονταν σε ζαϊμέτια και τιμάρια (τσιφλίκια).

Έξω από τις δημόσιες γαίες, τις γαίες δηλαδή του Σουλτάνου και της οικογένειάς του (τα χάς), που τις έλεγαν και ιμπλιάκια, είχαμε τις υποδημόσιες γαίες, (έρτσι μελμεκέτ), τα ζαϊμέτια και

τα τιμάρια, και ακόμα τις γαίες, που ανήκαν στα εκκλησιαστικά ιδρύματα (μεβκουφέ-βακούφια) και τις ιδιωτικές γαίες (μούλκια).

Στην Ήπειρο, τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι παλιοί αρχόντοι κι αξιωματούχοι του Βυζαντίου, είχαν τα σπαϊλίκια είχαν και τα τιμάρια. Αυτοί εσύναζαν τους φόρους, αυτοί στα χέρια τους είχαν και τη πολεμική δύναμη...

Οι αγρότες - ρααγιά, στο μεγαλύτερό τους μέρος ήταν προσκολλημένοι στους κλήρους τους κι αμετακίνητοι, δίκως την άδεια του τιμαριούχου.

Μέχρι και τον δέκατο έκτο αιώνα, στα Γιάννινα ήταν εξήντα δυό ζαϊμέτια και τριακόσια σαράντα πέντε τιμάρια. Στην Εύβοια ήταν δώδεκα ζαϊμέτια κι εκατόν ογδόντα οκτώ τιμάρια. Στην Ακαρνανία (το Κάρλιλι) ένδεκα ζαϊμέτια κι εκατόν δέκα εννιά τιμάρια. Στη Σπάρτη δεκάξι ζαϊμέτια κι ενενήντα ένα τιμάρια. Στον άλλο Μωριά εκατό ζαϊμέτια και διακόσια τιμάρια. Στα Τρίκαλα είκοσι έξι ζαϊμέτια και πεντακόσια σαράντα πέντε τιμάρια.

Κάθε τιμαριούχος είχε στο τσιφλίκι του, το σιούμπαση, για φύλακα, κι εισπράκτορα.

Οι αρβανίτες τσιφλικάδες, σαν έφυγαν από τη μέση οι χριστιανοί αρχόντοι, άρχισαν να τρώγωνα αναμεταξύ τους.

Η Οστανίτσα, η Δεπαλίτσα κι η Αβαρίτσανη απ' τα χέρια των Μπέδων της Πρεμετής, πέρασαν στα χέρια των Μπέδων του Αργυροκάστρου. Απ' τα χέρια

των Μπέδων του Αργυροκάστρου, πέρασαν στα χέρια των Μπέδων της Φράσαρης. Από τα χέρια των Μπέδων της Φράσαρης κατάληξαν στα χέρια των Καραμουρατάδων...

Και το κακό ξέσπαγε στις πλάτες των ραγιάδων.

«Τ' άτια κλωτσιούνται, τα γαϊδούρια ψοφούν»

Έδωσε πήρεν ο κοσμάκης. Είδε πως τελειωμό δεν είχαν τα βάσανά του. Και πήρε των οματιών του.

Το δοβλέτι βλέποντας, πως τούτο το φευγικό, κατάληγε σε μείωση των φορολογικών πηγών, απαγόρευσε την μετακίνηση.

Κι ό,τι γίνονταν, γίνονταν τη νύχτα και στα κρυφά...

Φόρτωναν στα γρήγορα και «μην τους είδατε».

Οι μεγάλες ομάδες τράβαγαν μακριά. Για το Μωριά. Για τα νησιά του Ιονίου. Ήταν ακόμα εκεί οι Βενετσιάνοι που αποζητούσαν έποικους.

«Εκατόν είκοσι οικογένειαι των Ιωαννίνων και του Αγίου Δονάτου, τώρα Οθωμανοί υπήκοοι, ταπεινοφρόνως προσέρχονται προ του Σεβαστού θρόνου και εκλιπαρούν το Γαληνότατο Πρίγκιπα να ευδοκήση και τους εγκαταστήσει εις το βασίλειον του Μορέως... Θα αποκτήση η Υμετέρα Γαληνότης αφοσιωμένους υπηκόους, γενναίους στρατιώτες και καλούς εμπόρους...».

Οι κολλήγοι των τσιφλικιών των Μπέρκων, όπως είδαμε, τράβηξαν για την Τεγέα... Οι Ζαγορίσιοι για την Αχαΐα, κι έφτιαξαν τα Σουδενά κι άλλους οικισμούς. Από τη Χιμάρα στο Σοποτό των Καλαβρύτων... Άλλοι στο Καλ-λέντζι...

Όταν καταστράφηκαν τα χωριά του Μπουραζανιού, όσοι δεν κατάφυγαν στην Κόνιτσα, πήγαν προς τη Ρουμανία, τη Ρουσία και μια μεγάλη ομάδα εγκαταστάθηκε κοντά στον Τύρναβο της Βουλγαρίας, στο Αρμπανάτσι.

Από τα χωριά της Κολωνίας πολλοί βρήκαν αποκούμπι στη Λιότιτσα και το Ορτίκιοϊ δίπλα στην Ανδριανούπολη. Άλλοι κατάφυγαν στη Ράσγρατα, δίπλα στο Ρουκτσούκι...

Οι μικρές ομάδες όμως κι οι μεμονωμένοι, δεν είχαν το κουράγιο να τραβήξουν τόσο μακριά, κι έπαιρναν τα λόγγα και τα βουνά, εκεί γύρω.

Κρύβονταν στις απόμακρες χαράδρες, δίπλα στα μοναστήρια, κι όπου δεν τους έβλεπε ανθρώπου μάτι. Αρκεί να εξασφάλιζαν νερό...

Όμως κι εδώ καμιά φορά δεν έβρισκαν την ησυχία τους.

Πότε απ' τα νερά, η πρόχειρή τους εγκατάσταση πάθαινε καθίζηση. Πότε τα Κολωνιάτικα λεφούσια τους ξετρύπωναν... Πότε έπεφταν θανατικά... Πότε πάλι τους ξεσέκωναν οι ντόπιοι βοσκοί, που τους έβλεπαν σαν επικίνδυνους ανταγωνιστές στη γη και χαβαλέδες...

Κάποτε έδινε ο θεός και ρίζωναν.

Άπλωναν μέσ' τα καταρράχια. Και λούφазαν. Οι πρώτες κλαδοπλεχτες καλύβες τους μετατρέπονταν σε λασπόχτιστα μεγάλα σπίτια κι' ανέβαιναν ψηλά.

*«Χρόνια σαν τα φτερά
τι θυμάται τ' ακίνητο κοράκι
Τι θυμούνται οι πεθαμένοι
κοντά στις ρίζες των δέντρων».*

Τούτος ο αγώνας για το ρίζωμα, έρχονταν από πολύ μακριά και κράταγε πολύ...

Απόταν στο έβγα των Βυζαντινών χρόνων, οι Βυζαντινοί πάροικοι, των «πατρονικών» του κάμπου, έφτιαχναν τις εξώθυρες των σπιτιών τους, έτσι αψηλά, ώστε να μη μπορούν οι άρχοντες και οι βουκελιάριοι, να δραςκελούν μέσα, καβάλλα στ' άλογό τους, από τότες κι όλως τα κοπάδια ξεχειμώνιαζαν στα βουνά και τα βουνά γιόμιζαν γυναικόπαιδα, πρόσφυγες περιδεείς του κάμπου και της πολιτείας.

Είχαν φανεί, πρώϊμα τότε, τα «χαλεπά χρόνια» του Άν-Κοσμά κι ο «συρφετώδης όχλος», οι πένπτες του κάμπου, τα φόρτωναν νύχτα και «μην τους είδατε».

Έβλεπαν τους πρόσφυγες ν' ανηφορίζουν οι τσοπαναράιοι του τόπου, κι ανάκοπταν την πορεία τους προς τα χειμαδιά...

«Υστερον», βέβαια, όπως λέει η διδαχή του άγιου, «το Χριστιανικόν Βασίλειον το εσήκωσεν ο Θεός απ' τους Χριστιανούς και έφεραν τον Τούρκο

και του το έδωσε, δια το ιδικόν μας καλόν, και το είχεν ο Τούρκος 320 χρόνους...».

Και τότε ήταν που δεν έμεινε τίποτε όρθιο στον κάμπο. Όταν μάλιστα οι Τούρκοι έβαλαν τους Αρβανίτες (το λύκο να φυλάει τα πρόβατα) «μας πήρε ο δ... και μας σήκωσε», που λένε...

Στην καινούργια πραγματικότητα των βουνών, οι τσοπαναράιοι της «απονομάδωσης», δεν ήταν εύκολο να δέσουν με τους ρημαγμένους πρόσφυγες του κάμπου και της πόλης...

Μεγάλες οι αποστάσεις. Διάφορες οι καταβολές... Και προπαντός άλλες μνήμες... Δυό κόσμοι άσχετοι, σχεδόν εκθρικοί... Ακόμα και σήμερα σε πολλά χωριά δεν ξέχασαν τη διαφορά...

Ωστόσο, για όλους, η ζωή ήταν σα να ξανάρχιζε απ' την αρχή... τ' αλληλοφαγώματα υποχωρούσαν μπροστά στις κοινές ανάγκες και τον ακραίο φόβο... Ο πανικός ερήμωνε την ψυχή... Και την αδέρφωνε!

Οι Κολωνιάτες - σά λύκοι πεινασμένοι - τους ξετρύπωναν, στα λακώματα. Και κάθε τόσο τους μετατόπιζαν. Όλο και μακρύτερα απ' τα περάσματα.

Όλο και σ' απρόσιτες ράχες.

Για κάμποσα χρόνια οι σκορπισμένες στα βουνά, ανθρώπινες ομάδες: «έπεσαν σε αμάθεια»... «και έγιναν θηρία».

Κάποτε όμως βρήκαν το μετερίζι. Σε τόπους αψηλούς, ωχυρωμένους, σαν το Γαναδιό. Την Στράτσιανη, και τάλλα χω-

ριά της Κόνιτσας. Κι εκεί ρίζωσαν. Μαζεύτηκαν πολλοί απ' τους σκορπισμένους. Η μνήμη ξαναφούντωσε. Ζωντάνεψαν οι καταβολές των αιώνων. Το ζύμμα της κοινής οδύνης, έδεσε τους ανθρώπους. Η κοινωνία βρήκε κάποιο ρυθμό. Το κνώτο του καταδιωγμένου «ξεπέζεψε»... Τα σπίτια τους έγιναν κάστρα πέτρινα. Ψήλωσαν. Μπήκαν αμπάρες στις πόρτες και σιδερένιοι ρεζέδες. Σιδεριές στα παράθυρα. Πολεμίστρες και ζεματίστρες στους τοίχους.

Έτσι οι Κολωνιάτες δεν ζύγωναν εύκολα... Άλλωστε τα κοντινά βλαχοχώρια, πούταν οικισμοί συγκροτημένοι από παλιότερα έμνησκαν ατράνταχτα και απείραγα.

Κάθε χωριό, σ' αυτό τον ορεινό χώρο έχει να λέει:

- Πρώτα είμασταν στην Σιουπόστιανη και στους Κοκκλιούς, λένε οι παλιοί Μολισινοί.

- Στη Σκούρλια, στην Αραδιά και στην Μαλνίτσα, λένε οι Καστανιανίτες.

- Στην Πίκενη, στην Πέστερη και στην Λιθαριά, λένε οι Βουρμπιανίτες.

- Στην Τράπυα και στην Κρανιά, λένε οι Σταριτσιώτες.

Κι απ' τους παλιούς εκείνους οικισμούς, δεν έμειναν σήμερα παρά σωροί λιθάρια και κεραμίδια. Που και που καμιά καλύβα. Όλα βουβά και στοιχειωμένα. Δεμένα με παράξενες ιστορίες, που εμποδίζουν τους χωριανούς, να ξεφυττούν εκεί τα βράδυα της δουλειάς και του καμάτου.

Προς: Δήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς Συμβούλους Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα

Θέμα: Κατάργηση Υποθηκοφυλακείου Κόνιτσας

α. Είναι από ημέρες σε διαβούλευση σχέδιο νόμου που μεταξύ των άλλων περιλαμβάνει την κατάργηση των επαρχιακών Υποθηκοφυλακείων και την μεταφορά τους στην έδρα του νομού. Έτσι το Υποθηκοφυλακείο Κόνιτσας θα μεταφερθεί στα Ιωάννινα με ότι αυτό συνεπάγεται για τον συναλλασσόμενο Κονιτσιώτη και αυτούς τους κατοίκους των απομακρυσμένων χωριών Διστράτου και Πληκατίου. Το κράτος «μας» συνεχίζει την επαρχιοκτόνα τακτική του να αποσύρεται από την ύπαιθρο χώρα και να περιορίζεται στα αστικά κέντρα συρρικνώνοντας τα σύνορα της χώρας μας. Το σύστημα καταχώρισης των πράξεων στα Υποθηκοφυλακεία είναι χειρόγραφο και κανένας δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί από απόσταση και για κάθε συναλλαγή είναι υποχρεωτική η παρουσία του πολίτη, εξάλλου για κάθε συναλλαγή χρειάζονται ένσημα. Το Υποθηκοφυλακείο Κόνιτσας έχει άριστη λειτουρ-

γία και διευθύνεται από ετών από Υποθηκοφύλακα.

Το Δημόσιο δεν έχει καμιά δικαιολογία στην κατάργηση των επαρχιακών Υποθηκοφυλακείων, ούτε του περιορισμού της κρατικής δαπάνης, αντίθετα, αφού τα επαρχιακά Υποθηκοφυλακεία είναι άμισθα, δηλαδή οι Υποθηκοφύλακες πληρώνονται βάσει κρατικού τιμολογίου από τους συναλλασσόμενους. Με την εξαγγελθείσα μεταφορά το Δημόσιο θα είναι υποχρεωμένο να μισθώσει χώρους και να «υπαλληλοποιήσει» τους Υποθηκοφύλακες και το προσωπικό των Υποθηκοφυλακείων.

β. Με εκπλήσσει ότι δεν άκουσα την παραμικρή αντίδραση της Δημοτικής μας Αρχής, ούτε ένα ψήφισμα του εκτάκτως όπως θα όφειλε συγκαλούμενου για τον σκοπό αυτό Δημοτικού Συμβουλίου.

Ιωάννινα 9-7-2016

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

ΚΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΠΗΛΕΙΑ

ΣΤΟ ΚΑΠΗΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

Πάλι το ανήσυχο και πεισματάρικο μυαλό μου, με γυρίζει πίσω, στα περασμένα και μου θυμίζει διάφορα πραγματικά γεγονότα και περιστατικά, που συνέβηκαν στον ματωμένο τόπο μας, όχι τώρα κοντά, στις μέρες μας, αλλά παλιότερα, εδώ και εβδομήντα σχεδόν ολόκληρα χρόνια.

Κατά την ταραχώδη χρονιά του 1947 απ' τον Ιούλιο και πέρα και μέχρι τον Ιούνιο του 1948, ήτοι για έντεκα συνεχόμενους μήνες, το χωριό μου, η Μόλιστα, όπως κι όλα τα γύρω χωριά, προς τα Βόρεια, είχαν περιέλθει στην κυριαρχία του Δημοκρατικού Στρατού (των Ανταρτών), ήταν δηλαδή ανταρτοκρατούμενα και παντελώς αποκομμένα, από τη φυσική τους διέξοδο την Κόνιτσα, η οποία τότε για μας αποτελούσε πόλη άλλης, γειτονικής ξένης χώρας.

Όμως στις αρχές Ιουνίου του 1948, ο Εθνικός Στρατός ύστερα από μεγάλες ταλαντεύσεις και αναβολές, προχώρησε σε οργανωμένη επιχείρηση ανακατάληψης της περιοχής και ενσωμάτωσής της, στην ενιαία Ελλάδα.

Απ' την εδώ πλευρά της περιοχής μας, η επίθεση ξεκίνησε από την Κόνιτσα και τις πρώτες μέρες είχε σημαντικές επιτυχίες.

Τα κοντινότερα χωριά προς την Κόνιτσα όπως είναι και η Μόλιστα, ανακαταλήφθηκαν σύντομα και πέρασαν αμέ-

σως, απ' το ένα στρατόπεδο στο άλλο.

Ο χωμάτινος αμαξητός δρόμος απ' την Κόνιτσα κι απάνω, τότε, έφτανε μόνο μέχρι το καπηλειό της Μόλιστας, ήτοι μέχρι εκεί στην απλωσιά της ποταμιάς του Σαραντάπορου και τη σμίξη του με τον ορμητικό κερασσοβίτικο Βουρκοπόταμο.

Πιο πάνω απ' το Καπηλειό δεν κινιόταν τροχοφόρο, ούτε για δείγμα, όχι μόνο, γιατί ο δρόμος ήταν άφτιαχτος και στο κακό του χάλι, αλλά και διότι υπήρχαν ναρκοπέδια, ενέδρες, παγιδεύσεις κι ένα σωρό άλλα φονικά εμπόδια και ανυπέρβλητες δυσκολίες.

Όλη, η ομαλή τοποθεσία, που εκτείνεται κατά μήκος του Σαραντάπορου, από την Έλση κι απάνω, ήτοι απ' το σημείο που ο Κορνιστιώτικος λάκκος συναντάει το ποτάμι, μέχρι και τον Αντζιάρουκη, δηλαδή μέχρι τη σημερινή διχάλα του δρόμου, για Πουρνιά, Αγία Παρασκευή και Φούρκα, λέγεται Καπηλειό - με ενδιάμεσα, βέβαια, διάφορα μικροτοπωνύμια - το οποίο τότε, είχε εξελιχθεί, σ' έναν σπουδαίο και σημαντικό συγκοινωνιακό κόμβο, σε μια κρίσιμη και πολυάνθρωπη διασταύρωση. Εκεί λοιπόν στο Καπηλειό, εκείνο τον καιρό, σταματούσαν και συγκεντρώνονταν όλες οι στρατιωτικές μονάδες, πριν προωθηθούν στο μέτωπο, εκεί γίνονταν όλες οι συζητήσεις και οι διαβουλεύσεις των Υπεύθυνων και των Ανωτέρων, για

Προς: Δήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς Συμβούλους Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα

Θέμα: Κατάργηση Υποθηκοφυλακείου Κόνιτσας

α. Είναι από ημέρες σε διαβούλευση σχέδιο νόμου που μεταξύ των άλλων περιλαμβάνει την κατάργηση των επαρχιακών Υποθηκοφυλακείων και την μεταφορά τους στην έδρα του νομού. Έτσι το Υποθηκοφυλακείο Κόνιτσας θα μεταφερθεί στα Ιωάννινα με ότι αυτό συνεπάγεται για τον συναλλασσόμενο Κονιτσιώτη και αυτούς τους κατοίκους των απομακρυσμένων χωριών Διστράτου και Πληκατίου. Το κράτος «μας» συνεχίζει την επαρχιοκτόνα τακτική του να αποσύρεται από την ύπαιθρο χώρα και να περιορίζεται στα αστικά κέντρα συρρικνώνοντας τα σύνορα της χώρας μας. Το σύστημα καταχώρισης των πράξεων στα Υποθηκοφυλακεία είναι χειρόγραφο και κανένας δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί από απόσταση και για κάθε συναλλαγή είναι υποχρεωτική η παρουσία του πολίτη, εξάλλου για κάθε συναλλαγή χρειάζονται ένσημα. Το Υποθηκοφυλακείο Κόνιτσας έχει άριστη λειτουρ-

γία και διευθύνεται από ετών από Υποθηκοφύλακα.

Το Δημόσιο δεν έχει καμιά δικαιολογία στην κατάργηση των επαρχιακών Υποθηκοφυλακείων, ούτε του περιορισμού της κρατικής δαπάνης, αντίθετα, αφού τα επαρχιακά Υποθηκοφυλακεία είναι άμισθα, δηλαδή οι Υποθηκοφύλακες πληρώνονται βάσει κρατικού τιμολογίου από τους συναλλασσόμενους. Με την εξαγγελθείσα μεταφορά το Δημόσιο θα είναι υποχρεωμένο να μισθώσει χώρους και να «υπαλληλοποιήσει» τους Υποθηκοφύλακες και το προσωπικό των Υποθηκοφυλακείων.

β. Με εκπλήσσει ότι δεν άκουσα την παραμικρή αντίδραση της Δημοτικής μας Αρχής, ούτε ένα ψήφισμα του εκτάκτως όπως θα όφειλε συγκαλούμενου για τον σκοπό αυτό Δημοτικού Συμβουλίου.

Ιωάννινα 9-7-2016

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

ΚΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΠΗΛΕΙΑ

ΣΤΟ ΚΑΠΗΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

Πάλι το ανήσυχο και πεισματάρικο μυαλό μου, με γυρίζει πίσω, στα περασμένα και μου θυμίζει διάφορα πραγματικά γεγονότα και περιστατικά, που συνέβηκαν στον ματωμένο τόπο μας, όχι τώρα κοντά, στις μέρες μας, αλλά παλιότερα, εδώ και εβδομήντα σχεδόν ολόκληρα χρόνια.

Κατά την ταραχώδη χρονιά του 1947 απ' τον Ιούλιο και πέρα και μέχρι τον Ιούνιο του 1948, ήτοι για έντεκα συνεχόμενες μήνες, το χωριό μου, η Μόλιστα, όπως κι όλα τα γύρω χωριά, προς τα Βόρεια, είχαν περιέλθει στην κυριαρχία του Δημοκρατικού Στρατού (των Ανταρτών), ήταν δηλαδή ανταρτοκρατούμενα και παντελώς αποκομμένα, από τη φυσική τους διέξοδο την Κόνιτσα, η οποία τότε για μας αποτελούσε πόλη άλλης, γειτονικής ξένης χώρας.

Όμως στις αρχές Ιουνίου του 1948, ο Εθνικός Στρατός ύστερα από μεγάλες ταλαντεύσεις και αναβολές, προχώρησε σε οργανωμένη επιχείρηση ανακατάληψης της περιοχής και ενσωμάτωσής της, στην ενιαία Ελλάδα.

Απ' την εδώ πλευρά της περιοχής μας, η επίθεση ξεκίνησε από την Κόνιτσα και τις πρώτες μέρες είχε σημαντικές επιτυχίες.

Τα κοντινότερα χωριά προς την Κόνιτσα όπως είναι και η Μόλιστα, ανακαταλήφθηκαν σύντομα και πέρασαν αμέ-

σως, απ' το ένα στρατόπεδο στο άλλο.

Ο χωμάτινος αμαξητός δρόμος απ' την Κόνιτσα κι απάνω, τότε, έφτανε μόνο μέχρι το καπηλειό της Μόλιστας, ήτοι μέχρις εκεί στην απλωσιά της ποταμιάς του Σαραντάπορου και τη σμίξη του με τον ορμητικό κερασοβίτικο Βουρκοπόταμο.

Πιο πάνω απ' το Καπηλειό δεν κινιόταν τροχοφόρο, ούτε για δείγμα, όχι μόνο, γιατί ο δρόμος ήταν άφτιαχτος και στο κακό του χάλι, αλλά και διότι υπήρχαν ναρκοπέδια, ενέδρες, παγιδεύσεις κι ένα σωρό άλλα φονικά εμπόδια και ανυπέρβλητες δυσκολίες.

Όλη, η ομαλή τοποθεσία, που εκτείνεται κατά μήκος του Σαραντάπορου, από την Έλση κι απάνω, ήτοι απ' το σημείο που ο Κορνισιιώτικος λάκκος συναντάει το ποτάμι, μέχρι και τον Αντziαρούχη, δηλαδή μέχρι τη σημερινή διαχάλα του δρόμου, για Πουρνιά, Αγία Παρασκευή και Φούρκα, λέγεται Καπηλειό - με ενδιάμεσα, βέβαια, διάφορα μικροτοπωνύμια - το οποίο τότε, είχε εξελιχθεί, σ' έναν σπουδαίο και σημαντικό συγκοινωνιακό κόμβο, σε μια κρίσιμη και πολυάνθρωπη διασταύρωση. Εκεί λοιπόν στο Καπηλειό, εκείνο τον καιρό, σταματούσαν και συγκεντρώνονταν όλες οι στρατιωτικές μονάδες, πριν προωθηθούν στο μέτωπο, εκεί γίνονταν όλες οι συζητήσεις και οι διαβουλεύσεις των Υπεύθυνων και των Ανωτέρων, για

τις επόμενες κινήσεις και ενέργειές τους κι εκεί κατέβαιναν όλοι οι κάτοικοι, των γύρω καταληφθέντων χωριών, με τα ζώα τους για να κάνουν τις δουλειές τους και τις πραμάτιες τους.

Οι παλιότεροι κάτοικοι των Μοτοροχωριών το γνωρίζουν και το θυμούνται καλά το Καπηλειό της Μόλιστας, γιατί εκείνα τα χρόνια, όποτε περνούσαν από κει, όλο και κοντοστέκονταν για να τσιμπολογήσουν κανά σταφύλι ή να κόψουν κανά γινωμένο σύκο ή ροδάκινο, τα οποία τότε αφθονούσαν, σ' αυτό το εύφορο μέρος, το οποίο ήταν, πέρα ως πέρα, ποτιστικό και καλλιεργημένο.

Σ' αυτή λοιπόν την ομαλή και γόνιμη περιοχή του Καπηλειού, είχαν στρατοπεδεύσει όλες οι στρατιωτικές μονάδες υποστήριξης και οπισθοφυλακής, δηλαδή μεταγωγικά, διαβιβάσεις, μεταφορές, υγειονομικό κλπ, εκεί, στο άψεσθίσε, κτίστηκαν πρόχειρες αποθήκες, τόλ, μαγειρεία, ιατρεία και άλλα κι εκεί στήθηκαν σκηνές και οριοθετήθηκαν χώροι, όπου ακροβολίστηκαν τα βαρειά όπλα και τα πυροβόλα του στρατού.

Σ' αυτό το κομβικό σημείο κατέφθαναν και ξεφόρτωναν, μέρα-νύχτα, όλα τα στρατιωτικά καμιόνια, ήτοι τζείμς, Ρέο, Τριών τετάρτων, τζίπ, ερπυστριοφόρα, γερανοφόρα, υδροφόρα και άλλα.

Τέλος, απ' αυτό το σημείο, το βαρύ πυροβολικό σφυροκοπούσε ολούθε τα γύρω υψώματα, αφού τα περισσότερα ήταν μέσα στο βεληνεκές του και σ' αυτό το μέρος αποθηκευόταν όλο το στρα-

τιωτικό υλικό και τα πυρομαχικά, καθώς και η Αμερικανική βοήθεια, του σχεδίου Μάρσαλ, η οποία δια της "ΟΥΝΤΡΑΣ" επρόκειτο να διανεμηθεί στους αναξιοπαθούντες και εξουθενωμένους κατοίκους των χωριών μας.

Η βοήθεια αυτή περιελάμβανε, παντός είδους τρόφιμα, όπως αλεύρι, γάλατα, γαλέτες, κονσέρβες, μαρμελάδες, μαργαρίνες, ζάχαρη, ρύζι, φάρμακα για τα κουνούπια και άλλα, καθώς και διάφορα οικοδομικά υλικά, όπως σανίδια, καδρόνια, τζάμια κλπ.

Οι Μολιστινοί τώρα, που εν τω μεταξύ είχαν επιστρέψει στο χωριό, από την Κόνισσα, βλέποντας αυτή την κοσμοσυρροή και την στρατοπλημμύρα, στην παραπάνω τοποθεσία, πήραν στροφές στα μυαλά τους, άρπαξαν την ευκαιρία που τους δινόταν, για να βγάλουν λίγα χρήματα, γρήγορα και χωρίς μεγάλο κόπο, κατέβηκαν στο Καπηλειό και σ' ολόκληρη την κατά μήκος, έκτασή του, άρχισαν ν' ανοίγουν Καντίνες και Καπηλειά, δυό-δυό, τρεις-τρείς ή και παραπάνω, συνεταιρικά, πουλώντας τοπικά οινοπνευματώδη πρόχειρα εδέσματα, φαγητά της ώρας και διάφορα, σχετικά συνοδευτικά.

Για το σπίσιμο μιας πρόχειρης Καντίνας τότε, δεν χρειάζονταν και πολλά πράγματα. Ούτε πολλά γράμματα έπρεπε να ξέρεις, ούτε πιστοποιητικά ζητούσαν, ούτε εξειδίκευση ήθελε, αλλ' ούτε και πολλά έξοδα και μεγάλο κόπο και κούραση απαιτούσε.

Με μια κατόπτευση, εντόπιζαν ένα

μέρος σκιερό, με δέντρα, κυρίως πλατάνια, το καθάριζαν, απ' τα χόρτα και τα χαμόκλαδα, το έφραζαν γύρω-γύρω με παλούκια, αφήνοντας μόνο μια ανοιχτή ψευτοείσοδο, προς την πλευρά της πρόσθασης και το μαγαζί από άποψη εγκατάστασης, ήταν κιόλας πανέτοιμο.

Αμέσως μετά, με τα γαϊδούρια και τα μουλάρια τους, κουβαλούσαν απ' το χωριό κρασί και τσίπουρο σε γκαζοτενεκές, - η Μόλισσα τότε φημιζόταν για τ' αμπέλια της και τα κρασιά της - καθώς κι όλα τ' άλλα πρόχειρα φαγώσιμα, όπως ψωμί, τυρί, αυγά, τουρσί, ξινάδια, ζάχαρη, καφέ, ζαρζαβατικά, ελιές, λάδι, βούτυρο, πατάτες, κρεμμύδια και άλλα, έφερναν κι έναν τενεκεδένιο νεροχύτη για τη λάτρα, όπως και γκιούμες και κακάβια γεμάτα με νερό, ένα πετρογκάζ με την μπουκάλα αερίου, όλα τα πιατικά και τα κουζινικά, κατσαρόλες, τηγάνια, ποτήρια, φλυτζάνια, μπρίκια και καφόμερικα και η δουλειά ήταν κι όλος έτοιμη, στρωμένη, σίγουρη και με άμεση απόδοση.

Οι φαντάροι τώρα, που είχαν στη πλάτη τους, τέσσερα-πέντε χρόνια θητείας ο καθένας τους, είχαν γίνει σχεδόν τριαντάρηδες στο στρατό, ήθελαν να ξεδώσουν, να ξεσκάσουν και δεν ζητούσαν και πολλά πράγματα, δεν ήταν απαιτητικοί. Να βρουν κάτι να φάνε ήθελαν να περάσουν την ελεύθερη ώρα τους και κυρίως να πουν και να κάνουν κεφάλι, για να ξεφύγουν απ' τις παγωμένες σκέψεις και σκοτούρες του μετώπου και του πολέμου.,

Μια δραχμή που λέει ο λόγος νάχαν στην τσέπη τους, τη χαλούσαν, γιατί την επομένη δεν γνώριζαν τι τους περιμένει, που θα βρίσκονται κι αν θα είναι ζωντανοί ή μακαρίτες μια που μπροστά τους, παραμόνευε ο κίνδυνος.

Έτσι λοιπόν μ' αυτή τη νοοτροπία των φαντάρων, με την πολυκοσμία, που υπήρχε στο συγκεκριμένο μέρος και με τον ακό και την κλαγγή των όπλων λίγα χιλιόμετρα παραπάνω, οι πρόχειρες καντίνες των Μολιστινών, έκαναν χρυσές δουλειές κι έβγαζαν άκοπα και παλαβά λεφτά.

Μέσα σ' αυτή την ασυνήθιστη και πρωτόγνωρη κίνηση και δραστηριότητα, όπως είναι φυσικό, δεν έλειπαν και τα απρόοπτα, οι γκάφες, τα παθήματα και τα μικροεπεισόδια, τα οποία αργότερα, όταν πια είχε τελειώσει αυτό, το κατ' ευφημισμό, πανηγύρι, οι παθόντες τα μετέφεραν και τα μολογούσαν στο χωριό, στο μεσοχώρι, για να γίνεται κουβέντα και σχετικός χαβαλές, στις ώρες ξεκούρασης. Απ' τα άσωτα και καθημερινά αυτά περιστατικά, μούρθαν στο μυαλό μου καναδυό, πάρα πολύ νόστιμα, πιπεράτα και χαριτωμένα, τα οποία άκουσα στο πεζούλι του καφενείου της πλατείας και τα μεταφέρω, όπως ακριβώς τα διηγούνταν οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές, στο υπόλοιπο, ντόπιο ακροατήριο.

Ο Μολιστινός Λεωνίδας Προπόδης, μαζί με το γιό του Βασίλη και κανά δυό ακόμα χωριανούς, των οποίων τα ονόματα μου διαφεύγουν, συνεταιρίστηκαν κι άνοιξαν κι αυτοί μια τέτοια Καντίνα,

σε κάποιο σημείο κάτω εκεί στο Καπηλειό.

Η δουλειά και η καθημερινή κίνηση ήταν αρκετή, το κρασί και το τσίπουρο, που περιείχαν οι τενεκέδες, ως το βράδυ, έφευγε όλο, αλλά το ταμείο στο τέλος, στο κλείσιμο και στο μέτρημα, ήταν πενιχρό και οι εισπράξεις ασήμαντες.

Πέντε-δέκα μέρες, συνέχεια αυτό το βιολί δεν γνώριζε βέβαια και καλά αυτή τη δουλειά ο Λεωνίδας, αφού καφετζής και ταβερνιάρης αναγκάστηκε να γίνει από σύμπτωση και σε μεγάλη ηλικία - δεν άντεχε άλλο αυτή την κατάσταση και μια μέρα σηκώνεται κι ανεβαίνει στο χωριό κι ανταμώνει τον Γιώργο Λέσιο ή Μάσα, που διατηρούσε χρόνια το κεντρικό καφενείο στην πλατεία της Μόλίστας, για να τον ρωτήσει και να του εξηγήσει λεπτομέρειες, για τη δουλειά, ήτοι πόσα περίπου τσίπουρα βγάζει η οκά, τι μεζέδες θα βάζει σε κάθε τσίπουρο, πόσο αυτό πρέπει να πουλιέται, μαζί με το μεζέ και κλπ.

Αφού ο Μάσας τον κατατόπισε, με κάθε λεπτομέρεια, σε όλα, πάνω σ' αυτό ζήτημα, γυρίζει ο Λεωνίδας και του λέει:

Ρε Γιώργη. Έτσι κάνουμε και μεις. Ό,τι μούπες μόλις τώρα δα, εσύ, ακριβώς το ίδιο κάνουμε κι εμείς, αλλά το βράδυ, στο ταμείο, βρίσκουμε ψίκουλα, σχεδόν καντίποτα.

Τότε, ο πολύπειρος Μάσας, αφού σταμάτησε και σκέφτηκε λίγο γυρίζει προς το Λεωνίδα και του απαντάει χωρίς περιστροφές.

Λεωνίδα άκου να δεις. Μην ψάχνεις να βρεις αν έχει ή δεν έχει δουλειά το μαγαζί, ή πόσα ποτά βγάζει η οκά, ή με τι μεζέ σερβίρεται το τσίπουρο και κουραφέζαλα.

Αλλού κοίτα να δεις που πάνε τα λεφτά.

Κοιπαχτείτε ψαχτείτε οι συνεταίροι συναμεταξύ σας.

Αυτή η ρημάδα η εμπιστοσύνη φταίει Λεωνίδα και τίποτε άλλο, του λέει και τελειώνοντας την κουβέντα του πέταξε και το αλληγορικό με νόημα: "Το κορίτσι ήταν καλό, αλλά το παιδί πάει χαμένο" Λεωνίδα α α έ Λεωνίδα, το κατάλαβες;

Έφυγε ο καημένος ο Λεωνίδας σκεφτικός, αμήλπος και στεναχωρημένος και την άλλη μέρα την έκλεισε κιόλα την Καντίνα, με το πρόσχημα ότι αρρώστησε.

Μια άλλη φορά στην Καντίνα που είχαν στήσει συνεταιρικά οι Χρήστος Σερίφης ή Σαλής. Χρήστος Παπαλάμπρος ή Ντάλας και ο Θεοχάρης Λέσιος ή Καραθανάσης, ένα βράδυ κι ενώ το μαγαζί ήταν τίγκα από πελάτες και το κρασί και το τσίπουρο έφευγε άφθονο, στους φαντάρους και τους υπόλοιπους ιδιώτες, μπαίνουν μέσα δυο τύποι με στρατιωτικά, οι οποίοι, αφού τα έτσουξαν, για τα καλά ήταν βέβαια και μισοφτιαγμένοι απο νωρίτερα - άρχισαν να φωνάζουν και να κάνουν φασαρία, ιδιαίτερα ο ένας εξ αυτών ο δυναμικότερος και ευτραφέστερος.

Ο Χρήστος Σερίφης ή Σαλής, ένας γεροδεμένος άντρας, δύο σχεδόν μέ-

τρα ύψος, ένα ντερέκι ολόρθο ίσαμε κει πάνω, έλειπε εκείνη την ώρα απ' την Καντίνα κι όταν επέστρεψε, άκουσε την φασαρία, δεν γνώριζε τους σαματατζήδες και τι ακριβώς συμβαίνει, νόμισε ότι είναι Αξιωματικοί-Βαθμοφόροι- τότε οι Αξιωματικοί, λόγω της κατάστασης δεν έφεραν εμφανή γαλόνια, αστέρια ή άλλα διακριτικά, για να τους αναγνωρίζεις - κιότσε, δίστασε να πει κάτι κι έκατσε για λίγο και αυτός στην άκρη σιωπηρός κι αμήλπος.

Κάποια στιγμή όμως ρωτάει τον έναν απ' τους συνεταίρους του, στα κουδαρίτικα.

Ω ρε Χρήστο. Τι "φοράει" αυτός ο φωνακλός "Μέκος" ή "Ντούκανος"; Δηλαδή ρε Χρήστο γνωρίζεις τι σόι είναι αυτός; απλός στρατιώτης ή τρανός Αξιωματικός; Κι ο Χρήστος του απαντάει πάλι στα κουδαρίτικα. "Μέκος" ωρέ σλέω είναι, τον έχω ξαναδεί.

Μόλις ο Σαλής άκουσε ότι ο Ταρξίας είναι "μέκος" δηλαδή απλός φαντάρος πετάχτηκε όρθιος, άνοιξε η γλώσσα του, τον πήρε σβάρνα, μπροστά με τη δύναμη που είχε, οπότε οι φωνακλάδες, έχοντας απέναντί τους αυτόν τον Γολιάθ και εκτιμώντας και την κατάσταση και τις συνθήκες τόβαλαν στα πόδια και μην τους είδατε.

Όλα αυτά βέβαια αφορούν τη χαλαρή και την εύθυμη πλευρά της κατάστασης, που επικρατούσε εκείνη την εποχή,

γιατί αν πιάσουμε την άλλη, τη δύσκολη και τη σοβαρή, δεν θα βγάλουμε ποτέ άκρη ή αποτέλεσμα, με τα καμώματά μας.

Όλες αυτές οι πρόχειρες Καντίνες, δεν φτούρησαν, παρά πάνω από ένα δίμηνο, γιατί ο στρατός σιγά-σιγά, προωθήθηκε ψηλότερα κι έμειναν στον Καπηλειό κάποιες λιγοστές βοηθητικές μονάδες, οι αποθήκες, με την αμερικανική βοήθεια και οι διερχόμενοι κάτοικοι των γύρω ορεινών, γειτονικών χωριών.

Η μόνη Καντίνα που άντεξε και επιβίωσε για κάμποσα χρόνια ήταν εκείνη που τη λειτουργούσαν οι Μοναστηριώτες Λάζαρος Παναγιώτου και Ευάγγελος Ραπακούσιος, για την οποία έχω γράψει σχετικά στο τεύχος 181 του περιοδικού με τον τίτλο "το δρομολόγιο".

Η Καντίνα αυτή λειτουργούσε στο κομβικότερο σημείο του Καπηλειού, ακριβώς πάνω στη διασταύρωση του δρόμου προς το Κεράσσοβο, είχε απόλα, εύρισκες ό,τι ήθελες και οι συνεταίροι της ήταν πανέξυπνοι, ενεργητικοί και εξυπηρετικοί, ήξεραν τι έκαναν και τι γύρευαν και κυρίως γνώριζαν τι τους γίνεται μεταξύ τους, γιατί είχε εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον, κάτι που ήταν το ζητούμενο, ίσως στις περισσότερες, άλλες Καντίνες και Καπηλειά, στο Καπηλειό της Μόλίστας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ

Σκόρπιες ημερολογιακές σελίδες, από το στρατιωτικό μου στην Κόνιτσα (Ιούλιος 1962-Ιούλιος 1963)

Βρέχει στην Κόνιτσα (8-12-1962)

(Του Τάκη Παν. Παπαδημητρίου)

Δεν ξέρω, αλλά εδώ στην όμορφη Κόνιτσα μου φαίνεται πως πέφτει η πιο πειθαρχημένη και μεγαλοπρεπής βροχή. Λες και στον ουρανό υπάρχει ένας χρονοδιακόπτης, ένας... σηματοδότης που ρυθμίζει πότε θ' αρχίσει η βροχή, πότε θα διακόψει, πότε θα ξαναρχίσει και πότε θα τελειώσει. Κι εκείνη πειθήνια υπακούει και συμμορφώνεται.

Σαν η βροχή έχει το ελεύθερο και ροβολάει ακάθεκτη, η απέναντι ελατοντυμένη πλαγιά εξαφανίζεται από τα μάτια μας, πίσω από τις υδάτινες κουρτίνες. Σιγά-σιγά εξαφανίζονται και τα τραχειά γυμνόστηθα της φοβερής «Γκαμήλας», ο κάμπος, το ποτάμι, όλα τα γύρω, τα πέρα τα μακρινά! Κι όταν ο αέρας παίρνει και κοπάζει, έστω και για λίγο για να ξεποστάσει, η βροχή πέφτει ασπένδιστη στα γειτονικά τσίγκια ρυθμικά, γενναιοδωρή και μονότονη! Τότε η αντάρα ξεπετάγεται ανυπόμονη, από τα γύρω σκληροτράχαλα βουνά με τις αθέατες άπατες χαράδρες και τους απύθμενους γκρεμούς κι απλώνεται στην πλάση, εξαφανίζοντας σπίτια, τόπους γνώριμους και ανθρώπους!

Ωστόσο, αυτό δεν είναι παρά μια βραχεία παύση. Ο αέρας παίρνοντας δυναμάρια από το πρόσκαιρο ανάσασμα ξαναχυμάει από τα μετόπισθεν του «Προφήτη Ηλία» ξαναφέροντας τη βροχή που αρχίζει να ξαναπέφτει πλούσια και γενναιοδωρή, σπίνοντας ένα ηχητικό εκκρεμές, φέρνοντας στο δωμάτιό μου μιαν αμφίθυμη διάθε-

ση, που με συνοδεύει μέχρι το κρεβάτι.

Τέτοιες στιγμές, αισθάνομαι κι εγώ μέσα μου να υπάρχει ένας μετροχρονοδιακόπτης, στον οποίο κι αποθέτω όλη τη διάθεσή μου. Αυτή η διάθεσή μου πότε λίγο, πότε πολύ, πότε ελάχιστο και πότε περισσότερο, νιώθω ν' αφήνει ελεύθερα αμέτρητα ευθύγραμμα τμήματα μνήμης, που διαπερνούν σαν μικρές κοφτερές λεπίδες τις εικόνες της καθημερινότητας. Μέσα από το καλιδοσκοπιο των πολύχρωμων νυκτερινών κρυστάλλων, οι εικόνες απίθασες και βίαιες επιστρέφουν, άλλες ασύνδετες κι άλλες σε πολύπλοκους συνδυασμούς, άλλες απόψεις κι άλλες θρυμματισμένες κι εγώ αδύναμος, επιρρεπής στις αλλαγές μου και στις καιρικές συνθήκες, ξοδεύομαι στην προσπάθεια να μοντάρω όλα αυτά τα παλιά, τα νεώτερα, τα τωρινά και πρόσφατα εικονίσματα και να τα συνομιλήσω στην ψυχή μου και στο μυαλό μου, έστω κι άγαρμπα, σ' ένα χοντροκαμωμένο κι άτε-

χνο κινηματογραφικό φιλμ.

Βρέχει ακατάπαυστα! Σημειώνω στο ημερολόγιό μου: Κόνιτσα, 8 Δεκεμβρίου 1962 (Αύριο γιορτάζουν οι Άννες. Γιορτάζει και η Άννα μου. Θα της γράψω!).

* Ο Τάκης Παπαδημητρίου είναι δάσκαλος, λογοτέχνης, βιβλιοκριτικός, π. Γεν. Γραμμ. της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, Επιμελητής έκδοσης του Περιοδικού της ΕΝΩΣΗΣ «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ» (τρίμηνο), φίλος του περιοδικού μας και λάτρης της Κόνιτσας και των χωριών της.

Το κυνήγι της αλεπούς (απόσπασμα)

Ειρήνη Κίτσιου

Στο Βαγγέλη Χατζηβασιλείου

Οι προθέσεις μου να τον επαναφέρω στα συνηθισμένα του ήταν τόσο καλές – ένοχη ως το κόκκαλο, που λέει ο λόγος, ήμουν για τη κατάντια του – ώστε αν υπήρχε ή δυνατότητα, εκτός των άλλων, θα προσκαλούσα κι ένα πιανίστα, από πάνω, πάραυτα, με το όργανό του – κουρδισμένο ή ακουρδιστο, αδιάφορο – για να του παίξει επί τόπου και δίκως σουρντίνα, εκείνο το συγκινητικό lento από το δεύτερο κοντσέρτο για πιάνο του Σοστακόβιτς, που τόσο συχνά ακούω τελευταία και όπου μοιάζει να ξεπηδά από εκεί ένας κόμπος λύπης, όπως ένας λυγμός. Για να γληντίσει έτσι κι αυτός ο κακομοίρης να ξεσπάσει που λένε, έχοντας, κατά πως το τραβάει ή ψυχή του, την μελαγχολία παραμάσκαλα, όπως σε ένα πανηγύρι της θλίψης, ακούγοντας κι όλες τη μουσική την κατάλληλη: μήπως εν τέλει κι η φανερή του αρρώστια – του παρελθόντος του το σφυροκόπημα – κάνει τόπο στην κρυφή γοητεία.

Επειδή όμως κάτι τέτοιο, κάτω από αυτές τις παραθαλάσσιες συνθήκες θα ήταν αδύνατο να συμβεί, αφήνοντάς τον στις μαύρες του, απλά σηκώθηκα αθόρυβα από το παγκάκι κι άρχισα τις βόλτες εκεί τριγύρω, πάνω και κάτω στο στενό λιμενοβραχίονα, χωρίς να απομακρύνομαι και πολύ από κοντά του: είχα στο νου μου, παιδί μου, να ολοκληρώσω, πάση

θυσία τη διήγησή μου, αρχίζοντας το τσοκάνι ευθύς αμέσως, μόλις θα παρατηρούσα τα πρώτα κιάλια σημάδια της βελτίωσης στη διάθεσή του.

Βαρέθηκα ωστόσο γρήγορα και παρήκτισα αυτό το βιολί: στο κάτω-κάτω σκοπός ήμουν, γιά να βγάλω στα πέλλαματα φουσκάλες; Βάλλθηκα όμως έπειτα, από αμνηχανία, να ισιώνω τις πιέτες της φούστας μου: αργά-αργά στην αρχή, μα κατόπιν με οίστρο, λες κι ήμουν αδερφέ μου κανένα παγώνι που ετοιμάζεται όπου νά 'ναι, να επιδείξει το μεγαλείο της ουράς του. Εντέλει όπως καταλαβαίνει καθένας από τα καμώματά μου, είχα αρχίσει ήδη να ανυπομονώ και να εκνευρίζομαι. -Ε, λοιπόν το ομολογώ: δέν αντέχω καθόλου να βρίσκομαι στο περιθώριο.

Το ντύσιμό μου βέβαια εκείνη τη μέρα – δεν περιαιτολογώ – παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, διότι απέπνεε μία γνήσια ατμόσφαιρα θαλασσινή – ως κι ο παρατηρητής του φάρου υποψιάζομαι πως το εκτίμησε νωρίτερα δεόντως με τη βίσιτα λόγγκα του.

Γιά να εντυπωσιάσω την Πανάγιω, που την περίμενα από στιγμή σε στιγμή, τόχα φροντίσει με επιμέλεια. Κατά τη γνώμη μου άξιζε της προσοχής μου με το παραπάνω καθ' ότι ήταν το συνολάκι μου αξιοζήλευτο. Η φούστα και το ζακετάκι,

ραμμένα στα μέτρα μου από χορζέτα δροσερή, είχαν το χρώμα εκείνης της θαλασσας που τη σκιάζουν δασωμένες ακτές - νομίζω πως τούτο 'δω το χρώμα το λένε σμαραγδί. Πάνω σ' αυτόν τον όμορφο χρωματισμό της φούστας μου υπήρχαν σχεδιασμένα με μολύβι, τάχα, καραβάκια σαν κι αυτά που ζωγραφίζουν στα τετράδιά τους τα μικρά παιδιά. Ανάμεσά τους όμως, είχαν βγεί στα πανιά κι αληθινά. Κι έτσι όπως ήταν, με φουσκωμένες στο ζενή τις κουρτελάτσες τους και τη μεγίστη, τους τρίγκους και τους φλόκους ακόμα και τον παπαφίγκο, μαρτυρούσαν πως έμεναν εκτεθειμένα σ' όλους τους ανέμους ασταμάτητα. Όμορφα εγγλέζικα κλιππεράκια, που άλλα πήγαιναν έχοντας στα αμπάρια τους κάρβουνο η μετάλλευμα κατά τις Ινδίες κι άλλα έρχονταν από κεί φορτωμένα με αντίδωρα· φαντάζομαι μεταξύ και βαμβακερά, τσάι, μπαχαρικά κι οπωσδήποτε ρύζι αρωματικό! Πολύ όμορφη θεματολογία που ταίριαζε όπως ο τέντζερης στο καπάκι με το περιβαλλοντικό δω, εικόνες ωστόσο μιάς άλλης απίστευτα ρομαντικής εποχής.

Έτσι όπως ξεστράτισα τώρα δα, μόνο καί μόνο για να δώσω μια ευκαιρία σ' αυτόν τον μούργο στο παγκάκι να συνέλθει, νομίζω πως δε θα μου στοιχίσει περισσότερο αν ομολογήσω κι όλες - για να μην πάει και η ώρα στράφι - πως κάθε φορά που φορώ τούτη δω τη φορεσιά θυμάμαι έντονα ένα άλλο κουστουμάκι καλοκαιρινό, παιδικό, αξιομνημόνευτο κι αυτό, εγγλέζικης προέλευσης και κατασκευής, δώρο του θεί-

ου μου του δάσκαλου, του αδερφού της μητέρας μου: κόκκινο γουστοζικό πουκαμισάκι και φούστα πράσινη πολύ φαρδιά με σούρα στή μέση - η ζώνη της ντυμένη με το ίδιο ύφασμα, η κοκκάλινη εγγράφα της σκέτο μεγαλείο! Πάνω σ' αυτό το εντυπωσιακό φάρδος του κρουστού βαμβακερού υφάσματος της φούστας απλωνόταν το δάσος· όλες οι αποχρώσεις του πράσινου λάβαιναν χώρα εκεί πέρα, μα το κυρίως θέμα αυτής της δασωμένης επιφάνειας ήταν το κυνήγι της αλεπούς, το οποίο εξελισσόταν σε μοτίβα εντελώς ξεχωριστά το ένα από το άλλο, τρόπον τινά, στα ξέφωτα.

Και φαίνεται ότι το κυνήγι διεξαγόταν κατά τη διάρκεια ενός πρωινού συννεφιασμένου, αλλιώς δεν εξηγείται πως τα δέντρα του δάσους στο ρούχο μου, ενώ ήταν αρκετά εύγλωπτα με τη στάση τους, γεμάτα προαισθήματα σαν να λέμε, όπως ακριβώς στους πίνακες του Βαπώ, δεν τα χρύσιζε ούτε μια φωτεινή ακτίνα. Πάντως οι βαμβακερές αποχρώσεις του πράσινου συνέθεταν μια μυστήρια ατμόσφαιρα από μόνες τους πολύ ικανοποιητική, καθώς αυτή μου έδινε αμέσως την εντύπωση ότι τάχα πίσω από τις φυλλωσιές στα όρια του ξέφωτου, βρίσκονταν τα κρησφύγετα των άλλων θηραμάτων που μουλωμένα από το φόβο τους κρατούσαν και την ανάσα τους ακόμα, αόρατα από τα εξεταστικά βλέμματα των καβαλάρηδων και τη λυσσαλέα μανία των σκύλων τους.

Κι ενώ στην πραγματικότητα όλο αυτό το θέαμα δεν ήταν άλλο από μια σιγ-

μή μαρμαρωμένη, παρατηρώντας την τρομαγμένη εκτόξευση της αλεπούς και τα αυτιά των τρελλαμένων σκύλων, που εξαιτίας της τρομερής τους ταχύτητας ήταν τεντωμένα προς τα πίσω, κατόρθωνα με την βοήθεια της φαντασίας μου, να ακούω πεντακάθαρα και τους κυνηγούς, οι οποίοι δεν μπορούσαν νά συγκρατήσουν τις κραυγές ταύτισης, που είχαν γίνει, εν τω μεταξύ ώσπου να φθασουν σε μένα, ενωμένες με την προσωπική αγωνία του καθενός, ένα χαρμάνι από άγρια χουγιάσματα καθώς αυτοί έπρεπε πάση θυσία - σφίγγοντας τά δόντια ή φωνάζοντας - να αντέξουν τα επικίνδυνα άλματα των αλόγων τους, ώστε να φθασουν στη λήξη καμαρωτοί, καθάλα, κρατώντας σφιχτά κάτω από την αριστερή τους μασχάλη τα μαστίγια.

Κάθε φορά που η μαμά έφερνε στο δωμάτιό μου καλοσιδερωμένη για να τη φορέσω αυτή τη φούστα, πάντοτε σε αυστηρό συνδυασμό με το κόκκινο πουκάμισο (τα σακκάκια των κυνηγών ήταν κι αυτά κόκκινα), θυμάμαι πώς έμενα να την εξετάζω απλώνοντάς την πάνω στο ντιβανάκι μου για ώρα, λες κι ήταν κανένας χάρτης γεωφυσικός του σχολείου, καθυστερώντας έτσι πολύ το ντύσιμό μου· διότι τούτο δω το κυνήγι στο οποίο επιδιόταν μετά μανίας η εγγλέζικη αριστο-

κρατία, παρ' όλη την εξοικίωσή μου με θηρευτές και θηράματα και επιπλέον με όλες εκείνες τις ιστορίες οι οποίες σχείζονταν μαζί τους, εξακολουθούσε να είναι για τη συνειδησή μου ένα εξωφρενικό γεγονός. Κι αυτό γιατί, αν καί μικρό παιδί τότε αντιλαμβανόμουν αμέσως τη φανερή εξάλλου απάτη, τη βρωμοδουλεία σε τελική ανάλυση σαν έβλεπα το ξύλινο κλουβί όπου μετέφεραν το αλεπούδακι στον τόπο του εγκλήματος, παρατημένο, πεταμένο πίσω τους.

Θυμάμαι επίσης και τα λόγια του πατέρα μου, που ενίσχυαν κι όλες κατά πολύ την ήδη διογκωμένη εξωφρενικότητα της πράξης: "Ετούτοι, παιδί μου, δεν είναι κυνηγοί", έλεγε δείχνοντας τα κόκκινα σακκάκια, "όλη μέρα χασομερούν στα χρηματιστήρια, για παράδες ενδιαφέρονται μόνο!" κρύβοντάς μου ωστόσο κι αυτός, όσο κι η αναπαράσταση στη φούστα μου, το πλέον μακάβριο γεγονός τούτης δω της φρικτής υπόθεσης: πως την αλεπού δηλαδή όταν την άρπαζαν τα λυσσασμένα λαγωνικά αυτών των κυρίων την ξεντέριαζαν, την ξέσκιζαν και την κατασπάραζαν, και μέσα σε λίγες στιγμές δεν έμεναν απ' αυτήν άλλα εξαρτήματα εξόν από μερικά κουρελάκια γούνας παπαριασμένα στο αίμα.

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Το σχέδιο μας για το μέλλον

Θύμιος Κυρτζόγλου

Φανταστείτε αμέσως μετά το σεισμό του '96 στην Κόνιτσα να αποφασίζαμε ότι όλες οι κατοικίες που ανακατασκευάστηκαν ή χτίστηκαν από την αρχή θα ακολουθούσαν ένα συγκεκριμένο (παραδοσιακό) μοτίβο. Φανταστείτε να μην ξεσηκωνόμασταν (θυμάστε τις επιστολές και τις υπογραφές;) πριν μερικά χρόνια εναντίον εκείνης της εταιρείας με τα ελικόπτερα που έκανε εκδρομές στη Δρακόλιμνη. Ο κατάλογος των χαμένων ευκαιριών (και των σπαταλών φυσικά) είναι μακρύς τουλάχιστον για τα τελευταία είκοσι χρόνια. Απλά σήμερα ψάχνουμε για δουλειές ενώ κάποτε αρνούμασταν να αλλάξουμε λίγο τη βόλεψή μας ("δεν μας αφήνουν τα ελικόπτερα να κοιμηθούμε το μεσημέρι"), για να τις προσελκύσουμε.

Αυτά ανήκουν στο παρελθόν όμως και το θέμα είναι τι κάνουμε τώρα. Τα ανέφερα ενδεικτικά για να δείξω πως το μέλλον φτιάχνεται ανάλογα με τις ενέργειές μας στο παρόν.

Νομίζω πως τα επόμενα χρόνια πρέπει να είμαστε έτοιμοι για μεγάλες αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας του κράτους. Η παρούσα κυβέρνηση απλά θα επιταχύνει την κατάρρευση του σάπιου μοντέλου διοίκησης της χώρας. Έχω την πεποίθηση πως η επόμενη θα είναι κυβέρνηση πραγματικών μεταρρυθμιστών και αυτό θα επηρεάσει άμεσα την τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πιστεύω πως μέχρι το 2020 οι Δήμοι θα είναι οικονομικά αυτοτελείς. Τα έσοδά τους όπως στις περισσότερες φιλελεύθερες χώρες θα προέρχονται απευθείας από τους πολίτες (από τον φόρο ακινήτων ας πούμε που σήμερα πέφτει στη μαύρη τρύπα των γενικών εσόδων του κράτους). Έτσι το περιθώριο για σπατάλες περιορίζεται για την εκάστοτε δημοτική αρχή ή οποία πρέπει να μάθει να λογοδοτεί άμεσα στον πολίτη για το που πάνε τα λεφτά του. Πάγια άποψη μου είναι πως πρέπει να προετοιμάσουμε το έδαφος για τη σω-

στή λειτουργία ενός καλού σχολείου για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης καθώς και ενός καλά οργανωμένου κέντρου Υγείας. Αυτά δίνουν ασφάλεια και αυτοπεποίθηση στον πολίτη.

Τόσα χρόνια η Κόνιτσα έκανε ένα στρατηγικό λάθος. Επένδυσε πολλά χρήματα σε έργα, διαφήμιση κλπ σε μια περιοχή (Μαστοροχώρια) που δεν αναπτύχθηκε ποτέ. Ούτε κατάφερε να κρατήσει ντόπιους κατοίκους σε αυτά ούτε να προσελκύσει επενδυτές που θα τα εκμεταλευτούν τουριστικά. Σήμερα έχουν ελάχιστο κόσμο, ελάχιστους επισκέπτες, ποτέ δεν κατάφεραν ούτε να ακουμπήσουν τη φήμη των Ζαγοροχωρίων και κοστίζουν δυσανάλογα για τη συντήρησή τους. Νομίζω πως το πείραμα απέτυχε και δεν αξίζει να επιμείνουμε περισσότερο. Τα έργα τα χρειάζεται η Κόνιτσα η οποία απέδειξε πως μπορεί να αποτελέσει αξιοπρόσεκτο σημείο στον τουριστικό χάρτη της χώρας. Μπορεί να δυσανεξτώ αρκετούς αλλά πρέπει να σταματήσουμε να φτιάχνουμε πλατείες για να πάρουμε την ψήφο του ετεροδημότη του Δεκαπενταύγουστου.

Τέλος έχω την πεποίθηση πως τα επόμενα χρόνια θα αρχίσει η λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων ή παραρτημάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού και στην Ελλάδα. Η Κόνιτσα έχει έτοιμες υποδομές (Αναγνωστοπούλειο Ίδρυμα και Σχολές Εκπαίδευσης) για να είναι πρωτοπόρα στη χώρα. Μπορούμε να κάνουμε επαφές από τώρα για να παραχωρηθούν τα κτίρια με μακροχρόνια μίσθωση και ευνοϊκούς όρους σε ιδιωτικά ιδρύματα με αντάλλαγμα την λειτουργία πανεπιστημιακών τμημάτων. Είναι κάτι που θα άλλαζε την όψη και το εισόδημα των κατοίκων της πόλης.

Ελπίζω να μην διαψευσθώ στις προβλέψεις μου αλλά και να μην ξαναδιαβάσουμε το κείμενο αυτό μετά από είκοσι χρόνια κουνώντας απλά το κεφάλι.

Ιωάννη Παπαϊωάννου «Έτσι μάθαμαν γράμματα»

Στο συλλογικό και συλλεκτικό τόμο «Έτσι μάθαμαν γράμματα...» (Αθήνα 2015) δημοσιεύεται μεταξύ των άλλων και το βιογραφικό κείμενο του ακάματου κ. Ιωάννη Παπαϊωάννου. Αφετηρία ο τόπος καταγωγής: Το «βραχόκαστρο και βραχόσπαρτο» Πάπιγκο. Και έπειτα η οικογενειακή υποδομή που έδωσε την πρώτη ώθηση στις πνευματικές του ανησυχίες. Δεν είναι τυχαίο. Το πατρικό του σπίτι ήταν γεμάτο από βιβλία, εφημερίδες, επιστολές και έγγραφα τριών γενεών: του πατέρα του, του παππού και του προπάππου του.

Συγκινητικά γλαφυρός στην αφήγησή του καταγράφει πώς ενώ πριν πάει στο σχολείο «ξάχλιαζε» (περνούσε την ώρα του) με τα βιβλία, όταν ήρθε η ώρα δεν ήθελε να πάει στο Σχολείο «για να μην περιοριστεί, να μη χάσει την ελευθερία του».

Μα όταν προσαρμόστηκε κι αγάπησε το Σχολείο, χάραζε σε πετρότοιχους τα αρχικά γράμματα του ονοματεπώνυμου χρησιμοποιώντας μια μικρή μυτερή πέτρα ή με τις μαύρες σπήλες που είχανε τότε οι μπαταρίες των φακών. Στα σανίδια χρησιμοποιούσε μαύρο κοινό μολύβι Faber. Έγραφε παντού τα αρχικά του. Κι ήταν αυτό προμήνυμα, σημάδι της προσωπικής του πορείας ως πολυγλωσσότατου συγγραφέα.

Απαραίτητη η μνεία στους πρώτους δασκάλους του, το Στέφανο Λαζαρίδη και τον Αγκισίλο Ξυνό, με την επισήμανση «καλός άνθρωπος και καλός παιδαγωγός», αλλά και παράπονο για την ατομική

παρατήρηση που του έκανε ο δεύτερος για την παραφωνία του όταν τραγουδούσε.

Και στη συνέχεια μια λεπτομερής καταγραφή των βιωμάτων με την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου. Κι ανάμεσα στις οβίδες του πολέμου παραθέτει τα εφηβικά του παιχνίδια και σκανδαλιές. Στα επόμενα χρόνια της γερμανικής κατοχής (1942-1944) έμαθε την τέχνη του τσαγκάρη, μα στη συνέχεια τον κέρδισαν τα γράμματα και πρώτα η φοίτησή του στην Εμπορική Σχολή (1945-1950) και η διαμονή του στα Γιάννενα μέσα σε συνθήκες φτώχειας. Συγκινητική η αναφορά στο «νταβά» που ετοίμαζαν πριν πάνε με το συγκάτοικο στη σχολή αλλά και αταξίες της εφηβικής ηλικίας.

Όταν αποφοίτησε, βασική του έγνοια να εργαστεί «να μη ζει εις βάρος του πατέρα του». Πρώτη εργασία ως αποθηκάριος στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, έπειτα Διαχειριστής στο Νοσηλευτήριο του Ε. Ε. Σ. στην Κόνιτσα. Στη συνέχεια, η αποφοίτηση και κατάταξή του στην Χωροφυλακή δεν εμπόδισαν τη φιλομάθειά του. Η ζωή του απέκτησε άλλο νόημα, σκοπό και οράματα όπως λέει ο ίδιος, όταν πήρε απόφαση ακόμα και μέσα στις δύσκολες και αρνητικές συνθήκες της Υπηρεσίας του (Υπηρεσία Αλλοδαπών Στερεάς Ελλάδας, μετάθεση στο ΙΑ΄ Α.Τ. Θεσ/νίκης και στη συνέχεια στο Τμήμα Αγορανομίας Θεσ/νίκης) να φοιτήσει στη Νομική Θεσ/νίκης (Τμήμα Π.Ο.Ε.).

«Μαθήματα» ζωής ήταν όμως και τα

διάφορα περιστατικά της υπηρεσιακής καριέρας του κυρ Γιάννη, όπως αυτά τα περιγράφει αναλυτικά, αναφερόμενος στο διάστημα που υπηρέτησε στο Τμήμα Αγορανομίας Θεσ/νίκης. Περιστατικά που τον έφεραν σε συνειδησιακή σύγκρουση ή του επικύρωσαν την άποψή του ότι κάθε Δημόσια Υπηρεσία πρέπει να στελεχώνεται από μορφωμένους.

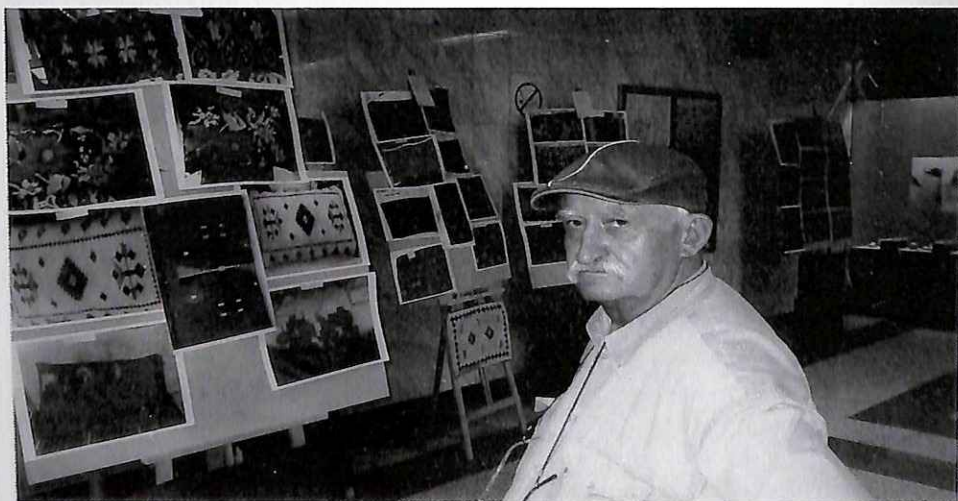
Αλλά και τα εμπόδια σφυρηλάτησαν το χαρακτήρα του και δυνάμωσαν την επιθυμία του να μάθει γράμματα. Κι ο κυρ-Γιάννης έμαθε γράμματα, αρκεί να διαβάσετε τους τίτλους και μόνο του συγγραφικού του έργου.

Τέλος, στο κείμενό του η εικόνα συμπληρώνει και τεκμηριώνει το λόγο. Εξαιρετικό ενδιαφέρον έχει η φωτογραφία με το αρχοντικό Δημάρχου Πυρσινέλλα (1948), αλλά και οι υπόλοιπες παλιές φω-

τογραφίες καθώς φανερώνουν τις ενδυματολογικές επιλογές της εποχής και όχι μόνο. Συγκίνηση προσωπική η φωτογραφία που παραθέτει στη σελίδα 209: «Πρώτη φωτογραφία στο Δημοτικό Σχολείο. Μαθηταί και μαθήτριες των Δημοτικών Σχολείων Μεγάλου και Μικρού Παπίγκου μετά του διδασκάλου Αγνισίλαου Ξυνού και της διδασκαλίσσης Θάλειας Στάρα το 1938 πίσω από το ιερό του Αγίου Βλασίου (Αϊ-Δήμο)» γράφει στη λεζάντα.

Κι εγώ ανάμεσα στους μαθητές ξεχωρίζω και το όνομα της μητέρας μου. Κι αυτή πολλά θα μπορούσε - αν μπορούσε πλέον... - να γράφει για το πώς έμαθε γράμματα. Γράμματα που εκείνη την εποχή συνδυάζονταν με καλλιτεχνία και εργόχειρα!

ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΠΗ

Έκθεση «ΜΑΞΙΛΑΡΙΩΝ» από Τάκη Φασούλη 4-6 Ιουνίου στο Σταθμό Ακρόπολης.
(Συγχαρητήρια και κουράγιο: Γ. Μάρραιν και από το περιοδικό μας)

«Ένα διαφορετικό βιβλίο»

Μια διαφορετική παρουσίαση από τον φιλόλογο
Αγαθάγγελο Γ. Πολίτη»

Ξαφνιάστηκα φέτος (Αύγουστος του 2016), καθώς περνώντας από την Κόνιτσα για να πάω στο χωριό, συνάντησα τον αγαπητό Δήμαρχο της Κόνιτσας, συνοδευόμενο από τον φίλο και συμμαθητή μου Κώστα Γ. Κίτσιο. Αλλά η έκπληξή μου δεν αναφέρεται στην ωραία αυτή συνάντηση. «Να περάσεις από τον Θωμά, μου είπε ο Κώστας, να πάρει το βιβλίο, που έχω αφήσει για σένα».

Και ήδη έκπληκτος, έχω μπροστά μου ένα καλόδετο βιβλίο επιγραφόμενο:

ΠΕΚΛΑΡΙ. Ιστορία και παράδοση. Όσα σκέπτομαι να σημειώσω στη σελίδα αυτή δεν αποτελούν «βιβλιοπαρουσίαση», που κατά κόρον διαβάζω τον τελευταίο καιρό και μάλιστα στο βιβλιοπωλείο «ΙΑΝΟΣ» επί της Σταδίου. Εκεί εξαίρονται οι αρετές των συγγραφέων, το πιθανό λογοτεχνικό τους ταλέντο και άλλα γνωστά ήδη και χιλιοειπωμένα.

Στην έξοδο οι γνωστοί και φίλοι αγοράζουν το βιβλίο και ούτω πως το καλόν μετά του ωφελίμου «καλά κρατούν». Ο φίλος μου ο Κώστας με προλαβαίνει ήδη όταν στην τελευταία σελίδα σημειώνει. «Διανέμεται δωρεάν». Δεν έχει τέτοια κίνητρα ο Κώστας. Το μοναδικό του κίνητρο είναι η απέραντη αγάπη για το χωριό του, η νοσταλγία του για τα χρόνια τα παλαιά και η ενδόμυχη επιθυμία του, οι

επερχόμενες γενιές να σέβονται και να αγαπούν τον τόπο τους, όσο κι αν παθαίνουν αλλοτρίωση τα παλαιά μας γνήσια έθιμα.

Όμως ο πειρασμός δεν μ' αφήνει να μην αναφερθώ έστω και δ' ελαχίστων στο εξαίρετο βιβλίο του Κώστα. Η δομή του δεν έχει αυστηρή οριοθέτηση των θεμάτων, που θέλει να αναπτύξει, πνίγεται ο Κώστας σε μια ποικιλία θεμάτων και δίνει την εντύπωση στον αναγνώστη «πως τρέχει και δεν προλαβαίνει. Ένας μεγάλο μέρος είναι αφιερωμένο στα κατ' έτος συμβάντα από το 2000 έως το 2015. Εκεί ο αναγνώστης στις σελίδες με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, θα ξαναζήσει δικές του παλαιές στιγμές, θα θυμηθεί τα παλαιά πανηγύρια, θα συμπροσευχηθεί στις εκκλησίες και τα μοναστήρια του χωριού, θα γονυπετήσει ευλαβής προσκυνητής σε πρόσωπα και γεγονότα από την Ιταλική εισβολή, τη Γερμανική κατοχή και τον επακολουθήσαντα εμφύλιο σπαραγμό. Κώστα, με συγκίνησε πολύ η περιήγησή σου αυτή, με το απλό, απείρητο, ύψος της περιγραφής σου.

Δεν εγκαταλείπει ο συγγραφέας τον αναγνώστη σε μια τέτοια συναισθηματική φόρτιση, θέλει να φανεί χρήσιμος στο παρόν. Έχει συνείδηση της ενδελεχούς γνώσης της αυτοδιοίκησης, απεγνωσμένα

στέλνει υπομνήματα κυπά πόρτες στις Καπποδοστριακές και Καλλικράτειες με-
ταρρυθμίσεις. Εις μάτην εις ώτα μη ακο-
νόντων απευθύνεται.

Πριν τελειώσω θέλω να εσιτάσω την
προσοχή του αναγνώστη στη σελίδα 210,
όπου γίνεται λόγος για την κακοποίηση
ιστορικών μνημείων της Κόνιτσας από
εκείνους που ίσως θέλουν να εξαφανί-
σουν την ιστορία του Έθνους. «Θου Κύ-
ριε φυλακίν τω στόματί μου».

Συχαίρω τέλος την συμμετοχή της

Ο Τηλεβόας

Στην κατοχή η πληροφόρηση
ήταν δύσκολη γιατί τα περισσό-
τερα ραδιόφωνα είχαν κατασχεθεί από
τον εχθρό με τα λιγοστά που είχαν γλι-
τώσει, άνθρωποι των αντιστασιακών ορ-
γάνωσες, άκουγαν ειδήσεις από τους
ραδιοσταθμούς Λονδίνου, Μόσχας κ.ά.
και τις μετέδιδαν στους άλλους ή ανα-
κοινώνονταν με προκηρύξεις και συν-
θήματα στους τοίχους από τη νεολαία.

Το πιο διαδεδομένο μέσον ενημέ-
ρωσης, που άφησε εποχή, ήταν ο Τηλε-
βόας*. Τον κατασκεύαζαν από ντενεκέ
ή απλό χοντρό χαρτόνι σε σχήμα κωνι-
ού και κάθε βράδυ στις γειτονιές των
πόλεων οι σκλαβωμένοι «ραγιάδες» πε-
ρίμεναν, με τεντωμένο αυτί, ν' ακού-
σουν ειδήσεις από τη δράση της Αντί-
στασης ή την έκβαση των επιχειρήσεων
από τα μέτωπα των συμμάχων, νοι-
ώθοντας χαρά για τις νίκες κατά του

κόρης του Κώστας κας Δήμητρας για την
συμβολή της στην άρτια εμφάνιση του πο-
νήματος αυτού, αν και γνωρίζω πως ο
χρόνος της δεν είναι ελεύθερος ως επι-
φορτισμένη με τα καθήκοντά της ως κα-
θηγήτριας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Πολλοί, αγαπητέ μου φίλε Κώστα, θα
έσπευσαν να σε συγχαρούν για το έργο
σου αυτό. Μεταξύ των πρώτων δέξου τα
δικά μου και της οικογένειάς μου τα συγ-
χαρητήρια και «υγιάινε».

Άξονα.

Με τον τηλεβόα γινόταν η ενημέρω-
ση και στα χωριά, όπου κάποιος νεολαί-
ος-υπεύθυνος της ΕΠΟΝ – από ένα
μπαλκόνι του χωριού, ξεκινώντας με τη
φράση Προσοχή! Προσοχή! Ανακοί-
νωνε τα νέα της ημέρας και τι έπρεπε να
κάνουν οι χωριανοί για τις δουλειές
τους ή τις κοινωνικές εκδηλώσεις (ομι-
λίες, θέατρο, Καραγκιόζη κ.λπ.).

Η εφευρετικότητα του Ρωμιού είναι
ανεξάντλητη. Πάντα θα βρει τον τρόπο
να λύνει τα προβλήματα.

Σ. ΤΟΥΦΙΔΗΣ

* Στις μέρες μας το ελληνικότατο όνομα
τηλεβόας (τηλε-βοά) μετεξελέχθηκε από
τους νεοέλληνες στο κακόηχο «Ντουντού-
κα» και το βλέπουμε συχνά σε συγκεντρώ-
σεις κομμάτων ή διαδηλώσεις.

1940 Σκηνές από την παραμεθόριο

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Αύγουστος 1940. Στα τέλη του
μηνός βρισκόμαστε στον κά-
μπο. Ο πατέρας μου και ο παπ-
πός πότιζαν το καλαμπόκι που είχε δέ-
σει τον καρπό και οι φασουλιές είχαν
αρμαθιάσει τα λοβίδια στις καλαμπο-
κιές.

Εγώ πλατσούριζα στα νερά που κυ-
λούσαν στις αυλακίες και διασκεδά-
με τα βατράχια που πηδούσαν εδώ και
εκεί, τρομαγμένα από την παρουσία μας
στο βασίλειό τους.

Στη δημοσιά περνούσαν πολλά αυ-
τοκίνητα με στρατιώτες. Όλοι μιλούσαν
για τον πόλεμο με τους ιταλούς που έρ-
χεται σύντομα και για την επιστράτευση
των εφέδρων.

Οι φήμες έδιναν και έπαιρναν και η
επιστράτευση έγινε. Ο πατέρας μου μαζί
με άλλους συγχωριανούς τυύθηκαν και
πάλι στο χακί. Η μάνα μου με τον αδερ-
φό μου στη σαρμανίτσα, τους δυο γέ-
ρους, τα ζωντανά και τα χωράφια στις
πλάτες της.

Μέρες δύσκολες και αγώνας σκλη-
ρός.

Αγωνία, φόβος και ανασφάλεια.

Ο Σεπτέμβρης κύλησε και ο Οκτώ-
βρης μας έφερε τη μεγάλη συμφορά.
27 Οκτωβρίου στρατός βρισκόταν στα

οχυρά της περιοχής και περίμενε με το
δάκτυλο στη σκανδάλη.

Στις 28 Οκτώβρη το πρωί οι σειρή-
νες ήχησαν. Στη ράχη του Αγίου Παν-
τελεήμονα ένας σαλπικτικής υπενθύμιζε
το χρέος των στρατιωτών και των αμά-
χων που βολοδέρνονταν από φόβο,
αγωνία και ανασφάλεια.

Οι στρατιωτικές Αρχές έδωσαν δια-
ταγή ν' απομακρυνθεί ο άμαχος πληθυ-
σμός από το χωριό γιατί η περιοχή μας
βρισκόταν στο πεδίο πολεμικών επιχει-
ρήσεων.

Ξεκινήσαμε νύκτα για τους Κουκλι-
ούς. Γινόταν ένα πανδαιμόνιο από τις
φωνές, κλάματα παιδιών, ουρλιάσματα
σκύλων, και μουγκρίσματα ζώων που συ-
νωπίζονταν στα στενά δρομάκια.

Η μάνα μου φορτωμένη με τα σκεπά-
σματα και η σαρμανίτσα μπροστά και πί-
σω ο παππούς μου μ' εμένα στην πλάτη.

Η πορεία μέσα στις λάσπες και τη
βροχή κοπιαστική. Ο παππούς με κόπο
προχωρούσε, αγκομαχώντας προσπα-
θούσε να φτάσει τους άλλους που απο-
μακρύνονταν. Εγώ έβαλα τα κλάματα
και ζητούσα να μ' αφήσει να τρέξω κον-
τά στη μάνα μου.

Κάποια στιγμή μ' άφησε και τρέχον-
τας το ένα μου παπούτσι έμεινε στις λά-

σπες.

Μονοσάνταλος έφτασα τη μάνα μου κλαψουρίζοντας. Ζητούσα άσπρο ψωμί γιατί πεινούσα. Η μάνα μου φορτωμένη όπως ήταν μου έλεγε: «Βάστα γιέ μου σε λίγο θα φτάσουμε στο χωριό και θα σου δώσω να φας».

Εγώ συνέχιζα το κλαψούρισμα, λέγοντας πεινάω!! Στην είσοδο του χωριού μ' άκουσε ένας στρατιώτης που κρατούσε στα χέρια του ένα κομμάτι κουραμάνα και λίγο κασέρι. Μου το πρόσφερε χαμογελώντας. Εγώ πήρα την κουραμάνα μόνο, γιατί «το κίτρινο τυρί» δεν ήξερα τι είναι.

Άρχισα να τρώω το ψωμί και να ρωτάω τον στρατιώτη, αν είδε τον πατέρα μου πουθενά. Εκείνος χαμογελώντας μου είπε: «Τον είδα, εδώ κοντά είναι, θα έρθει να τον ιδείς».

Μετά από λίγες ημέρες επιστρέφοντας για το χωριό, μείναμε στον Άνω Παράκαλαμο, στο υπόγειο του σπιτιού του Παναγιώτη Σκόρδου, γιατί άλλος χώρος δεν υπήρχε διαθέσιμος.

Στο μεταξύ στο λόφο του Σωσίνου που ήταν οχυρωμένος διεξάγονταν μάχη σώμα με σώμα με τους Ιταλούς που τους είχε οδηγήσει εκεί από κάποιο μονοπάτι ένας ντόπιος συνεργάτης. Η μάχη ήταν πεισματώδης και πολλοί οι τραυματίες που μέσα στο πανδαιμόνιο των εκρήξεων και το κροτάλισμα των πολυβόλων οδηγούνταν με μεγάλη δυ-

σκολία και κινδύνους στα πρόχειρα χειρουργεία.

Μία από τις πολλές οβίδες έσκασε στον αύλειο χώρο του σπιτιού, χωρίς ευτυχώς θύματα.

Ο στρατός μας ύστερα από σκληρή μάχη έτρεψε σε άτακτη φυγή τους Ιταλούς.

Ύστερα από λίγες ημέρες επιστρέψαμε στο σπίτι μας που είχε παραμείνει μόνος ο παππούς.

Η εξώπορτα ήταν βγαλμένη και στο τζάκι δύο στρατιώτες έψηναν μια κότα.

Το ένα από τα δύο δωμάτια του σπιτιού που είχε επιπαχτεί για τους στρατιώτες και όλη η οικογένεια, ο παππούς, η γιαγιά, η μάνα μου με τα δυο παιδιά στο άλλο δωμάτιο.

Ημέρες δύσκολες, κρύο, φτώχεια και αγωνία. Ο πόλεμος συνεχίζονταν στα βουνά της Αλβανίας. Ο απόηχος των κανονιών έφτανε στ' αυτιά μας σαν ένας καθημερινός εφιάλτης που ενίσχυε τον τρόπο και την απελπισία.

Ο πόλεμος του 1940 σημάδεψε τη ζωή μας, την πορεία του λαού και του Έθνους, μέχρι σήμερα που βιώνουμε τις συνέπειες της πολύπλευρης κρίσης και της νέας Κατοχής από τις ίδιες δυνάμεις που στο βωμό του άνομου κέρδους εξακολουθούν να εξαθλιώνουν λαούς και να οριοθετούν την ΕΙΡΗΝΗ και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΟΙ ΜΟΙΡΕΣ ΚΑΙ Η ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η λέξη «μοίρα» προέρχεται από το ρήμα «μοιράζω» και δηλώνει το μέρος που κατανέμεται στον κάθε άνθρωπο και του αναλογεί και κατ' επέκταση το «πεπρωμένο», δηλαδή αυτό που έχει οριστεί για τον κάθε άνθρωπο στη διάρκεια της ζωής του.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τη λαϊκή παράδοση έχουμε: Παράδοση είναι το δόσιμο, το να παραδίνει κανείς κάτι σε κάποιον, ώστε να γίνει δικό του. Εδώ η λαϊκή παράδοση, περιλαμβάνει έργα, δοξασίες, δραστηριότητες των περασμένων ανώνυμων ή επώνυμων, που μεταδίδονται από στόμα σε στόμα (μύθοι, δοξασίες, ήθη και έθιμα, καθιερωμένες αρχές, ιστορίες, γεγονότα, συνήθειες κ.α.) όλα αυτά, καθώς είπαμε, έρχονται στους νεώτερους, με μια λέξη είναι τα πατροπαράδοτα του λαού μας. Ακόμη έχουμε και την «Ιερά Παράδοση» πηγή της Ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας μαζί με την Αγία Γραφή, η οποία περιλαμβάνει τις διδασκαλίες των πατέρων της Εκκλησίας μας και όσα έχουν διατυπωθεί στις εκκλησιαστικές συνόδους. Κοντολογίς οι μοίρες είναι προσωποποιήσεις του πεπρωμένου του ανθρώπου.

Η λαϊκή παράδοση λοιπόν, λέει πως οι μοίρες, ήταν οι τρεις αδελφές γριές, κατ' άλλους νιες που καθόριζαν τι πρόκειται να συμβεί στη ζωή του καθενός. Ήταν, πάντοτε κατά την παράδοση, κόρες της Νύχτας και του Δία: Δύστροπες και αθάνατες και συνήθως κρατούν μεγά-

λο βιβλίο, στο οποίο γράφουν τα πεπρωμένα του καθενός και εισέρχονται στα δωμάτια της λεχώνας, τρεις μέρες μετά τη γέννηση του μωρού, συνήθως τη νύχτα, για να το «μοιράνουν» δηλαδή να καθορίσουν το μέλλον, της τύχης του.

Κατά τον Ησίοδο (8ος αι. π.Χ.) «Θεογονία» ήταν τρεις: Η Κλωθώ, η Λάχεσις, και η Άτροπος.

Η Κλωθώ: κλώνει, δηλαδή γίνεται το νήμα της ζωής του κάθε ανθρώπου.

Η Λάχεσις: μοιράζει τους κλήρους, ό,τι έλαχε στον καθένα.

Η Άτροπος: που η απόφαση της δεν έχει τροπή, δεν αλλάζει, κόβει το νήμα και τερματίζεται η ζωή του ανθρώπου. Παραστάσεις των μοιρών βρίσκουμε σε αρχαία αγγεία, και ανάγλυφες σε επιτύμβια. Η παράδοση και οι μύθοι είναι πολλοί σε κάθε περιοχή και σε κάθε λαό.

Σύμφωνα λοιπόν με μια παράδοση «οι Μοίρες είναι τρεις γριές με μεγάλα δόντια και περπατούν πάντα μαζί κουκουλωμένες». Θυμώνουν εύκολα. Μπαίνουν πάντα στο σπίτι την τρίτη μέρα από τη γέννηση του μωρού εκτός από την Κλωθώ που μια παράδοση τη θέλει να παρίσταται κατά τη γέννηση του μωρού. Την ώρα που κοιμάται το μωρό και κοιμάται και η λεχώνα και δεν είναι κανείς μπροστά». Οι λεχώνες και οι παλιές γριές τα γνωρίζουν αυτά και πάνω στο τραπέζι έχουν διάφορα γλυκά, μέλι και πίτες και τρεις καρέκλες για να καθίσουν αυτές, αφού φάνε

και ευχαριστηθούν ανοίγουν το βιβλίο και γράφουν της «τύχης τα γραμμένα» και «ό,τι γράφει δεν ξεγράφει». Αλλού φαίνονται ομορφοστολισμένες κι αλλού κακοντυμένες και βλοσυρές.

Έτσι τις θέλει ο μύθος από την αρχαιότητα. Στο μοίρασμα απάνου, η μια ως είπαμε γνέθει, η άλλη με τ'αδράχτι τυλίγει την κλωστή και κάθε τυλιξιά είναι ένας χρόνος, όταν τελειώσει το μοίρασμα, η μεγάλη με το ψαλίδι κόβει την κλωστή. Αν σπάσει η κλωστή προτού τελειώσει το μοίρασμα, παύουν κι οι Μοίρες και φεύγουν, και το παιδί θα ζήσει τόσα χρόνια, όσες τυλιξιά έχει τ'αδράχτι, και θα γίνουν όσα επρόφτασαν να μοιράσουν οι Μοίρες.

Οι περισσότερες από τις λαϊκές παραδόσεις μας θέλουν να εξευμενίσουν τις Μοίρες για να είναι γλυκές και μελάτες και να συμπεριφερθούν ανάλογα.

Έτσι λοιπόν στην λαϊκή μας παράδοση έχουμε πολλές παραφράσεις και λέξεις. Θα αναφερθούμε σε μερικές χωρίς να εξαντλείται το θέμα.

Φράσεις:

- Τι να κάνω θα το υπομείνω, αυτή ήταν η μοίρα μου.
- Της μοίρας τα γραμμένα. Δεν έχει στον ήλιο μοίρα.
- Τα τρία κακά της μοίρας του. Ό,τι γράφει δεν ξεγράφει ή το άλλο ήταν γραφτό ή το:

- Κοιμήσου κανακάρη μου κι η μοίρα σου δουλεύει ή αυτός είναι καλότυχος ή αυτός είναι κακότυχος.

- Παιδί μου η βρύση μοίρα σου, βρύση το ριζικό σου. Κι ακόμη «Καλή τύχη, καλή

τύχη σ' όποιον με ρωτά να τύχει».

- Κι ακόμη: Η τύχη του χαμογέλασε ή είχε τύχη βουνό, ή η τύχη του γύρισε την πλάτη ή τον άφησε στην τύχη του, τον εγκατέλειψε αβοήθητο κ.λπ.

Και συνεχίζει η λαϊκή παράδοση, με χιλιάδες εκφράσεις, παροιμίες, γνωμικά, εκκλησιαστικές ρήσεις και εκφράσεις, που τελειωμό δεν έχουν.

Στην αρχαία Σοφόκλεια τραγωδία, ο Θεός έχει τη δύναμη να ρυθμίζει τη μοίρα των ανθρώπων, να τους καθοδηγεί και να προστατεύει. Ωστόσο όμως ο άνθρωπος αφήνεται ελεύθερος να ζυγίσει τις ευθύνες του, κοντολογίς, ο ίδιος να κάνει τις επιλογές του και να είναι έτοιμος να δεχτεί τις συνέπειες, όποιες κι αν είναι. Ο άνθρωπος είναι ικανός για όλα. Περνά φουρτούνες, οργώνει την απέραντη γη, δαμάζει τα ζώα της στεριάς και της θάλασσας, ιδρύει ή καταστρέφει πολιτείες και πολιτισμούς, γιατρεύει ανιάτες αρρώστιες. Περιφρονεί την αιώνια τάξη και οδηγεί τον εαυτό του και την κοινωνία στην πρόοδο αλλά και στον αφανισμό. Συνεπώς ο ίδιος δημιουργεί και την τύχη του. Άλλοτε τυχερός κι άλλοτε άτυχος.

Αυτή λοιπόν η τύχη καθορίζει τη ζωή μας. Τέλος, ας αρκετούμε στα προσδοκώμενα κι ας ευχηθούμε αγαθή τύχη και καλοτυχία για όλους μας.

Πηγές:

1. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ.Δ. Μπαμπινιώτη
2. Το τετράφυλλο τριφύλλι Γ.Α. Ρηγάτος (Γλωσσική, πολιτιστική και λαογραφική προσέγγιση της καλής τύχης), Αθήνα 2015.

Αναμνήσεις

Του Πέτρου Θωμά Μπούνα

Στο προηγούμενο κείμενο με θέμα το «σήμερα δεν είναι χθες», το συμπέρασμα είναι ότι δεν υπάρχει σήμερα και το κάθε δευτερόλεπτο που περνάει γίνεται αμέσως «χθες». Από το χθές όμως έρχονται τα ευθυμήματα. Κι ό,τι γράφουμε, όλα είναι από το παρελθόν. Δεν είχα τι να κάνω τις προάλλες, άρπαξα το χαρτοκιβώτιο με τις φωτογραφίες και γύρισα στα νιάτα μου. Θυμάμαι ήταν 20 Φλεβάρη του 1950, μαθητής στην τελευταία τάξη του Γυμνασίου, αλλά και πρόσκοπος, όπως όλα τα παιδιά των τελευταίων τάξεων. Φύγαμε πρωί με αυτοκίνητο του στρατού και πήγαμε εκδρομή στο Καλπάκι. Εκεί είχαν

έλθει από τα Γιάννινα και μαθήτριες του θηλέων όπου συναντήσαμε τις πατριώτισσές μας Ισμήνη Ρίζου και Λίτσα Ζήση, όπου και αποθανάτισαμε τη συνάντησή με την φωτογραφία του Θανάση Ζώτου (φωτογράφος στο επάγγελμα). Είναι βγαλμένη στο χώρο που σήμερα δίπλα στον δρόμο είναι το στρατιωτικό μουσείο. Με τον Αλέκο Πηγαδά ήμασταν ακώριστοι, έτσι και οι κείνες.

Εξαιρετικές κοπέλες. Η Λίτσα έφυγε γρήγορα από το μάταιο κόσμο αφού είχε δημιουργήσει οικογένεια στα Γιάννινα. Λες και ήταν χθες. Σ' όλο το χαρτοκιβώτιο που ανακάτευα ήταν αποτυπωμένο όλο μου το «χθες». Άφησα το κου-

τί με τις φωτογραφίες γιατί συγχρόνως η τηλεόραση είχε κάποιους τραγουδιστάδες που τραγουδούσαν το «Μη μου θυμίζεις χαμένες στιγμές». Αλλά κι αν άφησα στην μπάντα το κουτί, το άλλο «κουτί» του κεφαλιού μου, πιο πλούσιο σε περιεχόμενο δεν μ' άφηνε ήσυχο. Εκείνο το μοναστήρι στο «Στόμιο» όταν πρωτοπήγαμε, που απ' τα αποκαΐδια και τις μαυρισμένες πέτρες απ' τα «κελιά» ξεπετάγονταν κουκουβάγιες δεν φεύγει απ' το μυαλό μου. Το «Καταφύλι», η «Λευτοκαριά», ο «Γράβος», η «Δέση που πηγαίναμε και φέρναμε διορθώνοντας το κατεστραμμένο αυλάκι το νερό, στη «Μουριά». Νομίζω ότι σε κάθε Κονιτσιώτη της ηλικίας μου το Μοναστήρι στο «Στόμιο» είναι πάντα στην μνήμη του. Αμέτρητες φορές το είχαμε επισκεφθεί. Παρέα: Μενέλαος Λαμπρίδης, Γιάννης Γουσγούνης, Τάκης Ζδράβος Πατερίς, Αλέκος Πηγαδάς, Κώστας Φουρτζής, Κώστας Κυρίτσος και άλλοι που αυτή τη στιγμή μου διαφεύγουν. Ύψνος; στο χώρο της «Μουριάς» που είχε πάρει το όνομα από κάποια μουριά που ήταν παλαιότερα εκεί και που εγώ μικρός την είχα προλάβει και την θυμά-

μαι. Κι εδώ ταιριάζει λίγο το τραγούδι «Σε κατηγορώ γιατί την καρδιά μου έχεις κλέψει». Δεν φτάνει μια καρδιά για ν' αγκαλιάσω ό,τι αγάπησα.

Κάποιος τη χώρισε στα δύο, «τη μισή εδώ και την άλλη μισή στην Κίνα». Η δική μου είναι κομμένη σε πολλά κομμάτια, γιατί όπου πήγαίνα, αγαπούσα τους ανθρώπους που γνώριζα, αλλά και τον τόπο. Να μην αναφέρω την Ζάκυνθο που χρόνια πήγαίνα και έχω χρόνια να πάω, αλλά που και σήμερα ακόμη με παίρνουν τηλεφώνω γιατί πρώτα ότι είναι καλοί άνθρωποι αλλά και πόσο ωραία περνούσαμε τα βράδια με τους κανταδόρους στην «Μπόχαλη». Πολύ όμως σας ζάλισα με τις αναμνήσεις μου και πρέπει να κλείσω με το «ορέντου-βάρ» που έλεγε ο Χατζηχρήστος.

Υ.Γ.: Σας προτρέπω να διαβάσετε το βιβλίο του φίλου μου Κωνσταντίνου Ζάκκα. «Η δίκη της Πρίντζου» που καταγράφει με λεπτομέρεια τα πρακτικά της δίκης που έμεινε στην ιστορία. Μπράβο του που ασχολήθηκε τόσο χρόνο στο ψάξιμο αλλά και έφερε στο φως τα διαδραματιζόμενα εκείνης της εποχής. Ποτέ ξανά τέτοια γεγονότα.

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ» για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση, με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική τιμή 5€ + 3€ έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

Από διήγηση του Β. Κυρτζόγλου

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΤΖΟΓΛΟΥ

Ο πατέρας μας Βασίλειος Κυρτζόγλου, στρατιώτης στον πόλεμο του 1940, υπηρετούσε στην 8η Μεραρχία με ειδικότητα στο ορειβ. Πυροβολικό.

Να τι μας διηγήθηκε:

«Με την κήρυξη του πολέμου βρέθηκα με την μονάδα μου πίσω από τη Γκραμπάλα στον κάμπο των Κάτω Σουδενών (Πεδινά).

Ο Διτής της 8ης Μεραρχίας Κατσιμήτρος σε ομιλία του, θυμάμαι πως μας είπε για τα αίτια του πολέμου καταλήγοντας με απλή γλώσσα “εδώ θα φτιάξουμε μια στρούγκα και θα περιμένουμε τα στρατεύματα του Μουσολίνι για να υπερασπιστούμε τις οικογένειές μας και τα ιερά και όσια της πατρίδας μας”.

Από την πρώτη μέρα του πολέμου άρχισαν τα ιταλικά αεροπλάνα τις επισκέψεις τους ρίχνοντας βόμβες.

Με άλλους δυο φαντάρους πήραμε διαταγή από το λοχαγό μας να φέρουμε νερό στον καταυλισμό μας από τα πηγάδια του χωριού που ήταν στον κάμπο, γιατί δεν είχε βρύσες το χωριό.

Την ώρα που γυρίζαμε, ακούμε βουητό αεροπλάνων και αμέσως τα βλέπουμε πάνω μας. Άρχισαν να ρίχνουν βόμβες σε διάφορους στόχους, τότε εγώ κι ένας συνάδελφος ξαπλώσαμε στο χωράφι που βρεθήκαμε κι ο άλλος κόλλησε όρθιος κάτω από μια γκορτσιά. Πέφτει μια βόμβα δίπλα μας και ο φαντάρος δίπλα μου σκοτώνεται, αλλά κι ο άλλος στη γκορτσιά είχε την ίδια τύχη: τον θέρισαν τα βλήματα

και οι σάρκες του κρέμονταν στα κλαδιά. Αυτοί και οι δυο ήταν από τα Γιάννινα.

Αυτή ήταν η πρώτη εμπειρία μου, “το βάψιμα του πυρός” που λένε στο στρατό. Μετά την πρώτη τρομπάρα, πολεμώντας τους Ιταλούς προς την Αλβανία, είδα πολλές φορές σκοτωμένους και τραυματίες, συνήθισα πλέον αυτό το θέαμα και ήμουν από τους τυχερούς που γλίτωσα σ' αυτόν τον καταραμένο πόλεμο.

Στο στρατό εκείνη την εποχή υπηρετήσαν και οι Κονιτσιώτες Ιωσήφ και Γαβριήλ Κορτσινόγλου (αδέρφια) που σκοτώθηκαν σ' αλβανικά βουνά.

Με τον Ιωσήφ ήμασταν στην ίδια μονάδα.

Τα ονόματά τους αναφέρονται και στο Πολεμικό Μουσείο Καλπακίου.

Από αριστερά: Γιάννης Χατζημελετίου, Βασ. Κυρτζόγλου, Νικ. Γαϊτανίδης (Ψηλέας).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΠΕΚΛΑΡΙ

Εδώ και μερικά χρόνια, τρία συγκεκριμένα στον αριθμό, έχει καθιερωθεί να μαζευόμαστε την 2η μέρα του Πάσχα οι χωριανοί στην Πλατεία του χωριού και να κάνουμε ένα μικρό γλέντι, αφορμής περισσεύει από προσφορές στον Εξωραϊστικό & Φιλοπρόοδο Σύλλογο Πηγής για το γνωστό καρναβάλι του χωριού την Κυριακή των Αποκρεών του 2014 σε νωπά κοτόπουλα Πίνδος κυρίως, μερίμνης της συγχωριανής μας κας. Όλγας Χούψια, αλλά και σε άλλα είδη όπως π.χ. σοκολατοειδή για τους μικρούς μας φίλους. Ο καθένας φέρνει από το σπίτι του το κάτιτις του και ο Σύλλογος αναλαμβάνει κυρίως τα κρεατοειδή και το ψήσιμό των.

Φέτος έτυχε να γιορτάζεται κι ο Άη-Γιώργης εκείνη την ημέρα λόγω της κινητότητας της εορτής και το γλέντι ήταν μεγάλο, αφού μετά της λειτουργίας της κεντρικής μας εκκλησίας που γιόρταζε, όλοι οι χωριανοί άρχισαν να μαζεύονται στην αρχή έξω από την εκκλησία για τα κλασσικά κεράσματα από την εκκλησιαστική επιτροπή αλλά και από εορτάζοντες με το τσίπουρο και τις πορτοκαλάδες να ρέουν άφθονα και τα γλυκά να δίνουν και να παίρνουν. Έπειτα να περνάνε όλοι από τον Σύλλογο να δούνε τις σούβλες που ο Σύλλογος είχε στήσει και είχε φροντίσει υπέρ του δέοντος φέτος με διπλές σούβλες κεμπάπ από κάθε είδος (πρόβειο, κοτόπουλο και χοιρινό) και ψητά αρνιά φούρνου.

Στην συνέχεια όλοι μαζεuthήκαμε στο σχολείο του χωριού όπου είχαν σπηθεί τα τραπέζια και ο μπουφές με τα εδέσματα από τις νοικοκυρές του χωριού και αποτελούνταν από πίτες, κεφτεδάκια, πιτσάκια, σουφλέ, μακαρονοσαλάτες και γλυκά συμπληρώνοντας άριστα το γεύμα. Σε συνδυασμό και με τα κρασιά, αναψυκτικά και τσίπουρα από τον Σύλλογο και την παραδοσιακή ορχήστρα των Χαλκιιάδων που είχανε κλεισμένη στήθηκε ένα πρώτης τάξεως γλέντι κι ας μας ανάγκασε ο καιρός να είμαστε μέσα..

Οι χωριανοί όλοι και με πολλούς να έχουν έρθει από μακριά για τις ημέρες του Πάσχα, γλέντησαν με την ψυχή τους. Σχεδόν όλοι μπόρναν στο χορό έστω και για λίγο. Παρόντες όλοι οι πρεσβύτεροι του χωριού, όσοι μπορούσαν τουλάχιστον, ο ιερέας μας, ο Πρόεδρος, οι δυο δημοτικοί σύμβουλοι κι από τις δυο πλειοψηφές στερες παρατάξεις που εκπροσωπούν το χωριό μας στο Δήμο, όπως επίσης και ο Δήμαρχος μαζί με αντιδημάρχους οι οποίοι πέρασαν για τα Χρόνια Πολλά.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί και η τιμητική αναφορά που έγινε στο πρόσωπο του Κώστα Γ. Κίτσιου, κάτοικο Αθήνας, για την συγγραφή του βιβλίου που πρόσφατα εξέδωσε με τίτλο «Πεκλάρι».

Ευχαριστήρια αξίζουν επίσης και στον Σύλλογο αλλά και σε όλους όσους μερίμνησαν γι' αυτήν την ημέρα και ας ελπίσουμε να συνεχιστεί αυτή η εκδήλωση, «το τραπέζι της Αγάπης» όπως ονομάστηκε την πρώτη χρονιά που ξεκίνησε από τον Σύλλογο λόγω των Αγίων ημερών του Πάσχα και της λειτουργίας της Αγάπης που γίνεται την προηγούμενη μέρα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΙΤΣΙΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ο Δήμος Κόνιτσας τίμησε και βράβευσε τους επιτυχόντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ

Ο Δήμος Κόνιτσας για τρίτη συνεχόμενη χρονιά τίμησε και βράβευσε σε ειδική εκδήλωση, που έγινε στις 26 Οκτωβρίου 2016 στην αίθουσα τελετών του Δήμου, τους επιτυχόντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ των σχολείων του.

Ο Αντιδήμαρχος Παιδείας απευθυνόμενος στους επιτυχόντες ανέφερε τα εξής:

«Αγαπητοί απόφοιτοι, αφού σας συγχαρώ για μια ακόμη φορά για την επιτυχία σας θα ήθελα να σας απευθύνω λίγα λόγια και σαν Αντιδήμαρχος Παιδείας, αλλά και σαν εκπαιδευτικός.

Ζήσατε στην Κόνιτσα για 18 χρόνια και τώρα εδώ και ένα μήνα φύγατε στην πόλη που είναι η σχολή της επιτυχίας σας. Γνωρίζω ότι ο κάθε νέος θέλει να ζήσει κάποια στιγμή μόνος του, να αυτονομηθεί, να γνωρίσει νέους ορίζοντες, να έχει την ευθύνη της ζωής του αυτενεργώντας σε όλες τις πτυχές της. Φεύγοντας μην απορρίψετε με μια μονοκονδυλιά όλα αυτά που πήρατε από τους γονείς σας, την Εκκλησία, το Σχολείο, το Δήμο, την τοπική κοινωνία. Λάθη σίγουρα κάναμε και γι' αυτό να μας συγχωρήσετε, αλλά να ξέρετε ότι αυτά που σας δώσαμε τα δώσαμε από αγάπη και ενδιαφέρον, έχοντας ο καθένας μας μια εμπειρία πολλών ετών. Μη σας

θαμπώσουν τα λογιά των πόλεων αλλά ό,τι κάνετε να το σκέφτεστε, να το μελετάτε και μετά να το κρατάτε ή να το απορρίπτετε.

Θα ήθελα ακόμη πριν τελειώσω να σας πω ότι η Κόνιτσα παρότι είναι μικρή σε πληθυσμό, είναι όμως μεγάλη σε πολλά άλλα. Εδώ γράφτηκαν πολλές από τις σελίδες του έπους του 1940, εδώ έζησε και έδρασε ο άγιος Παΐσιος για ένα μεγάλο μέρος της ζωής του, εδώ βρίσκεται ένα μεγάλο μέρος του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου που μπήκε στα παγκόσμια μνημεία της UNESCO, εδώ υπάρχει το απaráμιλλο φυσικό κάλλος των ποταμών, των βουνών και των χαραδρών και άλλα πολλά. Γι' αυτό ο καθένας, όπου και να βρίσκεται, να γίνει ο καλός πρεσβευτής της Κόνιτσας και όταν με το καλό τελειώσετε, κάποιοι από σας, αν όχι όλοι, ας επιστρέψετε και ας δημιουργήσετε τις δουλειές σας και τα σπίτια σας εδώ, ώστε η Κόνιτσα να γίνει πιο μεγάλη και πιο ελκυστική.

Να ευχαριστήσουμε τον χορηγό με τα χρήματα του οποίου αγοράσαμε τα δώρα για τους επιτυχόντες. Χορηγός μας είναι η Εθνική Τράπεζα, που υπήρξε χορηγός και προηγούμενη χρονιά. Να ευχηθούμε εκτός από την Εθνική Τράπεζα και άλλοι χορηγοί να βρεθούν ώστε να γίνεται και η παρούσα εκδήλωση αλλά και άλλες».

Στη συνέχεια ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Ανδρέας Παπάσιπυρος συγχάρηκε τους επιτυχόντες, ευχαρίστησε την Εθνική Τράπεζα για τη χορηγία και απένειμε τους επαίνους και τα δώρα.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Συνάντηση Δημάρχου Κόνιτσας, Α. Παπασπύρου με τον Υπουργό Εσωτερικών κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή, τον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Γιάννη Τσιρώνη και τον Αναπληρωτή Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Μάρκο Μπόλαρη.

Για την προώθηση θεμάτων που αφορούν στο Δήμο Κόνιτσας, ο Δήμαρχος Κόνιτσας πραγματοποίησε, κατόπιν αιτήσεώς του, συναντήσεις με τον Υπουργό Εσωτερικών κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή, τον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Γιάννη Τσιρώνη και τον Αναπληρωτή Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Μάρκο Μπόλαρη.

Ειδικότερα:

Κατά τη συνάντηση με τον Υπουργό Εσωτερικών κ. Κουρουμπλή, ζήτησε την παρέμβασή του για την επίσπευση και ολοκλήρωση της διαδικασίας εκκαθάρισης του ΝΠΙΔ με την επωνυμία: «Σχολές Δημοτικής Αστυνομίας», ώστε να καταστεί δυνατή η αποφασισθείσα από το Δημοτικό Συμβούλιο παραχώρηση του κτιρίου που στέγαζε τη Σχολή στον πιστοποιημένο μη κερδοσκοπικό (ΦΕΚ 1357/Β/ 3.7. 2015) Οργανισμό Ειδικής Μέριμνας και Προστασίας Μπτέρας και Παιδιού, με την επωνυμία «Κιβωτός του Κόσμου, Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία, Εθελοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση».

Κατά τη συνάντηση με τον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Γιάννη Τσιρώνη προβλήθηκε το αίτημα για θετική αντιμετώπιση της πρότασης για την ένταξη κατά προτεραιότητα

στο Πρόγραμμα: «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» του έργου με τίτλο: «Αποχετευτικό Δίκτυο Δημοτικής Κοινότητας Κόνιτσας και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Δήμου Κόνιτσας», το οποίο αποτελεί έργο υποδομής ιδιαίτερης σημασίας για τη Δημοτική Κοινότητα Κόνιτσας, την Τοπική Κοινότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.

Με τον Αναπληρωτή Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Μπόλαρη συζητήθηκε η επανένταξη του έργου «Ντιβόικα» στην Τοπική Κοινότητα Κεφαλοχωρίου, που αποτελεί βασικό και απόλυτα αναγκαίο έργο για την αντιπλημμυρική προστασία των κατοίκων και των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων καθώς και η εκπόνηση προγραμμάτων και υλοποίηση δράσεων ενθάρρυνσης της δραστηριοποίησης των νέων αγροτών και κτηνοτρόφων, με στόχο την προώθηση ανάπτυξης της πρωτογενούς παραγωγής στην περιοχή του Δήμου.

Οι συναντήσεις με τον Αναπληρωτή Υπουργό κ. Τσιρώνη και τον Αναπληρωτή Υπουργό κ. Μπόλαρη έγιναν με την παρουσία και τη στήριξη του Βουλευτού του Νομού Ιωαννίνων κ. Ιωάννη Καραγιάννη, τον οποίο και ευχαρίστησε ο Δήμαρχος για το έμπρακτο ενδιαφέρον του.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ο Δήμος Κόνιτσας και η Κοινωφελής Επιχείρηση σε συνεργασία με την εταιρεία Alpine Zone συνδιοργάνωσαν στο πιο όμορφο ποτάμι Ιτον Βοϊδομάτη μας 1 αγώνες rafting (10-11/9/2016).

Οι αγώνες σημείωσαν ιδιαίτερη επιτυχία τόσο από πλευράς συμμετοχών όσο και από πλευράς οργάνωσης και διεξαγωγής.

Η Κοινωφελής Επιχείρηση αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει τους παρακάτω:

- Τον κ.Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο για το αμέριστο ενδιαφέρον τους και την παρουσία τους καθ' όλη τη διάρκεια των αγώνων.
- Την συνδιοργανώτρια εταιρεία Alpine

Zone (κ. Παπαευσθυμίου Αχιλλέα) για την άψογη οργάνωση – διεξαγωγή των αγώνων.

- Τον Δ/ντη των αγώνων κ. Χολέβα Γιάννη, τους οδηγούς, διασώστες, εθελοντές.
- Το Αθλητικό Σωματείο «ΤΥΜΦΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ».
- Τις εργαζόμενες της Κοινωφελούς Επιχείρησης διότι όλο αυτό το διάστημα οργάνωσαν και εκτέλεσαν υποδειγματικά τους αγώνες.

- Την Δ/ντρια της Μαθητικής Εστίας και το προσωπικό της.
- Το Δ/ντη και το προσωπικό του ΕΚΑΒ καθώς και την Πυροσβεστική Υπηρεσία.
- Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ στους αθλητές για τη συμμετοχή τους και πολλά συγχαρητήρια για την ευγενή άμιλλα, το αγωνιστικό πάθος και τις δεξιότητες που επέδειξαν κατά τη διάρκεια του αγώνα, με αποτέλεσμα να προσφέρουν ένα καταπληκτικό θέαμα που προκάλεσε ενθουσιασμό και συγκινήσεις.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

KONITSA: ΒΡΑΒΕΙΟ «BEST CITY AWARDS 2016»

Ο Δήμος Κόνιτσας στην προσπάθειά του να εξωτερικεύσει το έργο του και να ξεφύγει από την απομόνωση, θέλησε να συμμετάσχει ως υποψήφιος στα “Best City Awards 2016”.

Τα “Best City Awards 2016” έχουν σκοπό να αναδείξουν και να επιβραβεύσουν τις προσφερόμενες λύσεις και τεχνολογίες για ευφυείς και βιώσιμες πόλεις και, το σημαντικότερο, να αναδείξουν τις πόλεις που εξασφαλίζουν καλύτερη ποιότητα ζωής στους πολίτες.

Ο Δήμος μετέχοντας στη διαδικασία αυτή στην ενότητα “Liveable City”, στην κατηγορία «Υποδομές», έλαβε BRONZE Βραβείο με θέμα τους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων (Camber Stop).

Η τελετή Απονομής των “Best City Awards 2016” πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 24 Οκτωβρίου

2016 στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων. Το βραβείο στην ανωτέρω τελετή παρέλαβε ο Αντιδήμαρχος του Δήμου Κόνιτσας κ. Καλλιντέρης Γεώργιος.

Δελτίο Τύπου

Έκθεση φωτογραφικού υλικού της Βούλας Παπαϊωάννου

«Εικόνες απόγνωσης και ελπίδας»

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη διοργανώνει στο χώρο της βιβλιοθήκης έκθεση με φωτογραφικό υλικό της Βούλας Παπαϊωάννου. Η έκθεση με τίτλο «Εικόνες απόγνωσης και ελπίδας» περιλαμβάνει 36 φωτογραφίες της περιόδου 1940-1945.

Η κήρυξη του πολέμου τον Οκτώβριο του 1940, δίνει το κίνητρο στη Βούλα Παπαϊωάννου να στρέψει το φακό της στον ίδιο τον άνθρωπο και να αναδειχθεί στη συνέχεια μία σπουδαία εκπρόσωπος της ουμανιστικής φωτογραφίας. Συνειδητά επισημαίνει με το φακό της τις αλλαγές στην Αθήνα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η επερχόμενη απειλή: σακιά με άμμο τοποθετημένα στα παράθυρα και σκάμματα για την προστασία των πολιτών από τους βομβαρδισμούς, πολεμικές αφίσες για την τόνωση του ηθικού και διαφημίσεις θεατρικών επιθεωρήσεων που διακωμωδούν τον κατακτητή. Παράλληλα αφηγείται με σειρά φωτογραφικών εικόνων την επιστράτευση στο 34ο Σύνταγμα στο Γουδί, τη σύσσωμη προσπά-

θεια των γυναικών για τη συγκέντρωση και αποστολή ρουχισμού στο Μέτωπο, καθώς και την υποδοχή, την περιθαλψη και την ψυχαγωγία των πρώτων τραυματιών στα νοσοκομεία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Μετά την είσοδο των Γερμανών στην Αθήνα, όταν ο βαρύς χειμώνας του '41 και η έλλειψη τροφίμων πλήττουν τις ασθενέστερες ομάδες των πολιτών, συμμετέχει με τις φωτογραφίες της σε μία μουσική επιχείρηση καταγγελίας του ανοσιουργήματος που συντελείται στην ελληνική πρωτεύουσα, προς τις χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. Παραβιάζοντας τις σχετικές απαγορεύσεις, φωτογραφίζει τα παιδιά και τους ενήλικες που η ασιτία έχει οδηγήσει στα πρόθυρα του θανάτου. Οι φωτογραφίες αυτές θα φτάσουν μέσω των ανθρωπιστικών οργανώσεων στο εξωτερικό και θα κινητοποιήσουν την άμεση αποστολή

βοήθειας σε τρόφιμα. Τη δύσκολη επιχείρηση της διανομής τους, θα καταγράψει στους χώρους των συσσιπίων και στα Κέντρα Γάλακτος.

Την ημέρα της Απελευθέρωσης (12 Οκτωβρίου 1944), θα βγει στους δρόμους για να απαθανάτισει τις εκδηλώσεις χαράς και τους πανηγυρισμούς του αθηναϊκού λαού. Γρήγορα όμως θα αποτραβηχτεί από το γενικό παραλήρημα και θα σπεύσει στα κρατητήρια της οδού Μέρλιν, για να φυλάξει στο φιλμ της τα μηνύματα που έγραψαν στους τοίχους οι μελλοθάνατοι, αυτοί που δεν υπήρχαν πια.

Τα εγκαίνια της έκθεσης θα πραγματοποιηθούν την Τετάρτη 26/10/2016 στις 12 το μεσημέρι.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή για το κοινό από 26 Οκτωβρίου έως 30 Νοεμβρίου 2016.

Ωράριο λειτουργίας Δευτέρα- Σάββατο 10π.μ.-2 μ.μ., Τρίτη και Πέμπτη 6μ.μ.-8μ.μ. Κυριακή 30 Οκτωβρίου 10 π.μ.-2μ.μ.

Στα πλαίσια της έκθεσης

Στις 26/10 παρουσία του σεβ. Μητροπολίτη κ. Ανδρέα και του Δημάρχου κ. Παπασπύρου, εγκαινιάστηκε στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Κόνιτσας, Έκθεση Φωτογραφίας από το λεύκωμα της Βούλας Παπαϊωάννου που παραχωρήθηκαν από το Μουσείο Μπενάκη. Στα πλαίσια της έκθεσης, το εφορευτικό Συμβούλιο της βιβλιοθήκης τίμησε τον πρώην δ/ντή της βιβλιοθήκης Δημήτρη Ευαγγέ-

Για περισσότερες πληροφορίες και προγραμματισμό επισκέψεων σχολείων και συλλόγων μπορείτε να καλείτε στο τηλέφωνο 2655022298 κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες.

Η Β. Παπαϊωάννου (1898-1990), επαγγελματίας φωτογράφος για πάνω από 35 χρόνια, ξεκίνησε την καριέρα της φωτογραφίζοντας μουσειακά εκθέματα, τοπία και αρχαιότητες. Με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα απαθανάτισε μοναδικά τη ζωή των κατοίκων της Αθήνας, ενώ κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου αποτύπωσε φωτογραφικά τη ρημαγμένη ύπαιθρο, τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων και τις προσπάθειες ανασυγκρότησης. Στη δεκαετία του 1950 συμμετείχε ενεργά στη διαμόρφωση της μεταπολεμικής εικόνας της Ελλάδας, μέσω τουριστικών εντύπων και φωτογραφικών λευκωμάτων. Το 1976 παρέδωσε το σύνολο του έργου της στο Μουσείο Μπενάκη.

λου με αναμνηστική πλακέτα που παρέλαβε η σύζυγος του εκλιπόντος Χριστίνα.

Ο δ/ντής Βαγγέλης Κυρίτσας άνοιξε την εκδήλωση αναφερόμενος σύντομα στον πρώην δ/ντή.

Στη συνέχεια κάλεσε, το μέλος του Εφορ. Συμβουλίου Σ. Τουφίδη ο οποίος, συμπληρώνοντας το βιογραφικό του αείμνηστου Τάκη είπε τα εξής:

«Φέτος έκλεισαν 3 χρόνια από τότε που έφυγε από τη ζωή ο Δημήτρης Ευαγγέλου. Το εφορευτικό Συμβούλιο και η δ/ση της Δημόσιας Βιβλιοθήκης, τιμώντας τη μνήμη του, αποφάσισε να επιδώσει σήμερα μια τιμητική πλακέτα στην οικογένειά του για τις υπηρεσίες του ως δ/ντή της Βιβλιοθήκης, αλλά και για την προσφορά του στην τοπική Κοινωνία.

Ο Δημήτρης (Τάκη τον φωνάζαμε όλοι), γιός του Βαγγέλη και της Ελένης από την Κλωδωνιά, τελειώνοντας το Γυ-

μνάσιο της Κόνιτσας φοίτησε στην ανώτερη Σχολή Ασურματιστών και εργάστηκε πάνω από 4 χρόνια ταξιδεύοντας ανά τον κόσμο.

Η πατρίδα, όμως, τον τράβηξε περισσότερο από την ξενιτιά. Γύρισε, παντρεύτηκε τη Χριστίνα αποκτώντας δύο παιδιά και εργάστηκε ως Γραμματέας στο χωριό του και στο Δήμο Κόνιτσας.

Με την πείρα που απόκτησε, αποδείχτηκε πιο χρήσιμος στη Βιβλιοθήκη όπου τοποθετήθηκε κατόπιν.

Ως δ/ντής έδειξε μεγάλο ζήλο για την αναβάθμιση της την οποία πέτυχε με τη συνεργασία των αξίων συνεργατών-υπαλλήλων της. Αυτή η αναβάθμιση συνεχίζεται και με την νέα δ/ση και το προσωπικό της.

Θυμάμαι τη χαρά και ικανοποίησή του, όταν παραλάβαμε την πλούσια

και πολύτιμη συλλογή, προσφορά του σεβαστού φίλου Καθηγητή Ευάγγελου Πριώνη που κοσμεί σήμερα τα ράφια της Βιβλιοθήκης μας.

Ο Τάκης δεν περιοριζόταν μόνο στην προσπάθεια ανάδειξης της Βιβλιοθήκης. Άνθρωπος με ενδιαφέροντα, συμμετείχε και στα Κοινωνικά δρώμενα.

Μέλος ενεργό στον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού του, στο Σύλλογο Αποφοίτων Γυμνασίου Κόνιτσας, στο Σύλλογο Περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ», αλλά και Δημοτικός Σύμβουλος στην τετραετία 2006-2010 όπου του ανατέθηκε η διεύθυνση της Κοινοφελούς Επιχείρησης του Δήμου.

Ως Πρόεδρος της Κοινοφελούς Επιχείρησης, παρά τις πολλές ασχολίες του, εργάστηκε με συνέπεια και ανιδιοτέλεια.

Ήταν άνθρωπος με ήθος, εργατικός, ανιδιοτελής, έντιμος, χωρίς έπαρση, πάντα πρόσχαρος και πρόθυμος να εξυπηρετήσει τους πάντες απ' όποια θέση κι αν

βρισκόταν.

Ο Τάκης είχε μέσα του τη δίψα της προσφοράς, έκανε ακρετά, είχε τη θέληση για περισσότερα και είναι απώλεια για τον τόπο η απουσία του».

Το Εφορευτικό Συμβούλιο τιμώντας τον Άνθρωπο Δημήτρη Ευαγγέλου, όπως αναφέρθηκε και πριν από τον κ. Κυρίτση, προσφέρει στην αγαπημένη του οικογένεια τούτη την πλακέτα με την ευχή στα παιδιά του, ν' ακολουθήσουν στη ζωή τους το δρόμο που χάραξε ο αείμνηστος πατέρας τους.

Κατόπιν μίλησε η κ. Κατερίνα Δημάρατου-Δημ. Σύμβουλος και μέλος του Εφορ. Συμβουλίου Βιβλιοθήκης - για τη φωτογράφο Βούλα Παπαϊωάννου και στο τέλος η κ. Πέρση Ντούλια, υπάλληλος της βιβλιοθήκης ξενάγησε τους παρευρεθέντες κατατοπίζοντάς τους με λεπτομέρειες για τα θέματα που απεικονίζουν οι σπάνιες φωτογραφίες από την εποχή του 1940.

Η δύσκολη ζωή μας.

Εγώ ο Αντώνης Ζιώγας του Θωμά από το Πληκάτι Κόνιτσας πολύ ενδιαφέρομαι γιατί παίρνω πάνω από 20 χρόνια το περιοδικό της Κόνιτσας και είμαι πολύ ευχαριστημένος.

Ο αξιόλογος φίλος μου Σωτήρης Τουφίδης «Δ/ντής και εκδότης του περιοδικού μας "ΚΟΝΙΤΣΑ", προσφέρει με τους πολύτιμους συνεργάτες του ιστορικό έργο αναδιφώντας την παράδοση, τα ήθη και έθιμα να αναθυμούνται οι παλιοί και να διδάσκονται οι νέοι. Ένα από τα πιο ωραία άρθρα που διάβασα από το Περιοδικό "Κόνιτσα" (Ιούλιος-Αύγουστος 2016) ήταν του Χρίστου Ζάνη.

«Η πολύπλευρη κρίση που βιώνουν οι λαοί της Ευρώπης δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την εμφάνιση και δραστηριοποίηση φασιστικών και ναζιστικών μορφωμάτων που απειλούν την Ειρήνη και καλλιεργούν το φόβο και την ανασφάλεια».

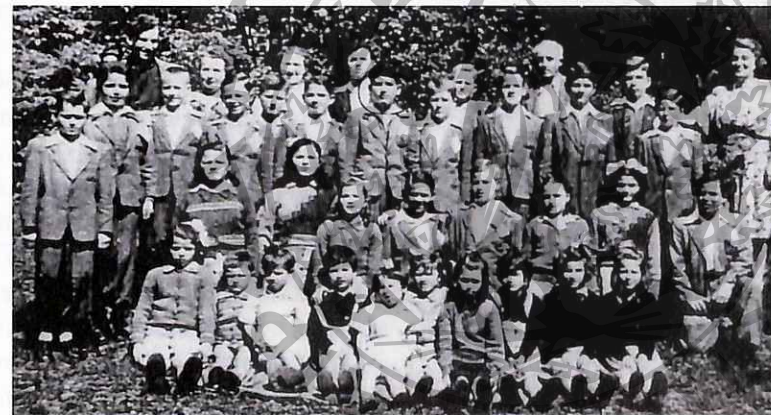
Εγώ που έχω ζήσει ως μικρό παιδάκι στον Εμφύλιο Πόλεμο της Ελλάδας και κυρίως στα δικά μας μέρη (1947-1948) έπρεπε να μας διώξουν από το χωριό Πληκάτι κάτω από το Γράμμο. Τα νέα παιδιά ηλικίας πάνω από 16 χρονών και μέχρι 50 χρονών τους πήραν οι αντάρτες και δυστυχώς

οι περισσότεροι σκοτώθηκαν.

Εμένα με την μάνα μου (Μάρθα) και τις αδερφές μου πρώτα στην Αλβανία (3 μήνες μαζί) και μετά με πήραν στο Ελμπασάν για 6 μήνες (35 άτομα από το Πληκάτι) και 6 μήνες στην Ρουμανία. Τα 29 χρόνια στην Πολωνία μόνο εγώ. Αυτός ο Πολωνικός λαός ήταν πάρα πολύ καλός για τους Έλληνες, κυρίως για τα παιδιά από την Ελλάδα.

Έτσι μπόρεσα να τελειώσω την 6η τάξη του Δημοτικού και μετά 5 χρόνια το Τεχνικό Σχολείο με το επάγγελμα Τεχνικός για κατασκευές μηχανημάτων και μετά πήγα στο Πολυτεχνείο στην πόλη Βροτσλάβ (Μπρεσλάου) στα 5,5 χρόνια τελείωσα με δίπλωμα-Διπλωματούχος-Μηχανολόγος-Μηχανικός και έτσι δούλεψα 15 χρόνια στην Πολωνία και το 1975 μαζί με την οικογένειά μου επέστρεψα στην αγαπημένη μου πατρίδα (Ελλάδα) στην Θεσ/νίκη. Δούλεψα περίπου 2 χρόνια στη Θεσ/νίκη και μετά στα Μεταλλεία Γερακινής-Χαλκιδίκης περίπου 25 χρόνια ως Μηχανικός και Διευθυντής.

ΖΙΩΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Διπλ. Μηχ/γος Μηχ/κός

Τα παιδιά από το Πληκάτι στην Πολωνία το 1949 (είμαστε 32 άτομα)

ΣΧΟΛΙΑ

• Επιστολή διαμαρτυρίας προς τον Δ/ντή Αστυνομίας Ιωαννίνων και το Δήμαρχο Κόνιτσας έστειλε ο συμπατριώτης συγγραφέας και πρώην πρόεδρος Ασπ.μοχωριών κ. Στέφανος Νούτσος σχετικά με το κλείσιμο του καφεενείου του Ασπ.μοχωρίου.

Όπως είναι γνωστό με το νέο νόμο η λειτουργία καφεενείου στα μικρά χωριά έγινε από τα έσοδα, αφού οι εισπράξεις είναι μηδαμινές στα μισοέτη χωριά. Τα καφεενεάκια στα μικρά χωριά είναι ο τόπος συνάντησης κάποιων ξενιτεμένων το καλοκαίρι ή κυνηγών χειμώνα και θάπρεπε το Κράτος να τα απαλλάξει όχι μόνο από εφορία κ.λπ. αλλά να επιδοτούνται κι όλες.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Με βροχερό καιρό ήρθε ο φετινός Σεπτέμβρης. Πορεία διαμαρτυρίας έκαναν οι φιλοξενούμενοι πρόσφυγες από τη Συρία ζητώντας την μεταφορά τους στην Ευρώπη. Στα πλακάτ έγραφαν «Ευχαριστούμε την Ελλάδα και την Κόνιτσα».

• Στις 20/9 άνοιξε το επίσιο "Παζαρόπουλο" Με τη μουσική βραδιά προς τέρψη των μεγάλων και το Λούνα Παρκ για διασκέδαση των παιδιών δόθηκε ένας ιδιαίτερος τόνος. Κατά τα άλλα, πλήθος ρούκων, εργαλείων, οικιακών ειδών, ομπρελών κ.λ.π. συσσωρευμένα στους πάγκους περίμεναν τους περιφε-

ρόμενους αγοραστές από Κόνιτσα, χωριά, ακόμα και από τη γειτονική Αλβανία. Δεν έλειψε και ο καλβάς Φαρσάλων και τα ψημένα καλαμπόκια.

Βέβαια το σημερινό παζάρι δεν έχει τις παλιές δόξες του με τα κτηνοτροφικά προϊόντα του παλιού καιρού, την πώληση ή ανταλλαγή ζώων κλπ. Άλλαξαν οι καιροί άλλαξε κι αυτό. Όμως η συνήθεια συνήθεια.

Ένα κοσμοαντάμωμα του φθινοπώρου πριν μπούμε στην ερημιά του χειμώνα και ένα έσοδο στον Δήμο...

• Στις 23/9 γιορτή του Ιωάννη του εκ Κονίτσας τιμήθηκε η μνήμη του με τη θεία λειτουργία στο Ναό του Αγ. Κοσμά.

• Εβδομαδιαίο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα προσφυγόπουλα που φιλοξενούνται στην Κόνιτσα άρχισε στις 10/10 στο Α' Δημ. Σχολείο Κόνιτσας. Θα διδάσκονται ελληνικά, αγγλικά, μαθηματικά, πληροφορική και θα ασχολούνται και με άλλες δραστηριότητες.

• Αρκετές βροχές έπεσαν το πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτώβρη.

• Στις 15/10, ώρα 11.15 το βράδυ, σεισμική δόνηση 5,3 ρίχτερ με επίκεντρο την περιοχή Καλπακίου, έγινε αισθητή από τα Γιάννινα μέχρι Κόνιτσα, Θεσπρωτία. Στους Κονιτσιώτες ξύπνησαν οι μνήμες του μεγάλου σεισμού του 1996 (26/7) αλλά ο κόσμος έμεινε ψύχραιμος, ενώ στα Γιάννινα πολλοί βγήκαν από τα σπίτια τους και ξενύχτησαν στις πλατείες. Νέα σεισμική δόνηση στις 4 τα χαράματα και για αρκετές μέρες

ακολουθήσαν εκατοντάδες μικροσείσμοι, χωρίς θύματα ή σοβαρές ζημιές.

• Ήπιος ήταν ο καιρός ως το τέλος του μήνα με εξαίρεση μερικές ποτιστικές βροχές.

Αυτό "ξύπνησε" τις κουτσοπιές που αντί να ρίξουν τα φύλλα για τη χειμερία νάρκη, άρχιζαν να ανθίζουν όπως το Μάη μήνα...

• Στις 29-30/10 ένα μικρό "Πλανετάριο" στήθηκε στην κεντρική πλατεία και έδωσε την ευκαιρία σε μικρούς και μεγάλους -όσοι πρόλαβαν- να θαυμάσουν την απεικόνιση του ουρανού με το ηλιακό σύστημα σε μικρογραφία.

• Τριήμερες εκδηλώσεις (26-27-28) διοργάνωσε ο Δήμος γιορτάζοντας τα 76 χρόνια του μεγάλου Έπους του 1940.

Στις 26 το απόγευμα στην αίθουσα τελετών έγινε από το Δήμο η βράβευση των επιτυχόντων μαθητών Γυμνασίου-Λυκείου στα ΑΕΙ-ΤΕΙ και προβλήθηκε η εμπνευσμένη από πραγματικά γεγονότα της κατοχής ταινία "Ευπόλητο τάγμα".

Την παραμονή 27/10 έγιναν γιορταστικές ομιλίες σε όλα τα Σχολεία, επιμνημόσυνη Δέηση στο Μουσείο του 1940 και στο Ελεύθερο που έπεσε το 1940 ο Ανθ/γος Παύλος Παυλίδης.

Το απόγευμα στην αίθουσα του Δημοτικού, έγινε εκδήλωση από τη χορωδία του Δήμου και τη Φιλαρμονική και από τον πρόεδρο της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου έγινε κατατοπιστική ομιλία για την εισβολή των Ιταλών στην

περιοχή μας την εξέλιξη των επιχειρήσεων και το διώξιμο των Ιταλών πέραν των συνόρων από τον Ελληνικό Στρατό.

Ανήμερα της γιορτής, όπως κάθε χρόνο, πραγματοποιήθηκε η θεία Λειτουργία στο Ναό του Αγ. Κοσμά και Δοξολογία.

Αμέσως μετά τελέστηκε επιμνημόσυνη Δέηση στο Ηρώο, έξω από το Δημαρχείο και κατάθεση στεφάνων από Αρχές και Συλλόγους.

Ακολούθησε ο πανηγυρικός της ημέρας από το δάσκαλο του 2ου Δημ. Σχολείου Νικ. Καραμάνη με θέμα η 28η Οκτωβρίου 1940, 28η Οκτωβρίου 2016, 76 έτη Τιμή - Δόξα - Χρέος.

Μικρή δεξίωση στον προθάλαμο του Δημαρχείου.

Στις 11.30 η παρέλαση όλων των Σχολείων και διμοιρίας Στρατού μπροστά από τις Αρχές και παρουσία των κατοίκων.

Δεξίωση στη Λέσχη Αξιωματικών και οι πρωινές εκδηλώσεις έκλεισαν με τα χορευτικά των μαθητών στην κεντρική πλατεία με παραδοσιακούς χορούς.

Εκδήλωση στο Λύκειο

Το απόγευμα της 28ης στο αμφιθέατρο του Λυκείου τα παιδιά του Γυμνασίου και Λυκείων παρουσίασαν το πιο κάτω πρόγραμμα.

1. α. «Η έναρξη του πολέμου» (αφήγηση)
- β. «Ελληνικός όρθρος» Ν. Σφυρόερα (ποίημα)

ΣΚΗΝΗ Α', «Αδάκρυτη κι αλύγιστη»
«Παιδιά της Ελλάδος παιδιά» Σ. Βέμπο
(video)

ΣΚΗΝΗ Β' Πορεία προς το μέτωπο.
«Στο χαμένο ανθυπολοχαγό» χορωδία (τραγουδί)

ΣΚΗΝΗ Γ' «Η ώρα της Ηπειρώτισσας»
«Μάνα μου κράτα το σπαθί» χορωδία (τραγουδί)

ΣΚΗΝΗ Δ' «Στην κυρά της Πίνδου»
«Γυναίκες Ηπειρώτισσες» χορωδία (τραγουδί)

ΣΚΗΝΗ Ε' «Στο ορεινό χειρουργείο»
«Μελαχρινέ Ναπολιτάνε» χορωδία (τραγουδί)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ' «Προς την Κορυτσά»
«Της Δικαιοσύνης» χορωδία (τραγουδί)

2. Ήπειρος στην Γερμανική Κατοχή
(αφήγηση, video power-point-τραγουδί)

«Ξύπνα Έλληνα» χορωδία (τραγουδί)

3. Χοροί: Ρούμελης και Μακεδονίας 4.Εθνικός Ύμνος

Ήταν μια εξαιρετική εκδήλωση. Τόσο η θεατρική ομάδα όσο και η χορωδία και τα χορευτικά των μαθητών άφησαν τις καλύτερες εντυπώσεις στους παρευρισκόμενους που τους καταχειροκροτούσαν συνεχώς. Στο τέλος ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων - Κηδεμόνων ευχαρίστησε και συγχάρηκε τους μαθητές. Το ίδιο έκαναν και ο Δήμαρχος κ. Παπασπύρου και ο σεβ. Μητροπολίτης κ. Ανδρέας.

Κι εμείς που παρακολουθήσαμε την εκδήλωση προσθέτουμε τα συγχαρητήρια μας στους μαθητές και δασκάλους τους, στα μέλη του Συλλόγου Γονέων-Κηδεμόνων, στον πρόεδρο Π. Γεωργίου και στον χοροδιδάσκαλο Γιάννη Κατσιλή για την καλή δουλειά που κάνει στα χορευτικά της πόλης.

Φωτο Λάμπρος Ράπτης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

• Ο Σπύρος και η Ζωή Γαζώνα αποχτήσαν στην Αθήνα το δεύτερο αγοράκι τους στις 21/10.

Βαπτίσεις:

• Στις 4/9 ο Δημήτρης Δημητρίου και η Σοφία Χ. Κρυστάλλη βάπτισαν στην Κόνιτσα τα τέκνα τους. Ονόματα: Χαράλαμπος και Αλεξάνδρα.

• Στις 3/9 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα η Αγγελίνα του Ρολάντ.

• Στις 10/9 ο Απόστολος και η Εύη Ντάφλη βάπτισαν την κορούλα τους. Όνομα: Ελένη.

• Στις 18/9 ο Αλέξανδρος και η Μαρία Αλεξάνδρου βάπτισαν τα παιδιά τους. Ονόματα: Χρήστος και Κωνσταντίνα.

• Στις 2/10 ο Λάμπρος Μουρεκίδης και η Στυλιανή Νικολαΐδου βάπτισαν στη Χαλκιδική την κορούλα τους. Όνομα: Ευαγγελία.

Γάμοι:

• Στις 27/8 του Αδάμ Πανταζή και της Σοφίας Ζήδρου στην Κόνιτσα.

• Στις 24/9 του Θάνου Δ. Τσάλη και της Μαρίας Παπαβασιλείου στα Γιάννινα.

• Στις 29/9 του Αντώνη Αθ. Ράγκα και της Γρηγορίας Ζώτου στην Κόνιτσα.

Απεβίωσαν:

• Στις 2/9 ο Ευάγγελος Μπούνας, ετών 77, στην Κόνιτσα.

• Στις 2/9 η Μαρίκα Γκαβίνου, ετών 82 στην Κόνιτσα.

• Στις 11/9 η Ευανθία Κουμπούρα, ετών 89 στον Πύργο

• Στις 15/9 ο Σωτήριος Παπαχαρίσης, ετών 61 στον Νικάνορα.

• Στις 20/9 ο Κων/νος Παρασκευάς, ετών 86 στο Μάζι

• Στις 3/10 η Λευκοθέα Οικονόμου, ετών 87 στην Κόνιτσα.

• Στις 6/10 ο Φώτιος Κωτούλας, ετών 58 στην Αγία Παρασκευή.

• Στις 6/10 ο Βασίλειος Νατσιόπουλος, ετών 88 στην Πουρνιά.

• Στις 11/10 η Σπυριδούλα Κολώκα, ετών 70 στην Ηλιόρραχη.

• Στις 19/10 η Στασινή Στεφάνου, ετών 93 στην Κόνιτσα.

• Στις 20/10 ο Νικήτας Χατζηρούμης, ετών 68 στην Κόνιτσα.

• Στις 21/10 η Ευαγγελή Ζήκα, ετών 84 στην Κόνιτσα.

Μαστοροχώρια Απεβίωσαν:

• Στις 1/9 ο Γεώργιος Παπαναστασίου, ετών 93 στη Βούρμπιανη.

• Στις 13/9 ο Διονύσιος Σδούκος, ετών 59 στη Λαγκάδα.

• Στις 25/9 η Πολυξένη Φεραΐδου, ετών 82, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 6/10 ο Ευάγγελος Γιώτης, ετών 61, στο Ασπιοχώρι.

• Στις 10/10 η Σόνια Χατζή, ετών 83, στην Πυρσόγιαννη.

• Στις 23/10 η Αγγελική Βρόικου, ετών 86, στο Πληκάτι.

Αιμοδοσία

Ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος Μαζίου για άλλη μία φορά σε συνεργασία με το Νοσοκομείο «Γ. Χατζηκώστα» Ιωαννίνων, πραγματοποίησε εθελοντική αιμοδοσία στις 5 Σεπτεμβρίου 2016.

Έδωσαν αίμα 13 άτομα, ωστόσο προσήλθαν αρκετά ακόμη χωρίς δυστυχώς να μπορέσουν να δώσουν, για διάφορους λόγους.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί όλους και θα συνεχίσει την προσπάθεια για την προσφορά ζωής.

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Σεπτέμβριος 2016

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
17,8	29,9	7,8	105,0	18	BBA

Οκτώβριος 2016

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
14,2	27,1	2,9	120,5	17	BBA

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2016 ΕΠΑΛ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

1. Η **Βλάχου Ευδοξία** του Παύλου από Αηδονοχώρι, Δ/ση επιχειρήσεων (Πάτρα)
2. Ο **Λάμπρου (Κατσαρός) Γεώργιος** του Βασιλείου από Καλλιθέα, Σχολή Μηχανικών Εμπορ. Ναυτικού (Θεσ/νίκη)
3. Η **Μπούσμπουλα Άρτεμις** του Βασιλείου από Κόνιτσα τεχνολ. Γεωπόνων (Καλαμάτα)
4. Ο **Ριστάνης Σταύρος** του Δημητράκη από Κεφαλόβρυσσ, Ηλεκτρ. Μηχανικών (Λάρισα)
5. Ο **Σιώρος Κων/νος** του Θωμά από Κόνιτσα Τεχν. Περιβάλλοντος (Ζάκυνθος)
6. Ο **Τσιτσάλλης Βασίλειος** του Γιάννη από Κόνιτσα Διοίκηση Επιχειρήσεων (Γρεβενά)
7. Η **Τσόνα Κων/να** του Νικολάου από Δίστρατο, Διοίκηση Επιχειρήσεων (Κοζάνη)

Αυτοί που έφυγαν

Συλλυπούμαστε βαθύτατα την οικογένειά του.

Αιώνια η μνήμη του παλιού πολεμιστή.

Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

† Σ' αυτούς που έφυγαν

Κοντά στην επέτειο της 28ης Οκτωβρίου του '40 έφυγε από τη ζωή ο Δημήτρης (μπάρμπα Μήτσιος Κεραμίδας σε ηλικία 100 ετών).

Ήταν ανθυπολοχαγός πυροβολικού το 1940. Αντι-

στασιακός, γενναίος Πολεμιστής, σχεδόν από τους τελευταίους της γενιάς το 1940. Γεννήθηκε το 1916, στον Παλαιόπυργο Πωγωνίου (Μέβεζα). Διακρίθηκε στον πόλεμο του '40. Στην κατοχή εντάχθηκε στον ΕΛΑΣ στο 15ο Σύνταγμα Πωγωνίου.

Για την εθνική του δράση, εξορίστηκε στη Μακρόνησο. Υποβιβάστηκε απ' το βαθμό του, και βασανίστηκε, δεν υπέγραψε δήλωση μετανόιας. Ας σημειωθεί, ότι ο βασανιστής του ήταν τραυματίας του '40, που χάρις στην αυτοθυσία του, είχε διασωθεί. Αργότερα, ο ίδιος μετάνιωσε πικρά.

Μετά την Μακρόνησο, ασχολήθηκε με πολλές δυσκολίες με το επάγγελμα του ηλεκτρολόγου.

Πατριδολάτρης και Λαογράφος. Η αγάπη του για το χωριό του και το Πωγωνί υπήρξε χαρακτηριστική. Έγραψε το υπέροχο βιβλίο «Η ΜΕΒΕΖΑ» με ιστορίες, παραδόσεις και πολλές φωτογραφίες. Αξιαγάπητος και σεβαστός απ' όλους.

† Φάνης Πασπαλιάρης

Σε ηλικία 91 ετών έφυγε από τη ζωή ο Φάνης Πασπαλιάρης, ένας από τους τελευταίους αγωνιστές της Εθν. Αντίστασης. Γεννήθηκε στο Τρίστενο Ανατ. Ζα-

γορίου και όπως οι περισσότεροι νέοι στην κατοχή οργανώθηκε στην ΕΠΟΝ παλεύοντας για μια ελεύθερη πατρίδα και μια δίκαιη κι ανθρώπινη κοινωνία μετά το διωξίμο των κατακτητών.

Δυστυχώς τα οράματα εκείνης της χρυσής Γενιάς δεν δικαιώθηκαν μετά την απελευθέρωση και οι αγωνιστές αντί επιβράβευσης τιμωρήθηκαν με φυλακές, εξορίες, εκτελέσεις.

Και ο Φ.Π. είχε τις ίδιες συνέπειες και από τύχη επέζησε. Ήταν ένας άνθρωπος αξιαγάπητος σε όσους τον γνώριζαν και καλός πατριώτης που ενδιαφερόταν για τα κοινά και ιδιαίτερα για το χωριό του στο οποίο παρά τα προβλήματα υγείας, διέμενε αρκετούς μήνες το χρόνο.

Φίλος του περιοδικού μας από την αρχή της έκδοσής του στην Αθήνα, μας ενθάρρυνε πάντα για τη συνέχεια.

Συλλυπούμαστε βαθιά τους οικείους του

Αιώνια η μνήμη του

Σ.Τ.

Ευάγγελο Μπούνα

Έγραφα σε προηγούμενο κείμενο, ότι, αν χτυπήσεις προσκλητήριο θ' ακουστούν πολλά «απών». Χθές 02-09-2016 έφυγε από τον μάταιο κόσμο και ο αγαπητός, όχι μόνο σε μένα, αλλά σ' όλους όσοι τον γνώριζαν, ο εξάδερφος Ευάγγελος Μπούνας.

Τον τελευταίο καιρό τον πήρε κάτω η αρρώστια την οποία δεν μπόρεσε να υπερνικήσει. Η αγαπημένη του σύζυγος Χρυσούλα συνέχεια πάνω από το κεφάλι του να του προσφέρει κάθε βοήθεια. Κρίμα!!!

Έφυγε ένας άνθρωπος με πολύ χιούμορ. Όλοι ήθελαν να τον κάνουν παρέα για ν' ακούν τόσο τα δικά του κατορθώματα, όσο και άλλων. Εμένα ήταν ο τροφοδότης μου σ' όσα έγγραφα στο παρελθόν. Εμμέιθο παλαιούς Κονιτσιώτες, τόσο πιστά, που νόμιζες ότι αναστήθηκαν και τα λέγαν οι ίδιοι.

Αν η παρέα ήταν της αρέσκειάς του, τραβούσε δε και καναδυό παραπάνω τσίπουρα, δεν σταματούσε η γλώσσα του με τίποτε.

Περιέγραψα λίγο τον χαρακτήρα του με πολλή λύπη. Άφησε πίσω του μια εξαιρετική οικογένεια και εγγόνια. Μπροστά του όμως έχει να βρει πολλούς δυστυχώς δικούς του ανθρώπους. Τον πατέρα του Χρήστο, την μητέρα του Μαρίνα, τον αδελφό του Γιώργο, την νύφη του Πανωραία, την Μαρινούλα του Χρηστάκη.

«Δυο πόρτες έχει η ζωή», άνοιξες την μία, μπήκες, έδρασες και άφησες ιστορία.

Λίγο γρήγορα βρε Βαγγέλη άνοιξες την

άλλη κι έφυγες. Φαίνεται πως ο Άγιος Πέτρος την άφησε επιτήδες ανοικτή για να σε πάρει κοντά του, να γελάσουν λίγο κι Αυτουνού τα χείλη, από τις πολλές ανακρίσεις, γιατί τούτο και γιατί τ' άλλο.

Ήσουν ευαίσθητος άνθρωπος κι όταν μιλούσες για κάποια δυστυχία, τρέμαν τα χείλη σου κι έκανες ώρα για να τελειώσεις την κουβέντα. Δεν μπορώ να συνεχίσω. Ένα καυτό δάκρυ, πεσμένο στο τετράδιο, μαρτυράει την βαθιά μου στενοχώρια.

Με τη φυγή σου λιγότεψες και την παρέα και την Κόνιτσα.

Ο εξάδερφός σου Πέτρος Θωμά Μπούνας

Σ.Σ. Στη μνήμη του εκλιπόντος, η σύζυγος και τα παιδιά του, προσφέρουν 30 ευρώ στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» που αγαπούσε και υποστήριζε.

† Επικήδειος στο Θ. Τσιαλιαμάνη

Αξιαγάπτε Θεοδόση. Είναι πολύ οδυνηρό. Ποτέ να μην έρχεται τέτοια στιγμή όταν πρέπει να αποχαιρετήσεις έναν αξιοσυνάδελφο έναν πραγματικό πατριώτη που η τελευταία του επιθυμία ήταν η Κόνιτσα, την οποία τόσο πολύ αγαπούσες και θέλησες να μείνεις για πάντα κοντά της.

Η ύστατη τούτη ώρα του αποχωρισμού, η αναχώρησή σου μας γεμίζει με άφατη θλίψη και απέραντη οδύνη, γιατί χάνουμε έναν συνάδελφο έναν φίλο, έναν Κονιτσιώτη, έναν υπέροχο άνθρωπο.

Από τα νεανικά σου χρόνια υπηρέτησες την εκπ/ση με απλότητα, ανιδιοτέλεια και βαθύ ανθρωπισμό, στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους μεγάλους παιδαγωγούς.

Τις αξίες αυτές τις έκανες παιδαγωγική πράξη και δασκάλεψες μέσα στις αίθουσες των σχολείων εκατοντάδες παιδιά του λαού μας.

Προικισμένος με τις άφθαρτες και αιώνιες αρετές της ευγένειας, της ευσυνειδησίας της αγάπης και του σεβασμού της προσωπικότητας του μαθητή. Εργάστηκες φιλότιμα και υπεύθυνα προς όφελος των μαθητών σου για ένα καλύτερο μέλλον.

Αγωνίστηκες για μια καλύτερη παιδεία σ' αυτό το τόπο, να γίνεις ο δάσκαλος καλύτερος και η εκπ/ση των μαθητών ποιοτική.

Μεγαλωμένος και συ όπως οι περισσότεροι της ηλικίας σου σε δύσκολα χρόνια έγινες ένας στοργικός οικογενειάρχης με την πολύ καλή σου σύζυγο Χαρίκλεια και συνάδελφό μας, από την Κόνιτσα το γένος Τζάλλα που τόσο πολύ αγάπησες και σου συμπαραστάθηκε στη ζωή σου.,

Ευτύχησες να αποκτήσεις τέσσερα εξαιρετικά παιδιά και εγγόνια που θα είναι υπερήφανα για τον πατέρα τους, γιατί ήσουν στοργικός και αδαμάντινος χαρακτήρας.

Αξέχαστε φίλε και συνάδελφε Θεοδόση. Διάβηκες και το τελευταίο σύνορο ταξιδεύοντας για τον τόπο της αιωνιότητας.

Η προσωπικότητά σου θα μείνει βαθιά χαραγμένη στη μνήμη μας και θα καθοδηγεί τα βήματα όλων των δασκάλων στην ωραία αποστολή. Σου υποσχόμαστε ότι θα παραμείνεις ολοζώντανος στη μνήμη και στην καρδιά μας.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της αγαπημένης σου Κόνιτσας που θα σε σκεπάσει.

Αιώνία σου η μνήμη αγαπημένη φίλε και συνάδελφε Θεοδόση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΤΑΦΛΗΣ

† Επικήδειος στον Θεοδόσιο Τσιαλιαμάνη

Σήμερα η Κουστεσσα, η δεύτερή σου πατρίδα, όπως με ιδιαίτερη θέρμη αποκαλούσες, σε αποχαιρετά με πόνο ψυχής κι απεριόριστη θλίψη! Χάνει ένα κομμάτι από τα σπλάχνα της!

10 Νοεμβρίου 1964, ημερομηνία σταθμός. Ήρθες στο χωριό μας, ως νεοδιοριζόμενος δάσκαλος. Η χαρά μας απεριγράπτη! Έδωσες ξανά πνοή σ' έναν τόπο ερημωμένο κι απομονωμένο, που αργοπέθαινε, καθώς τον είχαν εξαθλιώσει η φτώχεια και ο μαρasmus. Ξεπρόβαλλες ξάφνου, σαν επίγειος άγγελος, να δώσεις ζωή στους δύο «πνεύμονες» της Κουστεσσας, όπως χαρακτηριστικά έλεγες, το Σχολείο και την Εκκλησία. Ήρθες να μας διδάξεις ότι με πίστη στο Θεό, με ανιδιοτελή αγάπη και εθελοντική προσφορά, το όνειρό μας, ο κρυφός μας πόθος για την ανέγερση Ναού, θα μπορούσε να πάρει σάρκα και οστά.

Πράγματι έγινες η κινητήριος δύναμη να εργαστούμε όλοι μαζί νυχθημερόν, προκειμένου ν' ανοικοδομήσουμε τη δική μας Εκκλησία, τον «Απόστολο Παύλο». «Συν Αθηνά και χείρα κίνηι», ξεστόμιζες συχνά! Χάρη στις δικές σου παραιτήσεις και νοουθετήσεις, ενωθήκαμε σαν μια γροθιά κι αγωνιστήκαμε σκληρά. Δεν μας άφησες ποτέ να δειλιάσουμε, ούτε να εγκαταλείψουμε τις προσπάθειες. Πρώτος εσύ στη μάχη! Τπάνιος ο αγώνας σου καθώς ανελαβες να φέρεις εις πέρας το δύσκολο έργο της ανέγερσης, ενώ γνώριζες ότι η φτώχεια τσάκιζε κόκκαλα στο χωριό μας. Κι όμως τα κατάφερες! Αυτό το μικρό χωριό αναγεννήθηκε,

χάρη στη δική σου συμβολή!

Δάσκαλε, εσύ, υπήρξες στυλοβάτης του χωριού μας! Θεματοφύλακας και φρουρός του οράματός μας! Μας γαλούχησες με αξίες και ιδανικά, διδάσκοντάς μας ότι η άδολη αγάπη για το συνάνθρωπο, η πίστη στο Θεό και η ανιδιοτελής προσφορά πρέπει να είναι τα εκέγγυά μας για να πορευθούμε. Έσπειρες τον καρπό της ενότητας και της ομόνοιας στο χωριό μας! Αυτός ο καρπός έχει «ριζώσει» στις καρδιές μας! Κρατούμε σαν άγιο φυλαχτό το ανεκτίμητης αξίας έργο σου, καθώς και τα εγκάρδια λόγια σου! Σ' ευχαριστούμε για όλα!

Καλό ταξίδι, Δάσκαλε! Δε θα σε ξεχάσουμε ποτέ!

Να αναπαυθείς εν ειρήνη! Καλή Αντάμωση!

Τα θερμά μας συλλυπητήρια

στην οικογένεια και στους οικείους του!

Σύλλογος Κουσετσας-Ευρυτανίας
«Απόστολος Παύλος»

† Ηλίας Πίσπας

Ο Ηλίας Πίσπας ή Μακρυγιώργης γεννήθηκε το 1932 στο Δίστρατο και πέθανε στον Πειραιά το 2016.

Υπήρξε ένα από τα πολλά θύματα του Εμφυλίου πολέμου μιας και σε ηλικία 16 χρό-

νών έφυγε στην Ουγγαρία. Εξαναγκασμός, ελπίδα, ματαιοδοξία, αισιοδοξία; Ο καθένας δίνει την δική του απάντηση.

Στο Τσούργκο όπου πρωτοεγκαταστάθηκαν οι Μπραζιώτες, ο Ηλίας ως κάπως

μεγαλύτερος στην ηλικία προστάτευε και φρόντιζε τα μικρότερα παιδιά.

Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1957 με το πρώτο κύμα πολιτικών προσφύγων και εγκαταστάθηκε στο χωριό του. Όμως η ανεργία και η φτώχεια τον ανάγκασε να φύγει για την Αθήνα σε αναζήτηση καλύτερης τύχης.

Εργάστηκε στο λιμάνι του Πειραιά και παράλληλα ασκούσε και το επάγγελμα του ξεναγού, μιας και γνώριζε Ουγγαρέζικα και Ρωσικά. Ήταν φλογερός πατριώτης και πάντα σε αυτόν κατέφευγαν οι Μπραζιώτες που μετανάστευαν στην Αθήνα. Βοηθούσε τους πάντες και υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Αδελφότητας Διστράτου, ενός συλλόγου που πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Βλάχων.

Φανατικός συλλέκτης φωτογραφιών και γνώστης πολλών γεγονότων του Ελληνοϊταλικού πολέμου, της Εθνικής Αντίστασης και του εμφυλίου είχε δημιουργήσει τεράστιο αρχείο. Και στο χωριό του ήταν πάντα δραστήριος και συμμετοχός σε όλες τις εκδηλώσεις που διοργάνωνε η Κοινότητα και ο Σύλλογος Βλάχων. Ήθελε να γνωρίζει τα πάντα και να τα μαθαίνει.

Ο ενταφιασμός του έγινε στο Δίστρατο που υπεραγαπούσε.

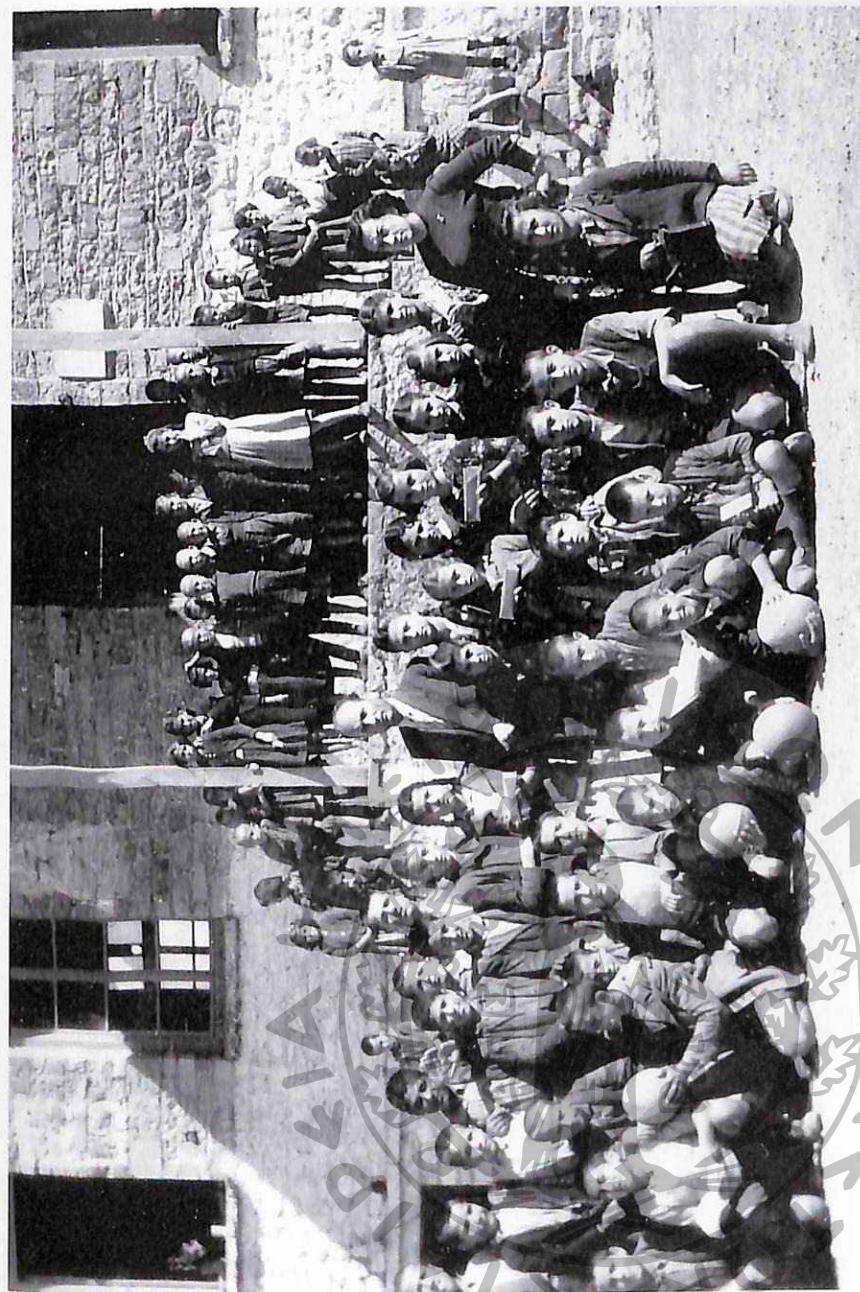
Αιώνια σου η μνήμη Λια άλ Μακρυγιώργη

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΠΑΓΑΝΙΑΣ

τ. Κοινοτάρχης Διστράτου-Πρόεδρος
Συλλόγου Βλάχων

ΜΝΗΜΕΣ:

• Στη μνήμη της Ευθαλίας Τζάλλα ο γιός της προσφέρει στο περιοδικό μας 20 ευρώ.

Β' Δημ. Σχολείο Κόντσας 1951 (συν. Π. Κουκέστη)

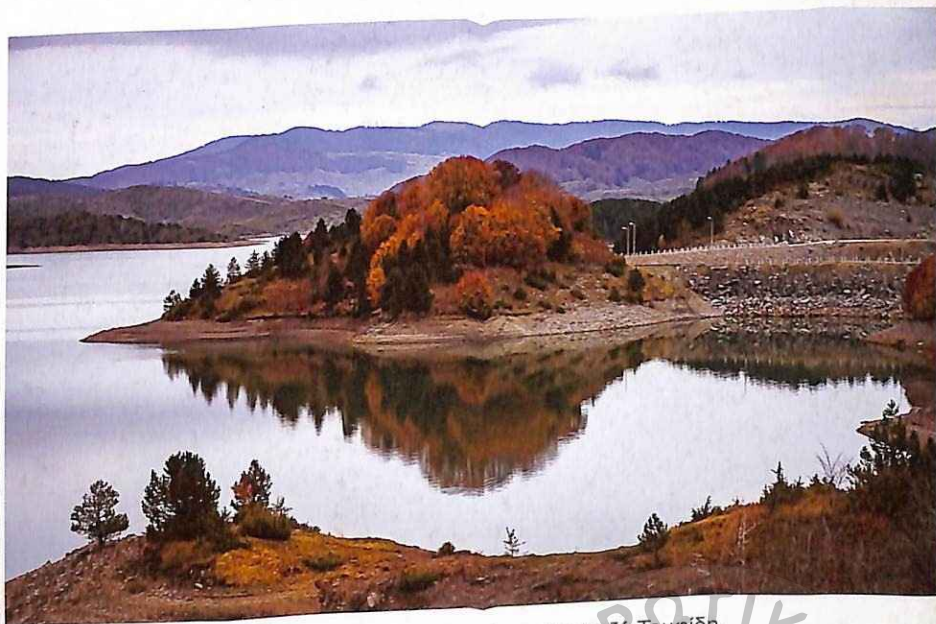

Συνδρομές

Δήμος Κων. Αυστραλία
 Μήλιος Βασίλης U.S.A.
 Τζιάλλας Ελευθ. U.S.A.
 Κατσιμπαρης Ιωάννης U.S.A.
 Παναγιώτου Δημ. Καναδάς
 Τσιαλιαμάνης Παν. U.S.A.
 Μπίζος Δημ. Αθήνα
 Μπιζίου Φρίντα Αθήνα
 Μητσικας Δημ. Αθήνα
 Κοκοβές Βασ. Αθήνα
 Γεράσης Αθαν. Αθήνα
 Πολίτης Αγαθ. Αθήνα
 Μπάρκας Δημ. Αθήνα
 Καλογήρου Ηλίας Αθήνα
 Μάλιακας Αλεξ. Αθήνα
 Ομοσπονδία Αδ/των Αθήνα
 Σύνδεσμος Πυρσογιαννιτών Αθήνα
 Μαρτσέκης Μιχάλης Αθήνα
 Αθανασόπουλος Κων. Αθήνα
 Φασούλης Νίκος Αθήνα
 Γαϊτανίδου Ελπίδα Αθήνα
 Πανάγιου Μαρία Αθήνα
 Λέτσιου Μελομένη Αθήνα
 Ζούκη Βασιλεία Αθήνα
 Πορφύρης Νίκος Αθήνα
 Κατσιμπαρης Γεώργ. Αθήνα
 Σπανός Σπύρος Αθήνα
 Στρατσάνης Δημ. Αθήνα
 Κωστακόπουλος Βασ. Αθήνα
 Μούχος Νίκος Αθήνα
 Τσέρτος Αλεξ. Αθήνα
 Σκούπρας Γιάννης Θεσ/νίκη
 Μηλιώνη Κατερίνα Θεσ/νίκη
 Λέτσιος Νικ. Γιάννινα
 Ντάφλη Αγνή Γιάννινα

€	Μάνου Ελένη Γιάννινα	15
60	Ρέμος Αναστ. Γιάννινα	100
90	Σδράλη Αναστασία Γιάννινα	30
70	Αναγνώστου Δήμητρα Γιάννινα	15
60	Βίλλη Φρόσω Γιάννινα	20
30	Βλαχόπουλος Θωμάς Γιάννινα	30
50	Μπούνας Πέτρος Γιάννινα	20
15	Αναγνωστόπουλος Ηρακλής Γιάννινα	20
15	Γαλάτουλας Ιωαν. Πειραιάς	15
15	Πανάγιου Όλγα Αγρίνιο	15
15	Σκορδά Μιμικά Πάτρα	15
15	Μπούνας Βασ. Καλαμάτα	30
15	Μπέζιος Περικλής Βέροια	30
15	Κίτσιος Γιάννης Σαντορίνη	15
20	Σδούκος Βασ. Λάρισα	15
50	Βρόικος Σωτ. Ρόδος	50
20	Κωνσταντινίδη Αντιγόνη Κόνιτσα	20
20	Παπασπύρου Ανδρέας Κόνιτσα	50
20	Παγουριτζής Παναγ. Κόνιτσα	20
20	Καρακατσάνης Αλέκος Κόνιτσα	15
20	Τζιάλλα Ιωάννα Κόνιτσα	15
20	Ζήδρος Βασ. Κόνιτσα	40
15	Αθανασίου Παν. Κόνιτσα	15
20	Καραφέρη Ελισάβετ Κόνιτσα	15
15	Σπανός π. Γεωργ. Κόνιτσα	20
20	Βρόικος Στεφ. Κόνιτσα	15
80	Γαζώνας Κώστας Κόνιτσα	20
15	Λάκκας Βασ. Καλλιθέα	15
20	Δάσκαλος Χρήστος Καβάσιλα	30
20	Παταιωτού Ροιδούλα Δροσοπηγή	20
15	Ιερ. Δόνος Ευάγγελος Πηγή	20
15	Κουρτίνος Δημ. Παλαιοσέλλι	15
20	Παπαδημητρίου Κων. Δροσοπηγή	25
20	Προοδ. Σύλλογος Μαζίου	15
30	Μπόλη Μαγδ. Μολυβδοσκεπάστη	15
60		

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Η λίμνη στις Πηγές Αώου. Φωτ. Πανταζή Τουφίδη.

ΥΠΟΔ. 1031 ΚΑΥ. 25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαρόδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/να ή δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d'adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΑΡΑΡΤΗΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ: Αθήνας
2573

